

Itájtɔl Jesucristo yej kijkuiloj San Mateo

Iyikyapatajwewejmej Jesucristo

¹ Nigaj ijkuilijto' itokamej yej iyikyapatajwewejmej Jesucristo,* yej tepiltzimpa katka iga David iwán David tepiltzimpa katka iga Abraham.

² Abraham mochij tɛtaj iga Isaac, iwán Isaac mochij tɛtaj iga Jacob, iwán Jacob mochij tɛtaj iga Judá iwán iyikniwán. ³ Judá iwán isiwa' yej itoká' Tamar mochijkej tɛtajmej iga Fares iwán Zara. Fares mochij tɛtaj iga Esrom. Esrom mochij tɛtaj iga Aram. ⁴ Aram mochij tɛtaj iga Aminadab, iwán Aminadab mochij tɛtaj iga Naasón, iwán Naasón mochij tɛtaj iga Salmón.

⁵ Salmón mochij tɛtaj iga Booz, tɛyɛ' itoká' Rahab. Booz mochij tɛtaj iga Obed, tɛyɛ' itoká' Rut. Obed mochij tɛtaj iga Isaí. ⁶ Isaí mochij tɛtaj iga rey David, David kipíá' sɛ ipiltzín yej itoká' Salomón yej kita' iwán inón siwa' yej isiwa'pa katka Urías.

⁷ Salomón mochij tɛtaj iga Roboam, iwán Roboam mochij tɛtaj iga Abías, iwán Abías mochij tɛtaj iga Asa. ⁸ Asa mochij tɛtaj iga Josafat, iwán Josafat mochij tɛtaj iga Joram, iwán Joram mochij tɛtaj iga Uzías. ⁹ Uzías mochij tɛtaj iga Jotam, iwán Jotam mochij tɛtaj iga Acáz, iwán Acáz mochij tɛtaj iga Ezequías. ¹⁰ Ezequías

* **1:1** 1:1 Xikita glosario “Cristo”.

mochij tətaj iga Manasés, iwán Manasés mochij tətaj iga Amón, iwán Amón mochij tətaj iga Josías. ¹¹ Jeconías iwán iyikniwán itajmej itoká' Josías. Inimej ipilowán onokoj kuá' rey de país Babilonia kipresojwij israelitajmej iga kiwigakej Babilonia.

¹² Kuá' kiskeja Babilonia, Jeconías kipiá' ipiltzin yej itoká' Salatiel. Iwán Salatiel kipiá' ipiltzin yej itoká' Zorobabel. ¹³ Zorobabel mochij tətaj iga Abiud, iwán Abiud mochij tətaj iga Eliaquim, iwán Eliaquim mochij tətaj iga Azor. ¹⁴ Azor mochij tətaj iga Sadoc, iwán Sadoc mochij tətaj iga Aquim, iwán Aquim mochij tətaj iga Eliud. ¹⁵ Eliud mochij tətaj iga Eleazar, iwán Eleazar mochij tətaj iga Matán, iwán Matán mochij tətaj iga Jacob. ¹⁶ Jacob mochij tətaj iga José, yej iwewej María. Ininya María yej iye' Jesús, ininya Jesús yej tiktokawiáj Cristo.

¹⁷ Ijkón panoj catorce tətajwewetkej yej ipilowampa ipilowán Abraham este iga onókoya David. Panoj nō catorce tətajwewetkej yej ipilowampa ipilowán David este kuá' israelitajmej kiwigakej preso Babilonia, iwán panoj se'o' máj catorce tətajwewetkej este kuá' onókoya Cristo.

Ken iga onoko Jesucristo

¹⁸ Ijkin iga onoko Jesucristo: María yej iye' Jesús onóyaya iga yawi monamiktiti iwán José. E' kuá' aya monamiktiaj, María xoloyowi' iga ipoder iyEspíritoj Dios. ¹⁹ Iwán José yej mochibas iwéj María, poxsan katka ye'nemiá, iwán ayo' kinekiá mamonamikti iwán María; e' malej ijkón, José akinekiá mamomati iga

María óno'ya iwán se' taga'; yéj kejlantoya iga ichtákasán mamokajtewakan. ²⁰ Míej inón kejlantoya, kochi' iwán kitemi' iga se iyángel† Dios wálah iwán ijkín kijlij:

—José, tej yej ipiltzín ipilówampa David, amo ximajmawi iga timonamiktiá iwán María, iga inón xolo' yej kitalaxwijto', inonwa' kimá' iyEspíritoj Dios. ²¹ Yéj yawi kitati se ichoochín, iwán tiktokawij JESÚS,‡ iga yéj yawi kimānawiti igentej iga ayo' makichijtokañ yej ayékti.

²² Inón sucederoj iga mamochiwa kensan ikya kijtoj toTeko ipan se profeta§ kuā' kijtoj ijkín:

²³ Se takotzín yej aya kichijchimi taga', xoloyowis iwán kitas ichoochín, motokawij Emanuel, yej kijtojneki: Dios ono' towan.*

²⁴ Kuā' José isa' iga temiktoya, kichij kensan kijlij iyángel Dios iwán kíkui'ya María iga isiwa'.

²⁵ E' José aya kitechowaya María este iga onoko ikone'. Iwán inón kone' kitokawijkej JESÚS.

2

Reyejmagojmej yawij kitatij Jesús

¹ Jesús onoko Belén, se áltepe' yej ono' ipan estado de Judea. Íkuā' mandarojtoya rey Herodes.* Entonces asikej Jerusalén sekin

† **1:20** 1:20 Xikita glosario “Ángel”. ‡ **1:21** 1:21 Jesús kijtojneki “yej kimānawiti”. Jesús kimānawiti inomej yej moconfiarowaj ipan yéj iga ayá' kinkochiwas ken kajasi iga kichijkej yej ayékti.

§ **1:22** 1:22 Xikita glosario “Profeta”. * **1:23** 1:23 Is 7:14

* **2:1** 2:1 Xikita glosario “Herodes”.

tajtaga' yej walkej ikisáyampa tonati'. Inomej tajtaga' momachtijkej ken iga ojonokej sitalimej, iwán kijliáj Reyemágojmej. ² Iwán tatajtantine-miáj:

—¿Kān ono' irrey judiyojmej yej nacérojo'? Nejemēn nikitakej isitalin ne-iga ikisáyampa tonati' iwán niwalkej nikweyimatiltikoj.

³ Kuā' inin kimati' rey Herodes ay'ya kojasiá te kichíwaya, iwán inewi gente de Jerusalén akojasijajo' nō te kichíwayaj. ⁴ Iwán Herodes kinotza' inochi ijefejmej sacerdotejmej iwán inochi yej tamachtij ipan iley Dios. Iwán kitajtankej kan yawi naceroti Cristo. ⁵ Yejemēn kijtojkej:

—Yawi naceroti ipan altepe' yej itoka' Belén yej ono' ipan estado de Judea. El profeta kijkuiloj ijkín:

⁶ Tej, Belén, yej tono' ipan estado de Judá, malej iga ti-altepētzin, e' ayéj yej máj ti-alimpa, nō tivalerowa kensan inomej wejweyi altepe' yej ono' ipan estado de Judá; iga ipan tej yawi kisati se yej mandarowa, yej yawi kicuidaroti nogentej de Israel.†

⁷ Iwán el rey Herodes kichtakanotza' yej kitatej sitalin; íkuā'ya kimatiltijkej keman nokta nesiko in inōn sitalin. ⁸ Iwán Herodes kititan Belén inomej tajtaga', kijlijkej ijkín:

—Xakan Belén, xiktemotij inōn choolintzin este kan xikasikan. Kuā' ankasíkeja, xine-ijlikij sej iga nej nō manía manikweyimatiltiti.

⁹ Kuā' tami' kikakikej yej kijtoj Herodes, Reyemágojmej yájkija. Iwán inōn sitalin yej

† 2:6 2:6 Miq 5:2

kitakej ikisáyampa tonatí', tapanotíaya iwán moketzato kan nokta ono' choolintzin. ¹⁰ Kuá' kitakej inón sitalin poxsan yolpakikej. ¹¹ Iwán kalakkej kaliyti', iwán kitakej choolintzin iwán María yej teye'. Motankuaketzkej iwán kiweyimatiltijkej choolintzin. Iwán yejemen kikixtijkej regalojmej iga kimakakej choolintzin, oro, incienso iwán mirra yej ken bálsamo. ¹² Iwán Dios kitemiktij inomej iga ayo' nokta mayačan kan ono' Herodes; inón iga yejemen yajkij sej ichamej, e' ipan se'ya ojtí.

José, María iwán Jesús cholowaj iga yawij ipan país yej itoka' Egipto

¹³ Kuá' reyejmagojmej yájkija, se iyángel Dios kitemiktiko José, iwán kijlij:

—Ximoketza, xikuiga Egipto choolintzin iwán iye'. Ómpao' xonokan este kuá' sej nimitznotzas. Porque Herodes yawi kitemoti choolintzin iga makimikti.

¹⁴ Iwán José moketza' tayowakan, kiwiga' Egipto choolintzin iwán iye'. ¹⁵ Ompiga onoyaj este que migui' Herodes. Inín mochij iga mamochiwa yej Dios kijtoj ipan se profeta, ijkín ijkuilijto': "Este Egipto niknotza' noPiltzin."‡

*Herodes tatekimaka iga mamomijmikti choo-
lilín*

¹⁶ Kuá' Herodes kimati' iga kikajkayajkej inomej reyejmagojmej, poxsan kuejkuesiwi'. Iwán tatekimá' iga makimijmiktítij nochí choo-
lilín yej aya kipiáj ome años, yej chantitokej Belén iwán ipan altepemej yej najna'san onokej.

‡ 2:15 2:15 Os 11:1

Herodes kijtoj ome años, iga anka achón an kiwigaya Jesús, ke'san kijtojkej reyejmagojmej. ¹⁷ Iwán ompa mochij yej kikuiloj el profeta Jeremías. Ijkin ijkulijto':

¹⁸ Mokagui' iga wa'tzajtziló' ipan altepe' yej itoka' Ramá.

Chokaló' iwán poxsan moknomatilo'.

Rakelwa' in yej choga' iga ipilowan,

iwán awel moyoltalij, iga ipilowan kimijmik-tilijkeja. §

¹⁹ Kuá' mi'ya Herodes, se iyángel Dios kitemiktij José ompa Egipto, kijlij:

²⁰ —Ximoketza, xikuiga choolintzin iwán iye' iwán xaj sej Israel kan amonoyaj iga mikíkeja inomej yej kimiktijnekiáj choolintzin.

²¹ Iwán José moketza' iwán kiwiga' choolintzin iwán iye' ipan país de Israel. ²² E' kuá' José kimati' iga mandarówaya sej Arquelao yej ipiltzimpa Herodes ipan tajli de Judea, José majmawi' iga yawi ompiga. E' Dios sej kitemiktij, kijlij iga mayawi ipan estado de Galilea, iwán ompiga yajkij. ²³ Kuá' asikej ipan estado de Galilea, mochantitoj ipan altepe' yej itoka' Nazaret. Inín mochij iga mamochiwa ken kijtojkej profetajmej iga Jesús chantitos Nazaret.

3

Juan yej tabautizawowa kipowa itájtól Dios

¹ Inón vej Juan yej tabautizarowa* asi' ipan desierto† yej ono' ipan estado de Judea iga kipowa ye'noticiaj, ² iwán kijtowaya:

—Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti iga ayo' wejkatis iga Dios yawi reinaroti ipan tejemej.

³ De ininya Juan yej el profeta Isaías tajtoj, kuá' kijtoj:

Mokaki a'pa tzajtzi ipan desierto, kijtowa:

“Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti, ijkón ankitapowaj ojti iga toTeko.”‡

⁴ Juan kakijtinemiá itzótzol yej chijtoya iga itzojmiyo camello§, iwán tajko-ilpitinemiá iga kuetax, iwán kikuaya chapolin iwán kuayo-jnekti. ⁵ Iwán kiskej de Jerusalén, de Judea iwán inochi yej chantitoyaj najna'san weya' Jordán iga kikakikoj Juan. ⁶ Iwán kuá' la gente motenxítónkeja iga kichijkej yej ayekti, íkuá'ya Juan kibautizarowaya inomej ipan weya' Jordán.

⁷ E' kuá' Juan kita' iga nemi yayaj mia' fariseojmej* iwán saduceojmej† iga no mamoba-utizarokan, kijlijkej:

—¡Amejemen ken nokta ipilowan kowamej! ¿A'yéj mitzijlijkej iga anyawij anmomanawitij kuá' Dios yawi tacastigaroti? ⁸ Xiye'nemikan iga manesi iga ankikajtéjkeja iga ankichiwaj

* **3:1** 3:1 Xikita glosario “Bautizar”. † **3:1** 3:1 Xikita glosario “Desierto”. ‡ **3:3** 3:3 Isa 40:3 § **3:4** 3:4 Xikita glosario “Camello”. * **3:7** 3:7 Xikita glosario “Fariseo”. † **3:7** 3:7 Xikita glosario “Saduceo”.

yej ayękti. ⁹ Amo ximoweyimatikan iga anki-
jtowaj: “Nejemen no-ikyapatajwewejmej Abra-
ham”; ¡Nimitzijliáj iga inimej temej Dios wel
kichįwa ipilowan Abraham! ¹⁰ Háchajwa' óno'ya
iga yawi motzojtzontekiti kuawimej este ipan
inelwayomej. Inochi kuawi' yej ayá' ye'taki,
motzonteki iwán moakiá tiko.‡ ¹¹ Nej nim-
itzbautizarowaj iga a'ti, iga manęsi iga an-
moyolpatákeja. E' yej wı-o', yawij mitzbau-
tizaroťij iga el Espíritu Santo iwán iga ti'ti. Yęj
kipiá máj poder que nej, iwán nej ni alın ayá'
neajasi iga manikuiguili iga'. ¹² Yęj kikıtzkijto'
yej iga kichijchįwa trigo iga kitasolkıxtiá. Iwán
trigo kanas kan moana; e' itasolyo kitatij ipan
ti'ti yej ayı' sewis.§

Mobautizaroj Jesús

¹³ Iwán Jesús kįsa' Galilea, iwán asito kan
Juan tabautizaroťtoya ipan weya' Jordán, iga no
mamobautizaro. ¹⁴ E' Juan akinekiá makibau-
tizaro, kijlij:

—¿Te iga tiwı' iga nej manimitzbautizaro?
Nejwa' in yej nikneki iga tej xinebautizaro.

¹⁵ E' Jesús kijlij Juan:

—Inán tej amo te xikijto; iga ijkón kajasi iga
matikchįwakan inochi ken Dios kineki.

Iwán Juan motemá' iga kibautizaroj Jesús.
¹⁶ Kuá' Jesús tami' mobautizaroj, kįsa' ipan a'ti.
Iwán tapowi' cielo, iwán kita' iyEspıritoj Dios

‡ **3:10** 3:10 Inın kijtojneki iga Dios yawi kicastigaroti yej ayompa
nemij. § **3:12** 3:12 Kijtojneki iga yej ye'nemij, Dios yawi
kimanawiti e' yej ayá' ye'nemi ken tikita itasolyo trigo yej tatas.

temoj, ken tikita se jojtoko, iwán moketzako iyakapan. ¹⁷ Iwán mokagui' ipan cielo se tájtol yej kijtoj:

—Inín nokta in noPiltzín yej nikpoxchokiliá, iwán yéj neyolchikajto'.

4

Tzitzimi' kineki iga Jesús makichíwa yej ayekti

¹ Iwán iyEspíritoj Dios kiwíga' Jesús ipan desierto kan ayá' chantitolo', iga ompiga Tzitzimi' makita siga ayá' kichíwaltij yej ayekti.

² Jesús ayá' takuaj cuarenta días iwán cuarenta yówal, iwán mayana'. ³ Iwán Tzitzimi' kitechoj Jesús. Tzitzimi' kinekiá iga Jesús makichíwa yej ayekti, kijlij:

—Siga teja nokta iPiltzín Dios, xikijli inímej temej iga mamochiwakan pan.

⁴ E' Jesús kijlij Tzitzimi':

—Ijkín ijkulijto' itájtol Dios: “Ayá' gasan tákual wel ono taga', nō wel ono iga kichíwa ken kijtowa itájtol Dios.”

⁵ Iwán Tzitzimi' kiwíga' Jesús ipan weyi-altepe' Jerusalén, kitejkawiltij este iyixko, kan máj ajko ipan inón weyitiopan,* ⁶ iwán kijtoj Tzitzimi':

—Siga teja nokta ipiltzín Dios, este nigaj ximopatánalti talpan; iga itájtol Dios ijkín ijkulijto':

Dios kititanis iyangelejmej iga mamitzpalewikan, iga mamitzmajkuiñakan iga amo ximokxiwiteki ipan te'ti.†

* **4:5** 4:5 Xikita glosario “Weyitiopan”. † **4:6** 4:6 Sal 91:11,12

⁷ Jesús kijtoj:

—No ijkuilijto' itájtol Dios: “Amo xiktajtani moTēko Dios iga makichīwa tejté iga san manesi iga wel kichīwa.”

⁸ Se' vej Tzitzimi' kiwiga' Jesús ipan se tepe' yej pox ajko, iwán kinextilij inochi paismej yej ono' ipan inín tajli iwán inochi yej kipiáj; ⁹ iwán kijtoj Tzitzimi':

—Nej nimitzmakas inewi inín siga timo-tankuaketza iga xineweyimatilti.

¹⁰ Iwán Jesús kijlij:

—Tzitzimi', xicholo notenoj, iga ijkín ijkuilijto' itájtol Dios: “Xikweyimatilti moTēko Dios iwán xikchīwa kensan yéj kineki.”

¹¹ Iwán Tzitzimi' kikájteja Jesús. Iwán walkej angelejmej iga kipalewīkoj in Jesús.

Jesús pewa iga tamachtía

¹² Kuá' Jesús kimati' iga Juan kipresojuwijkej, yajki ipan estado de Galilea. ¹³ E' ayá' kawī' Nazaret kan íchan katka, sino que yajki mochantito ipan altepe' yej itoka' Capernaum. Inón altepe' onoya ipan aten iwán ipan ital Zabulón iwán Neftalí. ¹⁴ Ijkín kichij Jesús iga mamochīwa yej el profeta Isaías ijkín kijkuiloj:‡

¹⁵ Ítal Zabulón iwán Neftalí,
ipán inón ojti yej yawi lámā, iyikampa weya'
Jordán,

ipán Galilea kan chantitokej yej ayéj judiyojmej.

¹⁶ Inomej gente yej ken onoyaj kan takomichkan
iga ayá' kixmatiáj Dios, ken tikita

‡ 4:14 4:14 Isa 9:1-2

kitawijkej se weyi tawilyo' iga asi' itajtōl
Dios.

Inomej majmatoyaj iga mamikikan,
e' inán kitawijkeja weyi tawilyo'.

¹⁷ Iwán íkuə'ya Jesús pəwa' kipowa itajtōl
Dios, kijtoj:

—Xikajtəwákanya iga ankichiwaj yej ayəkti iga
ayo' wejkaʷas iga yawi reinəroti§ Dios.

Jesús kinotza' nawi atarrayojmej

¹⁸ Jesús nejnentiaya ipan aʷen laguna yej
itokə' Galilea. Ompa kita' Simón yej nō itokə'
Pedro, iwán Andrés yej iyíknimpa. Yejemen
atarrayojmej. Iwán ompa atarrayojtoyaj
ipan inón a'ti. ¹⁹ Iwán Jesús kijlij inomej:

—Xinətokakan, iwán nikchjwas iga ank-
inechkoskej yej manətokakan ken inán topoj
ankikitzkiáj.

²⁰ Iwán imanín kikajtejkej iyatarrayajmej iwán
kitokákeja Jesús.

²¹ Iwán achi máj nejnenkej, kitakej omen
tajtaga', Jacobo iwán Juan yej ipilówampa Zebe-
deo. Ompa onoyaj ipan ákał iwán itaj. Ompa ki-
tamaniytoyaj iyatarrayajmej. Iwán Jesús kinotza'
in inomej. ²² Iwán íkuə'san ompa kikajtejkej itaj
iwán ákał. Iwán kitokákeja Jesús.

Jesús kimachtiá mia' gente

²³ Jesús panoj noyan ipan estado de Galilea,
tamachtijtinemiá ipan tiopamej yej ojonoyaj ipan
altepemej. Kipowaya ye'noticiaj ken iga Dios
yawi reinəroti. Iwán kachitaltij nochi yej

§ 4:17 4:17 Xikita glosario “Kén iga Dios reinərowa”.

sese'pa iga weṭitoyaj. ²⁴ Iwán noyan momati' ipan estado de Siria, iga Jesús taachitaltijtinemi', iwán no kiwiguilijkej yej kipiayaj de sese'pa kokolis, yej kuajkualoj, yej taṭapoliwij, yej kipiayaj maḷespíritoj iwán yej ikxitakuawayaxtoyaj. Iwán nochi inimej kachitaltij Jesús. ²⁵ Mia' de Galilea kitokakej Jesús, yej chañtitoyaj ipan ital diez altepe' yej kijliáj Decápolis, iwán de Jerusalén iwán inewi no de Judea, iwán inomej yej chañtitokej iyikampa weya' Jordán.

5

Jesús tamachtiá ipan tepe'

¹ Kuá' Jesús kita' inewi gente yej kitokatine-miáj, tejkaj ipan se tepe' iwán ompa motalij. Iwán idiscipolomej* kiyawalojkej. ² Iwán Jesús pewa' kimachtij idiscipolomej, ijkín kijtoj:

³ —Paḷkij yej kimachiliáj ipan iyalmajmej iga yejemensan awel te kichiwaj iwán ijkonya iga kitemowaj Dios, iga yejemena kiaskej Dios iga iTekomej.

⁴ 'Paḷkij yej chokaj, Dios yawi kiyolchikawati inomej.

⁵ 'Paḷkij yej moalimpamatij, iga yejemen mochivaskej itatki inón tajli yej Dios kijtoj iga kimakaskej.

⁶ 'Paḷkij yej kipoxyolmakatokej iga kichivasnekij yej yekti, inomej sí, Dios kipalewij.

⁷ 'Paḷkij yej ta-ikneliáj, iga Dios yawi no kiknelitij inomej.

* **5:1** 5:1 Xikita glosario "Discípulo".

8 'Pakij yej ipan iyalmajmej kejlantokej yej yeḱti, yejemen sí kitaskej Dios.

9 'Pakij yej kinekij iga maonolo tamelá, iga Dios kijlij iga yej ipilowan.

10 'Pakij yej kiknochiwaj iga san kichiwaj yej Dios kineki, iga yejémnya kiplaskej Dios iga iTekomej.

11 'Xipaktokan kua' mitzijijliáj kuajkuantas iwán kua' mitziknochiwaj iwán kua' mitzpantiáj iga ankichiwaj yej ayekti, iga san nej annetokaj.

12 'Xipaktokan iga ipan cielo yawij mitzmakatij yej pox yeḱti; iga ijkón nō kiknochijkej profetajmej yej ikya onoyaj.

Yej kitokaj Jesús ken ista' iwán ken yej tawiáj

13 'Amejemen ipan inín tajli ken tikita an-istamej. E' siga ista' ayo' istaweli', ¿téjaso' iga moneki? Ayo' yeḱti iga nité, sino que motajkáliya iwán motatáksaya.

14 'Amejemen nō ken antawilmej ipan inín tajli. Se weyi-altepe' yej ono' iyixko tepe' awel mijana. 15 Niga motatiá se cándil iga mamotali itampa tejté, majwa' motaliá ajko iga makitawi yej onokej kalijti'. 16 Ijkonsan nō amejemen xikchiwakan yej yeḱti iyixtaj la gente, iwán kua' mitzitaskej iga ankichijtokej yej yeḱti, kiweyimatiltiskej toTaj Dios yej ono' ajko.

Jesús tamachtia ipan la ley

17 'Amo ankijoskej iga niwalaj iga nikpoloko iley Moisés o kan tamachtijkej profetajmej. Nej ayá' inón nikchiwako, majwa' nikchiwako ken iga nokta kajasi iga mamochiwa ken tatekimakaj.

18 Iwán nō nimitznojma-ijliáj, mej iga onos cielo iwán tajli, nisé punto nisé letra awel mopolowa ipan iley Moisés, este que nochi mamochiwa yej mochiwas. 19 Inón iga yej kiyokakajtewa iga kichiwa ken tatekimaka se iley Dios, malej iga inón ley nésiki' ayá' máj te te-ijliá, wan ijkón matamachti, inón mo-itas ken yej ayéj te iteki kan reinarowa Dios. E' yej makichiwa ken ikuilijto' la ley iwán ijkonsan nō kinextiliá sekin iga makichiwakan, inón máj kiye'itaskej kan reinarowa Dios. 20 Iwán nō nimitzijliáj, siga ayá' máj anye'nemij que fariseojmej iwán ken yej tamachtíaj ipan la ley, nikeman ayá' ankalakiskej kan Dios reinarowa.

Jesús tamachtíaj iga amo mamokuejkuesolo

21 'Ankikakíkeja ken kijlijkej amo-ikyapatajwan iga: “Amo xitamikti, siga agaj tamiktiá, makimiktikan.” Ijkón kijtoj iley Moisés. 22 E' inán nimitzijliáj igan se mamokuejkueso iwán iyiknīn, Dios yawi kijuzgaroti. Iwán yej kijliá iyiknīn: “Tixeto”, inón kikitkiskej yej máj mandarowaj. Iwán yej kijliá iyiknīn: “Tipáchtol”, yaṭi kan ono' tiwelon yej ayí' sewi.

23 'Siga tia tikmakati iyofrendaj Dios ipan altar† iwán tikejlantewa iga mitzkuesowilijto' moknīn, 24 ómpao' xikajtewa moofrendaj itenoj altar iwán xaj achto ximoyoltaṭiti iwán moknīn. Íkuá'ya sí welja tiktaṭiti moofrendaj.

25 'Siga agaj mitzdemandarowa iwán mitzwigaj iyixtaj juez, ipan ójtisan ximotajtolti

† 5:23 5:23 Xikita glosario “Altar”.

iga ximoyoltali íwan. Porque siga mitzwiga iyixtaj juez, juez kitekimakas policiyajmej iga mitzakiskej kuákalko. ²⁶ Nimitzijliá iga atikisas ompa este que xixixtawá inewi ke' mitztajtaniáaj.

Jesús tamachtiá iga yej namiktito' amo mayawi wan se'

²⁷ 'Moisés este ikayay kijtoj: "Yej namiktito' amo mayawi wan se'." ²⁸ E' nej nimitzijliá iga se taga' kitachiliá se siwa' iwán ipan iyalmaj kinekiskiya magui' mamásiya íwan, ininwa' taxíma'ya nokta, malej iga kejlán ipansan iyalmaj.

²⁹ 'Siga se moyix mitzchiwaltia yej ayekti, xixixti iwán xiktajkali wejka; máj yekti xikpolo se moyix que inochi mocuerpoj makakikan pan tiwelon yej ayí' sewis. ³⁰ Siga moye'ma' mitzchiwaltia yej ayekti, xiktzonteki iwán xiktajkali wejka; máj yekti xikpolo se moma' que inochi mocuerpoj makakikan pan tiwelon yej ayí' sewis.

Jesús tamachtiá iga amo mamokawakan yej namiktitokej

³¹ 'Moisés no este ikayay kijtoj: "Siga se taga' kikawa isiwa', makimaka se ama' kan maki-jto iga mokájkeja." ³² E' nej nimitzijliá yej kiyokakawa isiwa' malej iga isiwa' ayá' nemi yawi wan se', inón taga' kichiwa iga isiwa' mamasi wan se'; iwán inón se' taga' yej íwan monamiktij no taxíma.

Jesús tamachtiá iga amo matajuradoló

³³ 'Nō ankimatij iga amo-ikyapatajwan kijli-
jkej: "Amo xikēlkawa iga tikchīwa yej iyixtaj
toTēko tikijtoj nokta iga tikchīwas." ³⁴ E' nej
nimitzijliáj iga amo xiktalīkan agaj o tejté iga
testigo kuá' ankijtowaj iga ankichīwaskej tejté.
Niga cielo iga ompa mandarowa Dios; ³⁵ niga
tajli iga ompa kitaliá iyikxi Dios; niga Jerusalén
iga inōnwa' iciudad el Rey yej kipoxweyimatij.
³⁶ Niga motzontekon, iga tej awel tikchīwa iga se
motzónkal mamochīwa istá' o pīsti'. ³⁷ Máj yekti
iga xikijto "kena" kuá' tikmati iga tia tikchīwati,
iwán xikijto "ayá'" kuá' tikmati iga ayá' tia
tikchīwati. Yej ayá' ijkōn kichīwa, kichīwa yej
ayekti.

*Jesús tamachtía iga amo mamajasikan iga
mo-ijiyaj*

³⁸ 'Moisés este ikyyay kijtoj:‡ "Siga agaj
mitzixkopewa, nō xikixkopewa, iwán siga agaj
mitztankopewa, nō xiktankopewa." ³⁹ E' nej
nimitzijliáj iga amo ijkōnsan nō xikchīwili
yej mitzchīwiliá yej ayekti; majwa' siga agaj
mitzxaygatatzina, xikmaka se' moxaya' iga
mamitzmaga. ⁴⁰ Iwán siga agaj mitzde-
mandarowa iwán mitzkuiliá mokuach, xikmaka
nō makiwiga mochamarraj. ⁴¹ Iwán siga agaj
mitztekimaka iga xikuiguili tejté yej etí' se
kilómetro, tej xikuiga ome kilómetro. ⁴² Siga
agaj mitztajtaniliá tejté, xikmaka. Agaj yej kineki
mitztakewiliá tejté, amo xikijli iga ayá'.

Kén iga matikchokilikān yej te-ijiyaj

‡ 5:38 5:38 Ex 21:24

⁴³ 'Moisés este ikayay kijtoj: "Xikchokili mokn̄n iwán xikijiya yej mitziyiya." ⁴⁴ E' nej nimitz-ijliáj xikchokilik̄an yej mitziyijay, xikye'ijlik̄an yej mitzmalijliáj, xikchiwilik̄an yej yeḱti yej ayá' mitzye'itaj, xiktajtanilik̄an Dios iga maye'onok̄an inomej yej mitzpantiáj iwán mitziknochiwaj. ⁴⁵ Ijkón amejemen anmochiwaskej ipilówampa amoTaj Dios yej ono' ipan cielo; iga yéj kichiwa iga matawi tonati' kan ono' yej kichiwa yej yeḱti iwán yej kichiwa yej ayekti, iwán kititani nō tiawá' iga yej ye'nemij iwán iga yej ay-ompa nemij. ⁴⁶ E' siga amejemen ankichokiliáj yejsan nō mitzchokiliáj, ¿té anmotaniliáj iga ijkón ankichiwaj? Este yej kicobr̄arowaj impuestoḡ iga Roma ijkón nō kichiwaj. ⁴⁷ Iwán siga ankisaludarowaj yejsan amokn̄n, ijkón ayá' nemi ankichiwaj tejté yej sekin nō akichiwaj. Ijkón nō kichiwaj yej ayá' kixmatij Dios. ⁴⁸ Xipoxye'nemikan, ijkón kensan amoTaj Dios yej ono' ipan cielo nochipa kichiwa yej yeḱti.

6

Jesús tanextiliá iga matikchiwakan yej yeḱti iyixtaj Dios

¹ Jesús nō kijtoj:

—Kua' ankichiwaj tejté yej yeḱti, amo xikchiwakan iga san mamitzitakan. Siga ijkón ankichiwaj, amoTaj Dios yej ono' ipan cielo ayá' mitzmaskej nité. ² Kua' tikpalewiá agaj yej amotapialiá, amo xikpojtinemi ken kichiwaj inomej yej mopajpantiáj iga ye'nemij

ḡ **5:46** 5:46 Xikita glosario "Impuestos".

iga kipojtinemij tiopan-ijti' iwán kajkan panolo iga makiweyimatiltikan. Nimitzijliáj iga inomej inonsan motaniliáj, iwán Dios ayá' kiye'ita. ³ E' tej kuá' agaj tikpalewiá yej amotapialia, amo xikmatilti ni agaj. ⁴ Majwa' xikchiwa ichtákan. Iwán Dios yej mitzitzto' iga ichtákan nemi tikchiwa yawi mitzmakati yej pox yekti.

Jesús tamachtia ken iga matitajtoqan wan Dios

⁵ 'Kuá' antajtowaj wan Dios, amo xikchiwakan ken inomej yejsan mopajpantiáj iga ye'nemij, inomej kiye'matij iga ejkati-oradowaj tiopan-ijti' iwán ipan calle kansan makitakan. Nimitzno-jma-ijliáj iga inimej inonsan motaniliáj, iwán Dios ayá' kikakij. ⁶ E' tej kuá' titajtowa wan Dios, xikalaki kaliyti', iwán ximokaltzakua iwán xitajto wan Dios yej ompa ono' mowan. Iwán Dios yej mitzitzto' kan ichtákan nemi ti-oradowa, yawi mitzmakati yej tiktajtani.

⁷ 'Kuá' titajtowa iwán Dios, amo xikojpa-ijto tajtolmej yej ayá' mitzpalewiá kansan mawejkawa iga titatapojto' iwán Dios, ken kichiwaj yej ayá' kixmatij Dios. Yejemen an kijtowaj iga ijkón kichiwaj, majya kikakiskej Dios. ⁸ Amo xikchiwakan ken yejemen; iga amoTaj Dios kimatiya te mitzpolowaj malej iga aya ankitajtaniliáj. ⁹ Amejemen ijkín xitajtoqan iwán Dios: NoTaj yej tono' ipan cielo, nochí makiweyimatilti motoka'.

¹⁰ Xirreinarókiya.

Mamochiwa ken tej tikneki ipan tajli, ijkón ken mochijto' ipan cielo.

- 11 Notakualmej yej nochipa moneki, xine~~makakan~~ aman.
- 12 Xine~~lkawili~~kan yej nikchijkej yej ayekti, ijkón ken nejemen nò nikel~~kawili~~áj yej ne~~ch~~wilijkej yej ayekti.
- 13 Xine~~palewi~~kan iga amo manik~~ch~~wasnekikan yej ayekti; amo xinesemakakan kuá' Tzitzimi' ne~~ch~~waltijnekij yej ayekti.
- Iga tej nokta yej tirreinarowa, iwán tej yej nochi wel tik~~ch~~wa iwán inón moweyipoder nochipa nokta onos. Ijkónyawa'.
- 14 'Siga ankel~~kawili~~áj yej agaj mitz~~ch~~wiliáj yej ayekti, amoTaj yej ono' ipan cielo nò mitzel~~kawili~~skej yej ankichiwaj yej ayekti. ¹⁵ E' siga ayá' ankel~~kawili~~áj yej mitz~~ch~~wiliáj yej ayekti, amoTaj ayá' nò mitzel~~kawili~~skej yej ayekti ankichiwaj.

Jesús tamachtía ken iga mamayunarolo

¹⁶ 'Kuá' anmayunarowaj, amo manesi iga anmoknomatij ken inomej yej san mopajpantiáj iga ye'nemij. Yejemej kinekij makitakan iga mayunarojtokej. E' nimitznojma-ijliáj iga yej inón kichiwaj, kipiaja yej motanilijkej. ¹⁷ E' tej kuá' timayunarowa, ximotzijtzikui iwán ximixami, ¹⁸ iga amo manesi iga timayunarojto'. Petz moTaj Dios yej ichtákasán mowan ono', yejsan kimatis yej nemi tik~~ch~~wa. Iwán iyixtaj tokniwán mitz~~ch~~makas yej kajasi iga mamitzmaka.

Yej mitzyoltilana

¹⁹ 'Amo xiknejnechkokan yej pox valerowa nigaj ipan tajli kan wel kitolowa wechi iwán wel ankinempoloskej, iwán kan wel kalakij

yej tachtekij. ²⁰ Máj yękti xiknejnechkokan ipan cielo komati yej pox valerowa.* Ompa ateyi węchi yej tanęmpolowa, iwán niga nọ yej tachtekij ay'ya kalakiskej. ²¹ Porque kan ono' yej mitzyoltılana ompa nochipa tikejłantos.

Yej mitztawía

²² 'Moyix ken tikita sę cándil yej mitztawía; siga moyix yękti, mitztawijtos. ²³ E' siga moyix ayękti, tonos ken kuą' takomichkan. Siga inon cándil yej tikpiá ayá' tawía, poxsan titakomititos.

Dios iwán tomın

²⁴ 'Ayagaj wel kipiá ome ipatrón, iga sésanwa' in yej kiyę'itas, iwán se' kijiyas, o sę kitokas iwán se' kikajtęwas. Inon iga awel ankitokaj Dios siga mitzyoltılanaj tomın.

Amo xitayokoyakan

²⁵ 'Nimitzijliáj: Amo xitayokoyakan iga tę anyawij ankikuątij iwán tę anyawij ankonitij iga wel xonokan, niga amotzótzol yej anakakiskej. ¿Ix aya'taj máj valerowa amovıdaj que tákual, iwán amocuęroj máj que tzótzol? ²⁶ Ximixkuıtikan ipan tótomej yej patantinemij; yejemen ayá' tókaj niga tapixkaj iwán ayá' nọ kenaj yej mopixka. E' malej ijkón, Dios yej amóTajpa kitamaka nọ inomej tótomej. ¡Amejemen máj anvalęrowaj que tótomej! ²⁷ ¿Iwán a' de amejemen iga san matayokoya wel weyás se' alın?

²⁸ 'Iwán, ¿te iga nọ amejemen antayokoyaj iga amotzótzol? Ta' xikitakan ken iga weyáj

* **6:20** 6:20 Inın mochiwa kuą' sę kichıwa ken Dios kineki.

xochimej ipan akawalyoj, ayá' tekipanowaj niga tajtzomaj. ²⁹ E' nimitzijliáj niga el rey Salomón malej iga moye'taajakiaya; ayá' kaxilij ken inomej xochimej yej mojmõnsajtikej. ³⁰ Iwán siga Dios ijkón kimõnsajchíwa kuaxiwiyoj yej aman ono' ipan akawalyoj iwán mosta tatas ipan ti'ti, ¿kén iga ayá' mitztzotzolyotiskej, amejemen yej alín anmoconfiarowaj ipan Dios? ³¹ Inón iga amo xitayokoyakan iwán amo xikijtõkan: "¿Te niawij nikuatij? o ¿te niawij nikonitij? iwán ¿kan niawij nikasitij notzotzolmej yej nikajakiskej?" ³² Yej ayá' kixmatij Dios tayokoyaj iga nochi inín; e' amejemen ankipiáj se amoTaj yej ono' ipan cielo yej kimati te mitzpolowaj amochan. ³³ E' ximotemakakan iga Dios marreinaro ipan amejemen, iwán xikchiwakan ken yéj kineki, iwán ijkón nochi inimej yej mitzpolowaj, anyawij ankipiatij. ³⁴ Amo xitayokoyakan iga yej mostapa mochiwas, yej mostapa, móstapaya sej ankitaskej. Ono' komati yej teyõlmiktiá ipan sejsé día.

7

Amo xikijto iga se' ayompa nemi

¹ 'Amo xitajuzgarõkan, iga Dios amo nõ mamitzjuzgarõkan. ² Iga Dios yawi mitzjuzgarõtij ijkón kensan sekin ankijuzgarowaj. Achón ke' agaj ankimakaskej, achõnsan nõ Dios mitzmakaskej. ³ ¿Te iga tikixtachiliá moknín iga kipiá tasoltzín ipan iyix

iwán ayá' tikita iga tej tikpiá tapan ipan moyix?*

⁴ Siga ayá' tikita iga tikpiá weyi tapan ipan moyix, ¿kén timixewiá iga tikijliá mokn̄n: “Nokn̄n, achi manimitzkixtili tasoltz̄n yej tikpiá ipan moyix”? ⁵ ;Tej yej timopajpantiáj iga tiye'nemi!, xikixti achto inón tapan yej ono' ipan moyix iwán ijkón wel tikye'itas iga tikixtiliá tásol ipan iyix mokn̄n.

⁶ 'Yej itatki Dios amo xikmakakan pelomej, amo santá' mitztzatzayanaskej. Yej pox patiyoj amo xikmakakan koyamej iga amo makitaksakan.

Xiktajtaniқан, xiktemoқан iwán xikaltzotzonakan

⁷ 'Xiktajtaniқан, iwán Dios mitzmakaskej; xiktemoқан iwán ankasiskej; xikaltzotzonakan iwán mitzkaltapowiliskej. ⁸ Iga yej kitajtani, kimakaj; iwán yej kitemowa, kasi; iwán yej kaltzotzona, kikaltapowiliáj.

⁹ '¿Ix wel se de amejemen kimakas ipiltz̄n se te'ti kuá' kitajtaniá tákual? ¹⁰ ¿O ix kimakas kowa' kuá' kitajtaniá se topoј? ¹¹ Siga amejemej yej ankichiwaj yej ayekti, wel ankimakaj yej yekti amopilowan, jamoTaj yej ono' ajko ipan cielo, máj kimakas yej yekti a'san iga kitajtaniłij!

¹² 'Ijkón ken amejemen ankinekij mamitzch̄wilikan sekin, ijkón no amejemen xikch̄wilikan; ijkón kijtowa iley Moisés iwán yej kijkuiloјkej profetajmej.

* **7:3** 7:3 Kijtójneki: Ayompa tikch̄wa siga tikpopowa mokn̄n iga kichij al̄n yej ayekti kuá' tej tikchij máj komati yej ayekti.

Kalten yej tzolti'

¹³ 'Xikalakikan ipan kalten yej tzolti'. Iga kalten iwán ojti yej tawiga kan mopojpololo, kojkojakti', iwán mia' yej ompa yawij. ¹⁴ E' kalten iwán ojti yej tawiga kan ono' Dios, poxsan tzolti', iwán ayá' mia' yej ompa yawij.

Kuawi' mo-ixmati ipan itakilka

¹⁵ 'Amo mamitzkajkawawakan yej kijtowaj iga Dioski' kitajtolmakaj. Inimej nésiki' até wel mitzchiwiliáj, e' máj ipan iyalmajmej ken tikita tekuanimej. ¹⁶ Amejemen wel ankixmatij ken iga nemi agaj ipansan yej kichiwaj; puej ayá' moteki uva† ipan witztako', niga no moteki itakilka amakuawi' ipan ista'witz. ¹⁷ Nochi ye'kuawi' ye'taki, iwán yej ayéj ye'kuawi', ayejyekti itakilka. ¹⁸ Yej ye'kuawi' awel mochiwa itakilka yej ayá' yejyekti, niga yej ayéj ye'kuawi' awel mochiwa itakilka yej yekti. ¹⁹ Nochi kuawi' yej ayá' ye'taki, motzonteki iwán motatiá. ²⁰ Inón iga amejemen ankixmatiskej inomej san ken iga kichiwaj.

Ayá' nochi kalakiskej kan reinarowa Dios

²¹ 'Ayá' nochi yej ne-ijliáj "noTeko, noTeko" yawij kalakitij kan reinarowa Dios, sino que inómejsan yej kichiwaj ken kineki noTaj yej ono' ipan cielo. ²² Kuá' asis inón día, mia' yawij ne-ijlitij: "NoTeko, noTeko, ne-jemen nikpowakej motájtól, iwán ipan motoka' nikixtijkej malespiritomej, iwán ipan motoka' nikchijkej mia' yej ayí' mo-ita." ²³ E' nej

† **7:16** 7:16 Xikita glosario "Uva".

nikijliskej: “Ayí' nimitzixmatikej; xicholokan notenoj, amejemen yej ankichiwaj yej ayekti.”

Omen tajtaga' yej kalchiwaj

²⁴ 'Yej kikaki notájtól iwán kichíwa yej nikij-towa, ken tikita se taga' yej poxsan tajlanto' yej kichij íkal ipan se weyite'ti. ²⁵ Wajaj tiawa', wejweyakej a'timej iwán wajaj ejeka' yej pox tajpalej ipan inón kajli; e' ayá' kiwetziltij iga tokto' ipan te'ti. ²⁶ E' yej kikaki notájtól iwán ayá' kichíwa yej nikijtowa, inón ken tikita yej ayá' ye'tajlanto', yej kichij íkal ipan xajli. ²⁷ Wajaj tiawa', wejweyakej a'timej, iwán wajaj ejeka' ipan inón kajli, iwán wetzi'. ¡Mela'xixitini' nokta!

²⁸ Kuá' Jesús tami' tajtoj, yej takaktoyaj san tajtachixtikajkej kén iga Jesús tamachtiaya; ²⁹ iga ijkón ken tamachtiaya, nesía iga kimati te nemi kijtowa, ayéj ken yej tamachtiáj ipan iley Moisés.

8

Jesús kachitialiá yej palantiá ikajlo'

¹ Kuá' Jesús temoj ipan tepe', poxsan kitokati-ajkij. ² Iwán kina'tejoj se taga' yej nemi palani ikajlo' iga kipiaya lepra,* motankuaketza' iyixtaj Jesús, iwán kijtoj:

—NoTeko, siga tikneki, wel xinepajti.

³ Iwán Jesús kichijchin in inón yej wetitoya, kijlij:

—Kena, nikneki xipajti.

* **8:2** 8:2 Xikita glosario “Lepra”.

Kuḗ' inón kijtoj, achitiá' yej kipiaya lepra.
⁴ Iwán kijlij:

—Ta' xikaki, amo agaj xikijli; xaj kan ono' sacerdote iga mamitzita, iwán xiktali moofrendaj ken tatekimaka iley Moisés, iga nochi makimati iga tipájt'i'ya.

Jesús kachitialtiá itekipanowani se capitán de Roma

⁵ Kuḗ' Jesús asi' ipan altepe' Capernaum, se capitán de Roma yajki kitechoto Jesús iwán kiteki'tajtanilij, ⁶ kijlij:

—NoTeko, notekipanowani wetzto' nochan pan itapech iga poxsan kuajkualoto' isempan iwán este awel molina.

⁷ Jesús kijlij:

—Nej niati nikachitialtiti.

⁸ Inón capitán kijtoj:

—NoTeko, akajasi xikalaki nochan, san xikijto iga maachitiá notekipanowani, iwán achitiás.

⁹ Nej no ono' yej netekimaka iwán no niktekimaka soldadojmej. Kuḗ' niktitani se mayawi kanaj, yawi; iwán kuḗ' se' nikijliá iga mawiki, wí'; iwán kuḗ' nikijliá notekipanowani iga makichíwa tejté, kichíwa.

¹⁰ Kuḗ' Jesús inón kikagui', madmiradoj iwán kijlij yej kitokatinemiáj:

—Nimitzijliáj iga anikasi' nisé israelita yej mamopoxconfiaro ipan nej ken inín taga'. ¹¹ Nej nimitzijliáj iga poxsan witzeloj kan ikisáyampa tonatí' iwán ikalakíyampa', iwán motaliskej iga takuaskej wan Abraham, Isaac iwán Jacob ipan

cielo kan reinarowa Dios; ¹² e' yej onóyaja† iga mayakan katka kan reinarowa Dios, kakiskej kan takomichkan, ompa chokaskej este tanguguet-zekaskej.

¹³ Iwán Jesús kijlij inón capitán:

—Xaja mochan, iwán mamochiwa ijkón ken ticređoj.

Iwán íkuá'san in inón tekipanowani achitiá'.

Jesús kachitialiá imonan Pedro

¹⁴ Jesús yajki chan Pedro, wan kasito imonan Pedro wetzto' ipan tapech iga kawanto'. ¹⁵ Jesús kimakitzkij, iwán íkuá'san sewi' ikajlo'; iwán mokétza'ya iga kitamá' Jesús.

Jesús kachitialiá mia' yej wetitokej

¹⁶ Kuá' tayowáti'ya, kiwiguilijkej Jesús mia' yej kipiayaj malespíritojmej; iwán Jesús iga san kitekimá' malespíritojmej, kikijkixtij, iwán no kachitialtij nochi yej wetitoyaj. ¹⁷ Inín mochiy iga mamochiwa ken kijtoj el profeta Isaías: “Yéj tepajtij, iwán yéj teachitialtij.”‡

Yej kinekiáj makitokakan Jesús

¹⁸ Kuá' Jesús kita' iga poxsan kipolojtokej, kitekimá' idiscipolojmej iga maapanókanya ipan laguna. ¹⁹ Iwán se yej tamachtia§ ipan iley Moisés kitechoko Jesús, iwán kijlij:

—Tamachtiani, nej nikneki manimitz-tokatinemi kansan tia.

²⁰ E' Jesús kijlij:

† 8:12 8:12 Judiyojmej ‡ 8:17 8:17 Isa 53:4 § 8:19 8:19 Xikita glosario “Yej tamachtia ipan iley Moisés”.

—Koyomej kipiáj ixapoyomej kan kochij, iwán toťomej kipiáj ixekemej; e' nej yej iPiltzın Taga'* anikpiá kan achi manimokuajtetonti.

²¹ Iwán se' idiscípuloj, kijlij:

—NoTeko, maniao' achto maniktokati notaj.

²² Jesús kijlij:

—Xinotoka, xikawili yej ken miktokej iga mak-itokakan yej miktokej.

Jesús kipachłtiá ejeka' yej tajpalej

²³ Iwán Jesús tejkaj ipan weyi ákal, senyajki iwán idiscípulojmej. ²⁴ Tajko laguna pewa' se ejeka' yej pox tajpalej este atemiaya ákal. E' Jesús kochtoya. ²⁵ Iwán idiscípulojmej kixitijkej Jesús, kijlijkej:

—¡NoTeko, xinemanawikan! ¡Némiya ti-awetzij!

²⁶ Jesús kijtoj:

—¿Te iga poxsan anmajmawij? ¡Amejemen alıntzın anmoconfiarowaj nopan!

Iwán Jesús moketza', kajajwa' ejeka' iwán a'ti, iwán santakampolijtikawi'. ²⁷ Tajtaga' san tajtachixtikajkej, iwán kijtojkej:

—¿Ix a'taj yéj nokta an in inın taga' yej este ejeka' iwán a'ti kitajtolkakij?

Tajtaga' de Gadara yej kipiáj malespíritojmej

²⁸ Kuá' Jesús asi' iyıkampa laguna ipan estado de Gadara, omen tajtaga' kiskej posantoj, iwán kitechojkej Jesús. Iyomextın kipiayaj mal espíritoj, wan poxsan tatatalochtiayaj, iwán ipan

* **8:20** 8:20 Xikita glosario "IPiltzın Taga'".

inón ojti ayágajo' wel panowaya. ²⁹ Iwán tzajtzikey:

—¿Té tikneki nowamej, tej Jesús yej iPiltzin Dios? ¿Ix tiwalaj aneyoka-iknochiwako'j malej iga aya asi hora?

³⁰ Iwán ayá' wejka iga ompa, takuajtine-miáj mia' koyamemej. ³¹ Iwán malespíritojmej kiteki'tajtanilijkej Jesús ijkín:

—Siga annekixtiájyawa', xinētitanikan ipan koyamemej.

³² Iwán Jesús kijtoj:

—Ómpayawa', xikalakitij.

Iwán inomej malespíritojmej kiskej ipan tajtaga' iwán kalakitoj ipan koyamemej; iwán nochi inomej koyamemej mobarrancarojkej iwán wejwetzitoj ipan a'ti iwán ompa amikikej.

³³ Yej kicuidarojtinemiáj koyamemej moqacholojkej. Kuá' asikeja ipan altepe', kipojkej nochi yej mochij ipan inomej tajtaga' yej kipiayaj malespíritojmej. ³⁴ Iwán nochi yej chantitokej ipan inón altepe' yajkij kan ono' Jesús. Iwán kuá' iténoja onokej, kiteki'ijlijkej iga makísaya ipan italmej.

9

Jesús kachitialiá se taga' yej awel nejnemi

¹ Iwán Jesús tejkaj ipan se weyi ákal iga apanoj iwán asi' kan iyaltepe'. ² Ompa kiwiguilijkej se taga' yej awel nejnemi nokta, wetztiaya ipan itapech. Kuá' Jesús kita' ken iga yejemen moconfiarowayaj ipan yéj, kijlij yej wetitoya:

—Amo ximajmawi nopíj; nochi yej tikchij yej ayękti nimitzelkawiliaya.

³ Iwán sekin yej tamachtiáj ipan iley Moisés, kua' inín kikakikej, kijtojkej ipan iyalmajmej: “Inín taga' iga ijkón kijtowa, kimalıjliá Dios.” ⁴ E' Jesús kimatiá te kejlantoyaj, kijtoj:

—¿Te iga ankejlamikij yej ayękti ipan amoalmajmej? ⁵ ¿Kéntaj máj wel manikijto: “Nochi yej tikchij yej ayękti nimitzperdonarowílija”, o manikijli: “Ximoketza iwán xaja”? ⁶ Inán sí, nia nimitznęxtilítij iga nej yej iPiltzın Taga' ipan inín tajli wel nikperdonarowiliá yej se kichiwa yej ayękti.

Iwán Jesús kijlij yej awel nejnemi:

—Ximoketza, xikui motapech iwán xaja močan.

⁷ Iwán moketza' iwán yájkiya ichan. ⁸ Kua' la gente inón kitakej, majmawikej iwán kiweyimatiltijkej Dios iga kimá' inón poder tajtaga'.

Jesús kinotza Mateo iga makitoka

⁹ Jesús kisa' ompa kan onoya, iwán kita' se taga' yej itoka' Mateo, ewatoya kan kicobrarojtoya impuestos* iga Roma, iwán kijlij:

—Xinętoka.

Iwán Mateo moketza' iwán kitoga' Jesús.

¹⁰ Jesús takuajtoya kalijti', iwán asi' mia' yej kicobrarrowayaj impuestos iga gobierno iwán sekin yej ayá' ye'nemij, iwán kixnankej mesa iwán idiscipolomej Jesús. ¹¹ E' kua' fariseojmej kitakej iga Jesús nemi sentakuaj iwán inomej, kitajtankej idiscipolomej:

* **9:9** 9:9 Xikita glosario “Impuestos”.

—¿Te iga amomaestroj sentakua wān yej kicobrarowayaj impuestos iga Roma iwān yej kichiwaj yej ayēkti?

¹² Jesús kikagui' yej kijtojtokej iwān kijtoj:

—Yej yejtitokej, ayá' kajasi iga mamoa-chi-tialtikan, e' yej wetitokej, kena, kajasi. ¹³ Xakan iwān ximomachtikan yej kijtojneki ken ijkuilijto' itájtōl Dios: “Nej nikneki xita-iknelikan; ayéj iga xinemiktilikan yolkamej.” Pues nej ayá' niwalaj niknotzako yej kijtowaj iga ye'nemij. Majwa' niwalaj niknotzako yej kichiwaj yej ayēkti iga mamoyolpatakan.

Jesús kijtatanij ken iga mayunarolo

¹⁴ Yej kitokatinemiáj Juan yej tabautizarowa yajkij kan ono' Jesús, iwān kitajtankej:

—¿Te iga nejemen iwān fariseojmej nipoxmayunarowaj iwān modiscipolojmej ayá' mayunarowaj?

¹⁵ Jesús kijtoj:

—¿Ix wel moknotmatitoskej te-ikniwān kan monamiktilo miej ompa ono' iwamej chokotzin yej monamiktiá? E' asiti día kuá' chokotzin kiwigaskej. Íkuá'ya sí mayunaroskej.

¹⁶ 'Iwān ayagaj kitamaniá se tzotzolsósol iga tzotzoltájkol yej mokówago'; iga yej mokówago' akuis, iwān máj weyi kitzayanas tzotzolsósol.

¹⁷ Awel nō moakiá vino yej kichíjkejo' ipan ikyapakuetaxtekon† iga vino yej kichíjkejo' moposawa iwān kipoxonas kuetaxtekon iwān nempoliwis vino iwān kuetaxtekon. Inōn iga,

† 9:17 9:17 Xikita glosario “Kuetaxtekon”.

yekti mamoaiki vino yej kichíjkejo' ipan kuetaxtekon yej móchijo'. Ijkón apoliwis vino niga kuetaxtekon.

Jesús ki-ojpa-ixitij isiwapiltzín Jairo wán kachitáltij se siwá'

¹⁸ Mieĵ Jesús t̄atapojt̄oyao', asi' se yej ki-mandarowa judiyojmej, motankūak̄etza' it̄enoĵ, iwán kijlij:

—Nosiwapiltzín nokto' migui', e' siga tia nochan, iwán tikt̄alij moma' ipan nosiwapiltzín, ojpa-isas sej.

¹⁹ Jesús moketza' iwán yajki iwán idiscipoloĵmej iwán inón taga'. ²⁰ Iwán se siwá' yej wetitoya doce años iga k̄istoya ken imés yej awel pachiwíá, kitechoĵ Jesús itepotzt̄áj̄bapa iwán kichijchimilij it̄empan isotantzót̄zol; ²¹ yéĵ kijtoj ipan iyalmaj: “Iga san nia nikchijchimil̄iti itzót̄zol, nia ni-achitiati.” ²² E' Jesús tachá' itepotzt̄aj, kita' inón siwá', iwán kijlij:

—Xipaki, nopij, ti-achitia'ya iga timoconfiaroj ipan nej.

Iwán íkuá'san inón siwá' achitiá'.

²³ Kuá' Jesús asi' chan inón jefe yej it̄oka' Jairo, kita' iga tapit̄ztolo' iga yáwija kit̄ok̄atij yej mikto', iwán pox tzajt̄zitolo' iga ch̄ok̄ayaj. ²⁴ Jesús kijtoj:

—Xik̄isakan nigaj; takotzín ayá' mikto', yejwa' kochto'.

Iwán kiwejwetzkilijkej Jesús. ²⁵ E' Jesús kikiĵkixtij yej onoyaj kalijti', iwán kala', kimak̄itzkij takotzín iwán kipalewĵ iga moketza'. ²⁶ Iwán noyan ipan inón tajli momati' yej Jesús kichij.

Jesús kitachaltía ome pachameĵ

27 KuꝞ' Jesús kisa' ompa, ome pachamej kitokakej, kitzajtzilijtiayaj:

—¡Achi xine-ikneḷikan tej yej iPiltzĩn‡ David!

28 Iwán kuꝞ' Jesús kala' kalijti', pachamej kitechojkej, iwán Jesús kijtoj:

—¿Ix ankieḗowaj iga wel nimitztachaltiskej? Pachamej kijtojkej:

—Kena, noṬeko.

29 Iwán Jesús kijixchijchin in inomej pachamej, iwán kijtoj:

—Mamochiwa ijkón ken amejemen anmoconfiarojkej.

30 Iwán tachákeja. Iwán Jesús kitekimá' nokta inomej:

—Amo agaj xikijḷikan.

31 E' yejemen kiskejsan ompa, kipojtinenej noyan yej Jesús kichij.

Jesús kitajtoltia yej nonoj

32 KuꝞ' kistiáyaja, sekin asikej yej kiwajliguili-
jkej Jesús se nonoj yej kipiaya maḗspíritoj. 33 E'
kuꝞ' Jesús kikixtija inón maḗspíritoj, welja tajtoj
in nonoj. Yej ompa onoyaj san tajtachixtikajkej,
kijtojkej:

—¡Ayí' mo-ita' ipan Israel ken inín!

34 E' fariseojmej kijtowayaj:

—Ijefej maḗspíritojmej kimá' inín taga' iga
wel kikixtia maḗspíritojmej.

Jesús kiknelia la gente

‡ 9:27 9:27 Judiyojmej kimatikej iga el Mesías katka rey David ipiltzĩn ipilówampa, inón iga kijliayaj iga ipiltzĩn.

³⁵ Jesús nentinemiá noyan ipan weyi altepemej iwán ipan alpetzitzin, tamachtijtinemiá ipan tiopamej ipan sejsé altepe'. Kipowaya ye'noticiaj kén iga reinarowa Dios, iwán kachitialiaya inochi yej wetitokej iwán yej kualotokej. ³⁶ Kuá' Jesús kita' yej ompa chapantokej, kiknelij iga kita' tayokoxtokej iwán siatokej iwán papayintokej, ken tikita borregojmej§ yej atekoyojkej. ³⁷ Iwán Jesús kijlij idiscipolomej:

—Nimitzijliáj, melá'wa' iga ono' mia' yej wel moconfiarowaj ipan nej, e' ayá' mia' yej kipowaj ye'noticiaj. Yej aya kikakij, inómejwa' ken se weyi mijli yej némiya tayoksi. ³⁸ Inón iga xiktajtanilikán yej iteko mijli iga makititani tekipanowanimej iga makitekijya yej ono' pan mijli.*

10

Jesús kitapejpena doce iyapostolejmej

¹ Iwán Jesús kinotza' doce idiscipolomej iwán kimá' poder iga wel makikixtikán malespíritomej iwán iga wel makachitialtikán yej de sese'pa iga wetitokej iwán nochi yej kuajkualotokej.

² Inín itokamej yej Jesús kitapejpen iga itatitanimej yej nõ kijliáj apostolejmej:* yej achto itoká' Simón, yej nõ itoká' Pedro, iwán Andrés

§ **9:36** 9:36 Xikita glosario “Borrego”. * **9:38** 9:38 Kijtojneki iga makitajtanilikán Dios iga yéj makititani toknimej yej wel kipowaj ye'noticiaj nochi inimej gente. * **10:2** 10:2 Xikita glosario “Apóstol”.

yej yéjpasan iyikn̄in; Jacobo iwán Juan yej ipilówampa Zebedeo; ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, iwán Mateo yej kicobr̄arowaya impuestos iga Roma; Jacobo yej ipíltz̄impa Alfeo; Lebeo yej n̄o itok̄a' Tadeo; ⁴ Simón yej ipart̄idoj nacionalista;† iwán Judas Iscariote, yej máj despuéj kinamá' Jesús.

Jesús kitekimaka apostolejmej iga makipowatij itájt̄ol Dios

⁵ Kuá' Jesús kit̄itan in̄imej doce apostolejmej, ijk̄in kijlijkej:

—Amo x̄ak̄an k̄an ch̄antitokej yej ayéj judiyojmej, niga x̄ak̄an ipan al̄tepēmej yej onokej ipan estado de Samaria;‡ ⁶ majwa' x̄ak̄an xikitatij judiyojmej yej pojpolijtinemij ken borrejojt̄itz̄in. ⁷ Xikijlijtinemikan iga inán sí n̄a'ya ono' iga Dios yawi rein̄ar̄oti ipan tejemej. ⁸ Xikachit̄ialt̄ikan yej w̄etitokej, xikojpa-ixit̄ikan yej miktok̄ej, xikpaj̄t̄ikan yej pal̄antok̄ej ikajl̄omej iga kipiáj lepra, xikix̄t̄ikan malesp̄iritojmej. Amejemen ayá' ankikojkej iga in̄in wel ankich̄iwaj, amejemen n̄o amo mamit̄ix̄t̄awakan iga in̄in ankich̄iwaj.

⁹ 'Amo n̄o xikūigakan ni al̄in tom̄in, ¹⁰ niga xikūigakan amomórr̄al ipan ojti; niga se' amotzót̄zol, niga se' gakti, niga bastón; iga yej tekipanowa kajasi iga makitamakakan.

¹¹ 'Kuá' amasiskej ipan se' al̄tepe' o al̄tepet̄z̄in, xiktem̄ok̄an ompa agaj yej mitzye'itaj iwán ómpao' xikaw̄ikan ich̄an este que matami

† **10:4** 10:4 Xikita Lc 6:15. ‡ **10:5** 10:5 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

amotekipánol wən ankisaskej ipan inón altepe'.
 12 Kuə' ankalakiskej ichən, xikijlikən iga maonokən tamelá. 13 Siga yej ompa chantitokej kajasi iga ijkón xikijlikən, ijkón mochiwas; e' siga ayá' kajasi, amo xiktajtanilikən Dios iga tamelá maonokən. 14 E' siga ayá' mitzomemawíaj niga mitzkakisnekij, xikísakən ipan inón kajli o ipan inón altepe' iwán xiktzejzelokən amokxi iga maxini talpínol. 15 Nimitzijliáj iga kuə' Dios tajuzgaroj, yej chantitokej ipan inón altepe' máj kicastigaroskej que yej chantitokej altepemej Sodoma iwán Gomorra.Š

Kiknochiwaskej yej kitokaj Cristo

16 'Ta' xikakikən, nej nimitztitanij ken tikita amborregojmej itzalan koyomej.* E' xonokən listo ken tikita ankowamej, iwán ximochiwakən ken anjojtokomej iga amo agaj xikchiwilikən yej ayekti. 17 Amo xikelkawakən iga la gente mitzwigaskej kən ono' tekiwajmej, iwán mitzmagaskej ipan tiopamej. 18 Iwán iga notechko mitzwigaskej iná' gobernadormej iwán reyejmej; ijkón iga wel antajtoskej de nej iyixtaj yejemej iwán yej ayéj judiyojmej. 19 E' kuə' mitzwigaskej iná' yej mandarowaj, amo xitayokoyakən iga ayá' ankimatij te anyawij ankijtotij; iga kuə' antajtoskej, Dios mitztajtolmakaskej. 20 Iga ayéj amejemen yej antajtoskej, sino que iyEspíritoj amoTaj Dios in yej yawi tajtoti ipan amejemen.

Š **10:15** 10:15 Yej ichən Sodoma iwán Gomorra pox ayekti kichijkej. Gn 19 * **10:16** 10:16 Koyomej, español: lobos. Inın kijtojneki iga yej kitokaj Cristo, ken borregojmej iwán yej kijiya Cristo, ken koyomej.

21 'Se tokn̄n yawi kitelw̄iti iyikn̄n iga makimikt̄kan, iw̄an tetaj kitelw̄ij ipiltz̄n iga makimikt̄kan, iw̄an tepilowan kitelwiskej itajmej iga makimikt̄kan. 22 Nochi yawij mitziyyatij iga nej annetokaj; e' yej manetoka este que mamiki, yawi momanaw̄iti. 23 Kuā' mitzaloht̄skej ipan se altepe', xakan ipan se' altepe'; nimitznojma-ijliáj iga nej yej iPiltz̄n Taga' nia niwitzeti kuā' aya ampanowaj noyan ipan altepemej kan ichamej israelitajmej.

24 'Yej nemi momachtiá ayá' máj tamati ken yej tamachtiá, iw̄an nisé tekipanowaní ayá' máj tayakanto' que ipatrón. 25 Se discípulo makisentali iyalmaj iga mochiwas kensan imaestroj, iw̄an tekipanowaní kensan iteko. Siga nej yej nimandarowa ne-ijliáj iga niTzitzimi',† ¿ix ayá' no mitzijl̄skej iga amejemen no antzitzimimej yej annetokaj?

Jesús kijtowa iga Dios mamomajmawili

26 'Inón iga amo agaj xikmajmawilikan. Ateyi nité yej ichtákan maono yej ayá' momatis, wan ateyi nité yej iyanto' yej ayá' monextij. 27 Yej nimitzijliáj kan tamichkan, amejemen xikpowakan noyan kan onolo'; yej nimitzichtaka-ijliáj, xitza-jtzikan iga xikjtokan iga nochi makikaki. 28 Amo xikmajmawilikan yej wel mitzmiktiáj, iga awel kimiktiáj toalmaj; majwa' xikmajmawilikan yej wel temela'polowa iw̄an wel kititani toalmaj kan tawewelkato'.

† **10:25** 10:25 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú yej kijtojneki Satanás.

29 '¿Ix ayá' monamaka ome tototzitzin iga se tomintzin? E' malej ijkón, nisé toto' ayá' miki sin que amoTaj Dios amo makimati. 30 Pues este amotzónkal Dios kimati ke' ankipiáj. 31 Amo ximajmawikan, amejemen máj anvalerowaj que mia' tototzitzin.

Yej mixewiáj iga kijtowaj iga kitokaj Jesús

32 'Inewi yej kinojma-ijtowa iyixtaj la gente iga netoka, nej no iyixtaj noTaj yej ono' ipan cielo, nia nikijtoti iga netoka. 33 E' yej iyixtaj la gente kijtowa iga ayá' netoka, nej no iyixtaj noTaj yej ono' ipan cielo nia nikijtoti iga ayá' netoka.

Jesús kijtowa iga ayá' walaj iga tamelá maonolo

34 'Amo ankijtosej iga nej niwalaj ipan inin tajli iga tamelá maonolo; ayá' niwalaj iga tamelá maonolo, sino iga mamokuejkuesojtolo. 35 Niwalaj iga taga' makikuesowili itaj, iwán siwapiltzin makikuesowili iye', iwán siwamon makikuesowili imonan; 36 ijkón iga sejsé mokuejkuesoj iwansan iyiknímejpa.

37 'Yej makichokili itaj o iye' máj que nej, inón ayá' kajasi iga manetoka; yej makichokili iyokichpiltzin o siwapiltzin máj que nej, inón ayá' kajasi iga manetoka; 38 yej kinekis manetoka, e' ayá' kikechpanowa icruz,‡ ayá' kajasi iga mamochiwa nodiscipoloj. 39 Yej kineki san mamomanawi, yawi poliwiti, e' yej mamiki iga netoka, nochipa onos nowan.

‡ **10:38** 10:38 "Kikechpanowa icruz": anka kijtojneki motemaka iga wel makiknochiwakán, este mamiki iga kitoka Cristo.

Yej yawi temajmakati Dios

⁴⁰ 'Yej mitzomemawíaj, néjyawa' in yej neomemawíaj; iwán yej neomemawíá no ki-omemawíaj yej netitan. ⁴¹ Yej ki-omemawíá se profeta yej kititani Dios, yawij kimakatij yej yekti kensan kimakaj se profeta, yej ki-omemawíá se toknín yej te-ijiknín, yawij kimakatij yej yekti kensan kimakaj se toknín yej te-ijiknín. ⁴² Iwán si agaj kimaka yej nej netoka yej amoweyimati, malej alín seseka' ipan wájkal, nimitzijliáj iga inón sí Dios kimakas yej yekti.

11

Juan kititani omen idiscipolomej

¹ Kuá' Jesús tami' kinonotza' inón doce idiscipolomej, kisa' ompa iga yajki tamachtito iwán kipowato ye'noticiaj ipan altepemej yej onokej ipan tajli de Galilea.

² Juan presojtitoya wan kimati' yej Cristo nemi kichíwa. Iwán Juan kititan omen idiscipolomej iga makitatij Jesús, ³ iga ijkín makitajtanikan:

—¿Ix teja in Cristo yej yawi witzeti, o nikcháskejo' sewo'?

⁴ Jesús kijtoj:

—Xakan xikijlitij Juan nochi yej nigaj nemi ankitaj iwán yej nemi ankikakij. ⁵ Xikpowilikan iga pachamej tachaja, koxomej nejnémija, yej palantiayaj ikajlomej iga kipiáj lepra, achitiákeja, yej ayá' takakiáj, inán takákija, yej miktoyaj, ojpa-isákeja, yej ayá' motapialiáj, mopowiliá ye'noticiaj ken iga Dios tasalvarowa. ⁶ Paktos yej ayá' kikajtewa iga moconfiarowa ipan nej.

7 Kuḗ' yájkija itat̃tanimej Juan, Jesús pe'ya tat̃apowa' de Juan, kijlij la gente:

—¿Té ankitatoyaj ipan desierto? ¿Ix se ojta' yej koḗlina ejeka'? 8 Siga ayá', ¿tétaj ankitatoyaj? ¿Ix se taga' yej ye'taajakijto'? Amejemen ankimatij iga yej moye'taajakiáj, onokej ichan reyejmej. 9 Iwán, ¿té nokta ankitatoyaj? ¿Ix se profeta? Kena, yéj majya sej que se profeta. 10 De inonya Juan tajtowa kan ijkín ijkuijto': Nikt̃tani notat̃tan iga mo-ixtaj matayakana, iga ken kuḗ' mamitzojtápoya.*

11 Jesús nḗ kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga desde ikyay este inán ateyi ni agaj yej máj tayakanto' que Juan yej tabautizarowa, e' yej momachiliá iga até iteki de inochi yej motemakaj iga Dios marreinaro ipan yejemen, inón yej máj tayakanto' que Juan.

12 'Desde kuḗ' wáaj Juan yej tabautizarowa este inán, ono' mia' yej kijiay iyowji Dios, wan ono' yej kichiwaskij iga mapoliwi.† 13 Desde ikyay iwán este inán iga wáaj Juan, nochi profetajmej iwán iley Moisés, kijtojkej iga wi' reinaroki Dios. 14 Siga annecredowaj, Juanwa' in profeta Elías yej witziaaya.‡ 15 Yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

16 'Amejemen yej inampa amonokej annesij ken tikita kokone' yej mawiltiáj ipan tajkoaltepe' iwán kitzajtziáj iyikniwan:

* **11:10** 11:10 Malaquías 3:1 † **11:12** 11:12 Ijkín wel nḗ motraducjrowa: Desde kuḗ' wáaj Juan yej tabautizarowa este inán, ono' mia' yej poxsan kalakisnekij ipan iyowji Dios, wan este motojtopewaj iga makalakikan. ‡ **11:14** 11:14 Malaquías 4:5

17 “Nejemēn nimitztapit̄zilijkej iga aka iwán ayá' anmijtotijkej, nejemen nimitzkn̄otakuikilijkej iwán ayá' anchokakej.” 18 Kuá' wálka Juan yej mayun̄arowaya iwán ayí' tawana', amejemen ankijtojkej iga kipiá malespíritoj. 19 Niwalaj nej iPiltz̄in Taga' yej nitakua iwán ni-ati, ankijtowaj iga nipoxtakua iwán nitawana, nimotókaki' iwán yej ayá' ye'nemij iwán yej kicobr̄arowaj impuestos iga Roma. Kuá' tikitaj iga ye'nemij yej momela'confiarowaj ipan Dios, neši iga Dios nochi kimati tē kich̄iwa.

Yej ayá' kipatasnekij ken iga nemij

20 Iwán Jesús pe' kajajwa' yej chantitokej ipan altepemej kan máj kichij milagrojmej yej ayí'pa mo-ita, iga yej ompa chantitoyaj ayá' nemi kikajteyayaj iga kich̄iwaj yej ayēkti, kijtoj:

21 —¡Lástima yej anchantitokej altepe' Corazín! ¡Anlástimajmej yej anchantitokej altepe' Betsaida! Siga ipan altepe' Tiro iwán Sidón mochijka milagrojmej yej ankitakej, yejemej íkyasan kikajtejkaj iga kich̄iwaj yej ayēkti iwán monextiayaj iga kakiayaj itzotzolmej yej moakiá kuá' mikilo iga mokn̄omatij iwán monejnexwiayaj. § 22 E' nimitzijliáj iga kuá' Dios tajuzgaroj, máj mitzcastigaroskej que yej chantitokej altepemej Tiro iwán Sidón. 23 Amejemen yej amochan altepe' Capernaum, ¿ankijtowaj an anyatij ipan cielo? Majwa' yawij mitzakitij kan onokej yej miktokkej. E' siga katka

§ 11:21 11:21 Monejnexwiayaj iga manēši iga momach̄iliayaj iga ayēkti kichijkej.

yej ichamej altepe' Sodoma* kitayaj milagrojmej yej amejemen ankitakej, inón altepe' onóyasan este inán. ²⁴ E' nimitzijliáj iga kuá' Dios tajuzgaroj, amejemen máj mitzcastigaroskej que inomej de Sodoma.

Xiwitzekān notenoj iwán ximosewikan

²⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—NoTaj yej tikchij cielo iwán tajli, nimitzweyi-matiltiá iga tiknextilij yej ayá' moweyimatij inón yej ayá' tiknextilij yej tamatij ²⁶ iga tej ijkón tikne'.

²⁷ Jesús nō kijtoj:

—NoTaj nēma'ya inochi yej ono'. Ayagaj nēmela'ixmati nej yej iPiltzīn Dios, iséltisan teTaj Dios nēmela'ixmati. Iwán ayagaj nō kimela'ixmati teTaj; noséltisan nej yej iPiltzīn, iwán inomej yej nej nikneki iga makixmatikan. ²⁸ Xiwitzekān notenoj, amonochin amejemen yej ansiatokej iga antekipanowaj iwán an-eti'miktokej, iwán nej nikchīwas iga ximosewikan. ²⁹ Xicredokan yej nimitzijliáj, iwán ximixkuītikan ipan nej, nej ayá' lue nikuejkuesiwi, niga ayá' nimoweyimati ipan noalmaj; iwán anyolajkatiaskaj. ³⁰ Iga yej nej nimitztekimakaj, wel ankichīwaskej, iwán yej nimitzijliáj iga xikchīwakan, ayéj ken yej awel mochīwa.

* **11:23** 11:23 Yej ichamej Sodoma poxsan kichīwayaj yej ayékti iwán Dios kipolojkej; Gn 18, 19

12

Idiscipoloymej Jesús kitekij trigo ipan día kuá' mosewilo

¹ Se día kuá' mosewilo, Jesús iwán idiscipoloymej nemi panotiayaj mīlijti'. Idiscipoloymej mayanakej, iwán pe' iga kitektiajkij trigo iga kikuajkej. ² Kuá' fariseoymej inón kitakej, kijlijkej Jesús:

—Ta' xikita, modiscipoloymej nemi tekipanowaj; inón ayēkti iga mamochiwa ipan día kuá' mosewilo.

³ E' Jesús, kijtoj:

—¿Ix aya'taj ankileerojkej yej kichij David* iwán yej iwán senemiáj kuá' mayanakej? ⁴ Kala' tiopan-ijti' iwán kikuaj inōmpa pan yej kikuajpa sacerdote, inōmpa awel kikua David niga yej iwán nemiáj; wel kikuayaj petz sacerdoteymej. ⁵ ¿Ix nō ayí' ankileerowaj iley Moisés iga sacerdoteymej ipan weyitiopan† wel tekipanowaj ipan día kuá' mosewilo?, iwán ijkón ayá' kichiwaj yej ayēkti. ⁶ ¡Anyá sí nimitzijliáj iga nej majya sej que weyitiopan! ⁷ Mataj amejemen aya ankimatij te kijtojneki kan ijkín ijkuilijto': "Nej nikneki xita-iknelikan, anikneki iga xinemiktilikan yolkamej."‡ Magsa katka ankimatiáj, ayá' ankipantiayaj nodiscipoloymej yej nemi kichiwaj yej yēkti. ⁸ Puej nej yej iPiltzin Taga' wel nitatekimaka te wel mamochiwa ipan día kuá' mosewilo.

* **12:3** 12:3 1 Sam 21:1-6 † **12:5** 12:5 Xikita glosario "Weyitiopan". ‡ **12:7** 12:7 Oseas 6:6. Xikita glosario "Sacrificio".

Se taga' yej matakuawayaxto'

⁹ Iwán Jesús kisa' ompa iwán kala' tiopan.
¹⁰ Ompa onoya se taga' yej matakuawayaxto'.
 Iwán fariseojmej kitemowiliayaj ken
 makimawetziltikan Jesús, kitajtankej:

—¿Ixtaj wel moachitialiá yej wētito' ipan día
 kuá' mosewilo?

¹¹ Jesús kijtoj:

—¿A'yéj de amejemen, siga kipiá se borrego
 iwán mawetzi xapoko ipan día kuá' mosewilo,
 ix ayá' yaj kikixtiti? ¹² ¡Iwán nej nimitzijliáj iga
 máj valerowa se taga' que se borrego! Inón iga
 wel mochí yej yēkti ipan día kuá' mosewilo.

¹³ Iwán Jesús kijlij inón taga':

—Xikmelawa moma'.

Iwán kuá' kimélaja imá', yektia'ya kensan
 se' imá'. ¹⁴ Kuá' fariseojmej kiskej kan ono'
 Jesús, monechkojkej iga kejlankkej kén iga yawij
 kimiktij Jesús.

Dios kitapejpen Jesús

¹⁵ Kuá' Jesús kimati' inón, kisa' ompa, iwán
 pox mia' kitokakej wan kachitij inochi yej
 wētitokej. ¹⁶ Iwán yej kachitijaya, kitekimá'
 iga amo makijtōkan a'yéj in yéj. ¹⁷ Inín mochij
 iga mamochiwa ken kijtoj profeta Isaías, kuá'
 kijtoj:

¹⁸ Ininya yej tekipanowa iga nej, yej niktapejpen,
 yej nikpoxneki, iwán neyolchikajto'.

Ípan nia niktaliti noEspíritoj,
 iwán yéj yawi kipowati ken iga no wel
 nikmanawiáj yej ayéj judiyojmej.

¹⁹ Ayá' tatenkuepilij niga tzajtzis,

ayagaj kikakis itájtol ipan callejmej.

²⁰ Kikneliá yej ayá' tajpalej, kipałewiá yej mosemakasneki, ken agaj yej kiti-maka se cándil yej sewisneki, ijkón kichjwas te kuá' noyan ipan tajli mamochiwa yej yekti.

²¹ Iwán nochi gente de mia' paismej moconfiaroskej ipan yéj iga kimānawiskej. §

Kipantiáj Jesús iga kipiá ipoder Tzitzimi'

²² Iwán Jesús kiwiguilijkej se taga' yej pacha iwán awel tajtowa iga kipiaya małespíritoj. Jesús kachitiltij inón taga'; welja tachá' iwán welja tajtoj. ²³ Nochi gente san tajtachixtikajkej iwán kijtojkej:

—¿Ix an ininya in iPiltzin* rey David?

²⁴ E' kuá' fariseojmej kikakikej inón, kijtojkej:

—Inín taga' kikixtiá małespíritojmej ipan ipoder Tzitzimi', yej ijeféjmejpa inochi małespíritojmej.

²⁵ Jesús kimatiá te kejlantoyaj, iwán kijtoj:

—Siga se país mochiwa ome grupo iga mosepankuejkuesowaj, inón país poliwiya; iwán siga se altepe' o siga se familia mosepankuejkuesowaj, awel wejkaŵa iga onos. ²⁶ Ijkonsan no Tzitzimi', siga igánajsan kikixtiá małespíritojmej, yej yéjpasan itatki, inón kijtojneki iga ayá' wejkaŵas iga tamis ipoder. ²⁷ Iwán siga annepantiáj iga nej nikixtiá małespíritoj iga ipoder Tzitzimi', in yej mitztokaj, ¿ix iga ipoder Tzitzimi' kikixtiáj małespíritoj? Yejémejsan monexitiáj iga ayéj

§ **12:21** 12:21 Is 42:1-4 * **12:23** 12:23 Xikita Mateo 9:27

ijkón ken anne-ijliáj. ²⁸ Nej nikixtiá maEspíritoj iga ipoder iyEspíritoj Dios, iwán inín kijtojneki iga ási'ya tiempo iga Dios marreinao ipan amejemen.

²⁹ '¿Kén wel se kalaki chan se taga' yej tajpalej iga makikuili yej itatki, siga ayá' achto kilpiá? Ijkón wel kikuilij yej itatki.

³⁰ 'Yej ayá' kiye'ita yej nikchiwa, inonwa' ne-ijiya; yej ayá' nepalewiá; inonwa' tapo-ppolowa.

³¹ 'Inón iga nimitzijliáj, Dios wel kelkawiliá nochi yej agaj kichiwa yej ayekti iwán yej kijtowa yej ayekti; e' siga małtajtowaj iga iyEspíritoj Dios, inón Dios ayo' kelkawilij. ³² Siga agaj małtajtowa iga nej yej iPiltzin Taga', inón Dios kelkawilij; e' yej mamaltajto iga iyEspíritoj Dios, inón nikeman ay'ya kelkawiliskej niga ipan inín vida, niga ipan se' vida.

Sę kuawi' mo-ixmati ipansan itakilka

³³ 'Siga ye'kuawi', ye'taki; siga ayéj ye'kuawi', ayekti no itakilka. Sę kuawi' mo-ixmati ipansan itakilka. ³⁴ ¡Amejemen ken ipilowan kowamej! ¿Kén anyawij ankijtoj yej ye'tajtól siga amejemen ankichijtokej yej ayekti? Puej yej ankij-towaj, ijkón ono' ipan amoalmaj. ³⁵ Yej ye'nemi, ye'tajtowa, iga ipan iyalmaj ono' yej yekti, e' taga' yej aye'nemi kijtowa tajtól yej ajayekti iga ipan iyalmaj ijkón kejlanto'. ³⁶ E' nej nimitzijliáj iga kuá' Dios tajuzgaroj, nochi yawij motenxitomatij te iga ayompa tajtojkej. ³⁷ Iga inón yej tikijtoj, yawij mitzjuzgarotij, ómpaya nešis siga tikchij yej yekti o yej ayekti.

Kinekiĵ makitakaŋ yej ayi'pa mo-ita

³⁸ Sekin fariseojmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley, kijlijkej Jesús:

—Tamachtiáni, niknekij manikitakaŋ iga xikchiwa yej ayi'pa mo-ita yej Diossan wel kichiwa.

³⁹ Jesús kijtoj:

—Amejemen yej ankichijtokej yej ayękti iwán ayá' ankičredowaj Dios, annetajtaniliáj iga manimitznęxtilikaŋ yej ayi'pa mo-ita. E' ayá' nim-itznęxtiliskej se'pa yej ayi'pa mo-ita, petz yej Dios kichiwilij Jonás. ⁴⁰ Ijkón ken Jonás onoya eyi día iwán eyi yówal iyijtiko topojwéj, ijkonsan no nej yej iPiltzin Taga' nonos tałtampa eyi día iwán eyi yówal. ⁴¹ Kuá' Dios tajuzgaroj, yej ichamej weyi-áltepe' Nínive, moketzaskej iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoskej iga ankichijkej yej ayękti; iga yej chantitokej Nínive, kuá' Jonás kipowa' itájtol Dios, kikajtejkej iga kichiwayaj yej ayękti; iwán nej majya sej que Jonás. ⁴² Kuá' Dios tajuzgaroj, moketzas no la reina yej mandaroj ipan tajli de Sabá iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoj iga ayompa ankichijkej. Inón reina wejka nejnen iga makikakiki yej kimati rey Salomón;† iwán nej majya sej que Salomón.

Mokuepa małespíritoj kaŋ onoya

⁴³ Jesús no kijtoj:

—Kuá' se małespíritoj kiša ipan se taga', nentinemi ipan wá'tal iga kitemojtinemi kaŋ makalaki; iwán siga ayá' kasi, kijtowa: ⁴⁴ “Nia sej nimokuepati nočan, kaŋ nikisa'.” Kuá'

† 12:42 12:42 1 R 10:1-13

mokuepa, kasi inón tağa' ken se kajli yej iselti ono', este tajtachpantolo' iwán tayejye'talijtolo'.
 45 Iwán yawi kikuiti se' siete maļespíritoj yej majya sej que yéj, iwán inochin mochantiáj ipan inón tağa', iwán inón tağa' mochiwas majya sej ayekti que achto. Ijkonsan no mochiwas iwán inimej gente yej ayá' ye'nemij.

Iye' wan iyokichikniwan Jesús

46 Jesús kitatapowijtóyao' la gente, kuá' asi' iye' iwán iyikniwan. Awel kalakikej este kalijti' iga matajtokan wan yéj. 47 E' agaj kimatiltij Jesús, kijlij:

—Moye' iwán mookichikniwan onokej fuera iwán kinekij matajtokan mowan.

48 E' Jesús kijlij inón yej kimatiltij:

—¿A'yéj noye' iwán a'yéj nookichikniwan?

49 Iwán Jesús kimajpilwij idiscipolojmej, iwán kijtoj:

—Nigaj ono' noye' iwán nookichikniwan. 50 Yej kichíwa ken kineki noTaj yej ono' ipan cielo, inonwa' in nookichiknin, nosiwa-iknin iwán noye'.

13

Ken iga mixkuñtilo ipan yej toka

1 Inón día Jesús kisa' kalijti' iwán motalij ipan lagunajten. 2 Iga póxsanya monechkolo', Jesús tejkaj ipan se weyi ákał iwán ompa motalij, iwán nochi tokniñmej kawikej ipan aten. 3 Iwán pewa' sese'pa iga tamachtij kan wel mamijixkuñtilo, kijtoj:

—Se taga' yajki tokato, kipapatañáltijpa trigo.
 4 'Kaṇ nemi toktiá, ono' yej wetzitoj ipan ojti, iwán walkej totomej iwán kikuajkej. 5 Ono' yej wetzito tetzalan, kaṇ ono' ajalín tajli. Iwán inón íyol trigo ixwa' nimanín iga tajli ayá' pox tilakti'. 6 E' kuá' tonatikisa', pilini', iwán wagui' iga ayá' monelwatij. 7 Ono' yej wetzito ipan witzyoj, witzyoj wejweyakej iwán kijiyomiktij tato' iwán ayá' tagui'. 8 E' ono' yej wetzito ipan yé'tal, iwán poxsan mochij; sekin ipan sejsé imiawayo kitalilij cien íyol ipan se íyol yej kitoga', iwán sekin kitalilij sesenta íyol, iwán sekin treinta. 9 Yej annakasyojkej, ¡xineye'kakikaṇ!

Tejas in kaṇ mamixkuñtilo

10 Iwán discipolojmej kitechojkej Jesús iwán kitajtankej:

—¿Te iga ipan miñkuñtilis tikmachiá la gente?

11 Jesús kijtoj:

—Amejemen Dios mitzmatñiltiáj yej aya agaj kimati ken yéj reinarowa, e' yejemej awel kimatij. 12 Yej kipiá, yawij máj kimakatij, este popóxsanya sej yawi kipiati; e' yej akipiá, este yej alín kipiá, yawij kikuñlitij. 13 Inón iga sekin nikpowiliapa kaṇ mamixkuñtikā; iga yejemej tacháj, e' ken tikita yej pachamej, kikakij, e' ayá' kimatij te iteki, ken tikita yej ayá' takakij. 14 Ipan yejemej mochiwa yej kijtoj el profeta Isaías, kijtoj:

Amejemen ankikakiskej, e' ayá' ankimatiskej te kijtojneki;

ankitaskej, e' ken kuá' nité ayá' ankitakej.

15 Iga inimej poxsan moyoltakuawilijkej,

ayá' ye'takakij,
kitzajtzaktokkej iyixmej;
iga amo matachakan iga iyixmej,
niga matakakikan iga inakasmej,
niga makentenderokan iga iyalmajmej,
niga mawitzekan notennoj iga manikachi-
tialtikān.*

¹⁶ 'E' amejemen xipakikan iga anne-itztokej iwán ankikakij notájtōl. ¹⁷ Nimitzijliáj iga mia' profetajmej iwán reyejmej kitasnekiáj inín yej ankitztokej iwán ayá' kitakej; kinekiáj makikakikan inín yej amejemen nemi ankikakij, iwán ayá' kikakikej.

Jesús kijtowa tē kijtojneki inón kan mixkuñtilo ipan yej toka

¹⁸ 'Inán xikakikan, nia nimitzijlitij tē kijtojneki inón kan mixkuñtilo ipan inón yej toka. ¹⁹ Yej kikakij ye'noticiaj yej tanextiliá ken iga reinarowa Dios iwán ayá' kimatij tē kijtojneki, inomejwa' ken tikita inón iyōl trigo yej wetzi' ipan ojtī, iwán wi' Tzitzimi' iwán kelkawaltia notájtōl yej achā onoya ipan iyalmajmej. ²⁰ Iwán inón iyōl trigo yej wetzito tetzalan, inón kijtojneki yej kikakij itájtōl Dios iwán poxsan pakij kuá' kicredójkejo'. ²¹ E' como ayá' wel monelwatiáj wejkatan, ayá' wejkatis iga moconfiarojtoskej nopan iga kuá' kipiás se prueba o kiknochiwaj iga kicredowaj itájtōl Dios, ayá' kiyowaiáj, iwán kikajtéwaja iga moconfiarowaj nopan. ²² Iwán inón trigo yej wetzi' ipan witzyoj, inón kijtojneki inomej yej kikakij itájtōl Dios,

* **13:15** 13:15 Is 6:9,10

e' poxsan kiplasnekij kuajkuantas yej ono' ipan in_{in} tajli, iwán mokajkayawaj ipan tom_{in}. Nochi inón, kich_iwa iga itájtól Dios makelkawa iwán inón tokn_{in} awel kich_iwa yej yekti ²³ E' inón iyól trigo yej wetzito kan ye'tajli, inón kijtojneki yej kikakij itájtól Dios iwán kentenderowaj. Inomej kich_iwaj yej yekti ken tikita inón iyól trigo yej kimá' cien, sesenta iwán ken yej kimá' treinta iyól ipan se imiawayo.

Mixkuñtilo ipan chakalsaka' iwán iyól trigo

²⁴ Jesús kipowa' se' kan mixkuñtilo:

—Kan reinarowa Dios ken tikita se taga' yej kitoga' ye'semillaj ipan imil. ²⁵ E' kuá' kojkohtólo'ya, walaj se yej kijiya iteko mijli, iwán itzalan trigo kichtakatokako chakalsaka' iwán yájkija. ²⁶ E' kuá' weya'ya trigo iwán miawatapanikej, íkuá'ya nesí' in inón chakalsaka'. ²⁷ Iwán tekipanowanimej yajkij kitatoj iteko mijli, kijlijkej: “Patrón, esi inón semilla yej tiktoga' momilpan ye'semillaj, ¿ix kéntaj an iga ixwa' chakalsaka'?” ²⁸ Iteko mijli kijtoj: “Anka agaj yej ne-ijiya kichtakatokako.” Inomej monsojmej kijtojkej: “¿Ix tikneki maniakán manikwiwitatij?” ²⁹ Iteko mijli kijtoj: “Amo, siga anyawij ankiwiwitatij chakalsaka', wel no ankiwiwitaj trigo. ³⁰ Xikajtewakan, kama sen-onokan este kuá' motekis trigo; íkuá' niktitanis tekipanowanimej yej makiwiwitakan achto chakalsaka' iwán makinechkokan iga makitatikan, iwán kinechkoskej trigo kan moena.”

Mixkuñtilo ipan mostazajyoloj

³¹ Jesús kinex̄tilij se' k̄an mam̄ixkūjtilo:

—K̄an rein̄arowa Dios, ken tikita sē íyol mostaza yej sē taga' kitoga' ipan ítal. ³² Malej iga íyol mostaza máj al̄impa de inochi yej ono'; e' kūa' weyá mochiwa majya sej que nochi yej tōkto' k̄an tatojt̄okalo, mochiwa weyi kuawéj iwán ipan imajma' moxeketiáj tōtomej.

Mixkūjtilo ipan levadura

³³ Jesús tamachtij se' k̄an mam̄ixkūjtilo:

—K̄an rein̄arowa Dios, ken tikita levadura† yej sē siwa' k̄axakualowa iwán komati harina, iwán moposawa inewi tixti.

Te iga Jesús tamachtía k̄an wel mam̄ixkūjtilo

³⁴ Jesús nochipa tamachtij k̄an wel mam̄ixkūjtilo, ayá' tamachtij siga ayá' tajtowa k̄an m̄ixkūjtilo. ³⁵ Inón mochiw iga mamochiwa ken kijtoj sē profeta:

Nia nitajt̄oti k̄an wel mam̄ixkūjtilo.

Nia nikijt̄oti yej aya ì' momatiá este que Dios kichij tajli.‡

Jesús kijtowa tē kijtojneki in chakalsaka'

³⁶ Jesús kikajtej la gente yej ompa onoyaj iwán yákiya kaliyti', ompa idiscipolomej kitechojkej Jesús iwán kitajtankej:

—Ta xine-ijl̄ikan tē kijtojneki on chakalsaka' yej ixwa' m̄ilijti'.

³⁷ Jesús kijtoj:

—Yej kitoka ye'semillaj inonwa' nej yej iPiltz̄in Taga'. ³⁸ Iwán mijli kijtojneki noyan ipan tajli.

† **13:33** 13:33 Xikita glosario "Levadura". ‡ **13:35** 13:35 Sal 78:2

Ye'semillaj kijtojneki nochi yej kichiwaj ken kineki Dios, chakalsaka' kijtojneki yej kichiwaj ken kineki Tzitzimi'. ³⁹ Yej ta-ijiya, yej kitoga' chakalsaka', inonwa' Tzitzimi'. Kuə' motekis trigo, kijtojneki kuə' tamis inın tajli, iwán tekipanowanimej yej kitekiskej, inón kijtojneki angelejmej. ⁴⁰ Ijkón ken chakalsaka' monejnechkowa iga motatiá, ijkonsan nō mochiwas kuə' Dios tajuzgaroj. ⁴¹ Nej yej iPiltzın Taga' niktitanis noangelejmej iga makikijixtikān ipan norreinoj yej tachiwaltiaj yej ayekti iwán yej kichiwaj yej ayekti. ⁴² Iwán kakiskej ipan tiwelon, ompa chokatoskej este tajtanguetzekaskej. ⁴³ Iwán inomej yej kichijkej ken kineki Dios, tawiskej ken tikita tonati' kan reinarowa Dios. Yej annakasyojkej, ixikyē'kakikān!

Taliyanto' yej pox patiyoj

⁴⁴ 'Kan reinarowa Dios ken tikita tejé yej pox patiyoj yej iyanto' ipan agaj ital. Se taga' kasi' yej pox patiyoj iwán ompasan sej kiyān; iwán pox paktiajki ichān iga kinamakato nochi yej kipiá iwán kikowa' inón tajli.

Mixkuñtilo ipan se perla yej pox patiyoj

⁴⁵ 'Nō kan reinarowa Dios ken tikita se tanamakani yej kitemojtinemi perla§ yej pox mojmōnsajti'. ⁴⁶ Kuə' kasi se yej pox patiyoj, yawi ichān iga kinamakati inochi yej kipiá iga kikowa inón perla.

Mixkuñtilo ipan redej

§ **13:45** 13:45 Perla pox valerowa, ken tikita tetzın ke'pa ajayo' wān iga perla wel mochiwa koska'.

⁴⁷ 'Kañ reinarowa Dios ken tikita se redej yej motaliá ipan lám̄ar, iwán ipan kuakawi de sese'pa topoj. ⁴⁸ Kuá' témi'ya redej, kikixtiaja ipan ataten, iwán ómpaya motaliáj iga kitapejpenaj in topoj. Yej yekti kakijtiawij chikiwiko, e' yej ayéj ye'topoj kitajkalij. ⁴⁹ Ijkón mochiwas kuá' tamis inín tajli; witzeskej angelejmej iga kiyokatikij yej ayá' ye'nemij iwán yej ye'nemij, ⁵⁰ iwán yej ye'kti kichi'waj, kakiskej ipan tiwelón, ompa chokaskej este tajtanguetzekaskej.

Tamachtilis yej yáncuigo' iwán yej icyápaya

⁵¹ Iwán Jesús kitajtan idiscipolomej:

—¿Ix ankimatij te nemi nikjowa?

Yejemej kijtojkej:

—Kena, nikmatij.

⁵² Iwán Jesús kijtoj:

—Kuá' se yej tamachtiá ipan la ley momachtiá ken iga reinarowa Dios, ne'si ken se iteko kajli yej kimati te kejento' kalijti', iwán ompa kikijkixtiá yej kaxitijo' iwán yej icyay kipiá'.

Jesús asi Nazaret kan moskaltij

⁵³ Kuá' Jesús tami' tamachtij ipan inomej kan mixkuñtilo, yá'kiya, ⁵⁴ iwán asito ipan iyaltepe'. Ompa pe' tamachtij tiopan, wan yej ompa takaktoyaj, madmiradojkej, kijtowayaj:

—¿Ix kan an momachtij in inín taga' iga pox tajtolmati? ¿Kén iga wel kichi'wa milagro yej ayi'pa mo-ita? ⁵⁵ Esi ininwa' ipiltzin carpintero; iye' itoka' María iwán iyiknimej itokamej Jacobo, José, Simón iwán Judas. ⁵⁶ Isiwa-ikniwan nigaj

nō ichamej. ¿Kén kichīwa iga kipoxmati iwán iga wel kichīwa milagro?

⁵⁷ Inón iga ayá' kitajtolkuikej. E' Jesús kijtoj:

—Se profeta noyan kiye'itaj, e' ayéj ijkón ipan iyaltepe' niga kan onokej iyikniwan.

⁵⁸ Inón iga Jesús ipan iyaltepe' ayá' kichij mia' milagro, iga ayá' moconfiarowayaj ipan yéj.

14

Miki Juan yej tabautizarowa

¹ Gobernador Herodes* yej mandarowaya Galilea, kikagui' yej kichijtinemi Jesús, ² iwán kijlij itekipanowanimej:

—Inonwa' Juan yej tabautizarowaya, yéj nokta ojpa-isa' sej kan miktoya. Inón iga wel kichīwa milagro yej ayí' mo-ita.

³⁻⁴ Íkyaya Juan kijlij Herodes:

—Ayekti iga tikui' iga mosiwa' Herodías, yej isiwa' katka moknin Felipe.

Kuá' inón kika', Herodes tatekimá' iga mak- ilpikan Juan iga makipresojuwan.

⁵ Herodes kimiktijnekiá Juan, e' kimajmaw- iliaya la gente, iga momatiá iga Juan katka profeta. ⁶ E' kuá' iyilwi Herodes iga icumpleaños, isiwapiltzin Herodías mijtotij iyixtaj yej ompa onoyaj, iwán Herodes kipoxye'ita', ⁷ kinojma-ijlij nokta iga yawi kimakati tesan kitajtanis inón takotzin. ⁸ Iwán inón takotzin, kitajtan kensan iye' kijlij, ijkín kijlij Herodes:

* **14:1** 14:1 Xikita glosario "Herodes".

—Nikneki xinemaka ipan se plato itzontekon Juan yej tabautizarowa.

⁹ Herodes moknomati' iga inón kika'; e' como kįtoja iwán kikakikej yej ompa takuajtoyaj iga yawi kimakati tesan kitajtanis inón takotzin, inón iga tatekimá' iga makimakakan yej kitajtan.

¹⁰ Iwán Herodes tatitan iga makikechtekitij Juan kan presojtito'. ¹¹ Iwán kiwajligakej itzontekon Juan ipan se platojwéj, iwán kimajkuiltįjkeja inón takotzin iwán kimakato iye'.

¹² Iwán idiscipolojmej Juan asikej kan mikto' Juan iwán kitokátoja, iwán yajkij kimatiltįtoj Jesús.

Jesús kitamaka este cinco mil tajtaga'

¹³ Kuá' Jesús kimati' iga kimiktįjkeja Juan, kįsa' ompa, tejkaj ipan se ákal iga yajki kan ayagaj ono'. E' momati'san, iwán kįsalo' ipan altepemej, iwán kitokatįjkij, ikxinejnentiąjkįjpa. ¹⁴ Kuá' Jesús témoja ipan ákal, kita' iga poxsan mi-alo', iwán kįknelij nochi inomej iwán kachitiltįj nochi yej wetitoyaj. ¹⁵ Iwán kuá' némiya tayowati, idiscipolojmej kitechojkej Jesús, iwán kįlijkej:

—Tióta'ya, nigaj ayá' chantitolo'. Xikįjli inįmej gente iga mayakan ipan altepetzitzin, iwán ompiga makikowakan te kikuaskej.

¹⁶ Jesús kįtoj:

—Amo mayajyakan; amejemen xiktamakakan.

¹⁷ Discipolojmej kįtojkej:

—Anikpiáj te máj, petz se manoj pan iwán ome topoj.

¹⁸ Iwán Jesús kįtoj:

—Nijpa xinewajliguilikan.

¹⁹ Jesús tatekimá' iga mamotalilo ipan sakatz-itzin. Kikui' inón se manoj pan iwán inón ome topoj, ajkotachá' iga kimá' gracias Dios iwán kitatajkoloj pan, iwán kimajmá' idiscipolojmej iga makimajmakakan la gente. ²⁰ Takuajkej inochimej este ijxwikej, iwán kuá' discipolojmej kinechkojkej tákual yej ay' kikuajkej, temi' doce chikiwi'. ²¹ Yej takuajkej ken cinco mil tajtaga' iyókawa' in siwatkej iwán kókone'.

Jesús nejnemi iyixko a'ti

²² Kuá' támi'ya takuajkej, Jesús kitekimá' idiscipolojmej iga matejkawíkanya ipan ákal iga maapanokan achto yejemen, miej Jesús tanawatijtikáwigo'. ²³ Kuá' yájkija, Jesús tejkaj ipan tepe' iselti iga tajoto wan Dios. Ompa onoya iselti te kuá' tayowati', ²⁴ iwán ákal yayay tajko laguna. Iwán maréjal paréj mowitekiá ipan ákal iga kixnantiáyapa ejeka'. ²⁵ Kuá' tanestíwi'ya, Jesús yajki kan nemi yawij idiscipolojmej ipan ákal, Jesús nejnentiaya iyixko a'ti. ²⁶ Iwán kuá' discipolojmej kitakej iga nejnentiwi' ipan a'ti, poxsan momajtijkej, iwán mokatzajtzikej:

—¡Ta' xikitakan, se ánimaj!

²⁷ E' Jesús nimanín kijtoj:

—¡Tamelá xonokan! ¡Nej niJesús, amo ximaj-mawikan!

²⁸ Iwán Pedro kijtoj:

—NoTeko siga melá' iga tej, xikijto iga manine-jnentiapa iyixko a'ti este kan tej tono'.

²⁹ Jesús kijtoj:

—Xinejnémiwa'.

Iwán Pedro temoj ipan ákal, iwán anejnentiaya iyixko a'ti iga yaya kan ono' Jesús.
³⁰ E' kuá' kimachilij ejeka' yej pox tajpalej, momajtij iwán pewa' iga misawiá iwán tzajtzi':

—¡NoTeko xinemanawi!

³¹ Iwán nimanín Jesús kimañilán Pedro, iwán kijlij:

—¡Mataj tej neman timoconfiarowa nopan!
 ¿Te iga ayá' timomela'confiaroj ipan nej?

³² Kuá' iyomextimej tejkájkeja ipan ákal, pachiwi' in ejeka'. ³³ Iwán yej onoyaj ipan ákal motankuaketzkej iyixtaj Jesús iwán kijtojkej:

—Mataj melá', tej iPiltzın Dios.

Jesús kachitialtiá yej kokolisyojkej yej ichamej Genesaret

³⁴ Apanojkej iwán asikej ipan tajli de Genesaret. ³⁵ Kuá' yej ompa chantitokej kixmatikej iga Jesús, kipojkej noyan ipan inón tajli, wan kiwijwigakej itennoj Jesús nochi yej wetitokej. ³⁶ Iwán yej wetitokej kitejteki'ijlikej Jesús iga mamotemaka iga makichijchimidikan malej itempan itzótzol, iwán nochi yej kichijchimidijkej, achitiakej.

15

Katiapa in tetzakuilá iga awel tikna'techowaj Dios

¹ Kitechojkej Jesús sekin fariseojmej iwán yej tamachtiaj ipan iley Moisés, inomej walkej Jerusalén iwán kitajtankej:

² —¿Te iga modiscipulojmej ayá' kichiwaj ken to-ikyapatajwewetkej tanextiliayaj iga mamochiwa? ¡Ayá' momapakaj kuá' yáwija takuatij!

³ Iwán Jesús tatajtan:

—¿Te iga ayá' ankichiwaj ken tatekimaka Dios? Majwa' ankichiwaj ken amejemempa antamachtiáj. ⁴ Dios ijkín tatekimá': "Xikchiwa ken mitztekimaka motaj iwán moye' iwán xik-palewikan", iwán "Yej makimalijli itaj o iye', kaji iga mamikiya." ⁵ E' amejemen ankijtowaj iga se taga' wel ijkín kijliá itaj o iye': "Awel nimitz-palewiáj, iga nochi yej nikpiá nikma'ya toDios." ⁶ Yej ijkón kijtowa iwán akineki makipalewi itaj o iye', ay' makichíwa. Ijkón amejemen nemi ankikajtewaj yej Dios mitztekimakakej, majwa' ankitokaj ken antekitamachtiáj. ⁷ ¡Amejemen san anmopajpantiáj iga anye'nemij! Ómpaya ken kijtoj el profeta Isaías, iga amejemen nokta ijkín kijtoj:

⁸ Iga amotémejsan anneweyimatiltiáj,
e' máj ipan amoalmajmej ni alín nokta ayá'
anneejlamikij.

⁹ Ígasan anneweyimatiltiáj,
iga antanextiliáj ken taga' tatekimaka iwán
tanextiliá.

¹⁰ Iwán Jesús kinotza' la gente, iwán kijlij:

—Xikakikan iwán xikentenderokan: ¹¹ Nité yej agaj kikua o koniá kichiwiliá iga Dios ayo' makiye'ita, e' yej ayekti kijtowa, inón kena, wel kichíwa iga Dios amo makiye'ita.

¹² Iwán discipolomej kitechojkej Jesús, iwán kijlijkej:

—¿Ix tikmati iga fariseojmej kikualomatikej kua' kikakikej yej tikijtoj?

¹³ E' Jesús kijtoj:

—NoTaj yej ono' ipan cielo kichiwás wán fariseojmej ken kichíwa se mīlchíwani: tato' yej ayá' kitoga', yawi kiwiwítati este inelwayo.

¹⁴ Kama kuesiwikán; yejémejwa' ken tikita pachamej yej kojkuiltiáj ipacha-iknimej. Siga se pacha kojkuiltiá se' pacha, yawij senwetzitij ipan se xapo'.

¹⁵ Iwán Pedro kijlij Jesús:

—Nejemen nikneki xine-ijlikán te kijtojneki inón yej tikijtoj.

¹⁶ Jesús kijtoj:

—¿In amejémentaj no ayá' ankimatij te kijtojneki yej nej nikijtoj? ¹⁷ ¿Ix aya'taj ankimatij iga kua' tejté tikujaw yawi tojtiko iwán kisa?

¹⁸ E' yej ankijtowaj yej ajayekti, inón kisa pan amoalmaj, inónyawa' in yej kichíwa iga Dios amitzye'itaj. ¹⁹ Iga se ipan iyalmaj keklamiki iga kichíwasneki yej ajayekti, iga tamiktiáj, iga yej monamíktija yawi wán se', iga masij agaj kua' ayapa monamiktiáj, iga tachteki, iga takajakawaj, iwán iga tapopowaj. ²⁰ Inimej yej kichíwiliá iga Dios ayo' makiye'ita agaj, e' kua' se

takua aya'pa moye'mapaka, inón ayá' kichíwas iga Dios ayo' kiye'itas.

Se siwa' de Canaán yej moconfiaroj ipan Jesús

²¹ Jesús kisa' ompa iwán yajki ipan ital altepemej Tiro iwán Sidón. ²² Se siwa' de Canaán

yej chantitoya ipan inón tajli, tzajtziwajaj kan ono' Jesús:

—iNoTeko, tej yej iPiltzin David, achi xine-ikneli! Notaochin kipiá malesspíritoj iwán poxsan kinkochiwa.

²³ E' Jesús akinotza' inón siwa'. Iwán idiscipolomej kina'techotoj Jesús, kijtojkej:

—iXikijli inón siwa' iga mayáwiya; ay'ya matzajtziwajiki totepottaj!

²⁴ Jesús kijlij inón siwa':

—Dios netitan iga nikpalewiko petz israelitajmej yej pojpolijtinemij ken tikita borrejojmej.

²⁵ E' inón siwa' motankuaketza' iyixtaj Jesús iwán kijlij:

—iNoTeko, achi xinepalewi!

²⁶ Iwán Jesús kijlij:

—Awel agaj kikuiliá itákual ipilowan iga maki-maka pelomej.*

²⁷ E' inón siwa' kijtoj:

—Jekej, ijkón nokta noTeko, e' pelomej kikuaj takualtatájkol yej kipejpenaj yej xini itampa mesa kan takuaj itekomej.

²⁸ Iwán Jesús kijlij inón siwa':

—iNej nikita iga tej pox timoconfiarowa nopan! Mamochiwa ken tej tikneki.

Iwán íkuá'san achitiá' itaochin inón siwa'.

Jesús kachitiltij mia' yej wetitokej

²⁹ Jesús kisa' ompa iwán panoj ipan aten laguna yej itoka' Galilea, iwán tejkaj ipan se tepe'

* **15:26** 15:26 Judiyojmej ayá' kiye'itayaj yej ayéj judiyojmej, sekin kijliayaj iga pelomej.

iwán ompa motalij. ³⁰ Mia' asi' kan yéj ewatoya, kiwiguilijkej yej koxomej, pachamej, nonojmej, yej matakuawayaxtokej iwán mia' máj yej wetitokej. Kikawatoj itennoj Jesús iwán yéj nochi kachitaltij. ³¹ Inón iga poxsan madmiradoló' iga kitakej yej nonojtitoyaj welya tajtojkej, yej matakuawayaxtoyaj, yektiakej imamej, yej koxotitoyaj welya nejnenkej, iwán yej pachatitoyaj welya nō tachakej. Iwán pe' iga poxsan kiweyimatiltijkej iDios israelitajmej.

Jesús kitamaka este cuatro mil tajtaga'

³² Iwán Jesús kinotza' idiscipolomej, iwán kijlijkej:

—Nej choka noalmaj iga inimej gente kipiaya eyi días iga nigaj onokej nowan, iwán ayá' kipiáj te kikuaj, iwán anikneki maniktijtitaníkanya, awel mamayantiakan, amo tapoliwiskej ipan ojtí.

³³ Idiscipolomej kijtojkej:

—E' ¿kányawa' an nikuitij tákual iga nochi yejemej, nigaj ayagaj chantito'?

³⁴ Jesús tatajtan:

—¿Késkitaj pan ankipiáj in amejemen?

Kijtojkej idiscipolomej:

—Siete pan iwán alin topojtzitzin.

³⁵ Iwán Jesús tatekimá' iga nochi gente mamotajtalikan talpan. ³⁶ Iwán Jesús kikui' inón siete pan iwán inón topojmej, iwán kimá' gracias Dios. Kitatajkoloj iwán kimajmá' idiscipolomej iga yejemen makimajmakakan inochi gente. ³⁷ Iwán nochi takuajkej este ijixwikej. Iwán kinechkojkej takualtatájkol yej ayo' kikuajkej este temi' siete chikiwi'. ³⁸ Takuajkej cuatro mil tajtaga',

iyókapa siwatkej iwán kókone'. ³⁹ Iwán Jesús kijlij inomej gente iga mayákanya, kalakito ipan ákal iga yájkija itenoj altepe' de Magdala.

16

Kitasnekij yej ayi'pa mo-ita

¹ Fariseojmej iwán saduceojmej yajkij kitatoj Jesús, iwán iga wel makimaŵetziltikan, kitaj-tanilitoj iga makinextilikā tejté yej ayi'pa mo-ita yej Diossan wel kichīwa. ² E' Jesús kijtoj:

—Kuā' kalaktiaya tōnati' iwán ankitaj este chīlti' cielo, amejemen ankijtowaj: “An sí moſta yawi tōnati.” ³ Iwán yowalti' ankijtowaj: “Inán sí atayekān iga este chīlti' cielo iwán tamixtaj.” Amejemen ankimatij te kijtojneki kuā' ankitaj ken motaliá cielo, e' awel an kentenderowaj yej nejpa nemi nikchīwa yej Dios nemi mitznextiliáj. ⁴ Amejemen ayá' anye'nemij niga ankičredowaj Dios, ankinekij xikitakān yej ayi'pa mo-ita; e' ayá' nimitznextiliskej yej ayi'pa mo-ita, petz yej Dios kichīwilij Jonás.*

Iwán Jesús yájkija.

Ken iga tanextiliáj fariseojmej

⁵ Kuā' idiscipolojmej apanojkej, kelkajkej iga makiwīgakān pañ. ⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Ta' xikakikān; amo xikchīwakān ken kite-kichīwaj fariseojmej iwán saduceojmej, iga yejemej nésiki' ye'nemij, siempa ayá'.

⁷ Discipolojmej mojliayaj:

—Anka ijkón te-ijliá iga atikuajligakej pañ.

* **16:4** 16:4 Jonás onoya eyi día iyijtiko weyitopoj; ijkón Jesús toktoya eyi día.

⁸ E' Jesús kimati' te kijtojtokej idiscipolojmej, iwán kijlijkej:

—¿Te iga ankijtowaj iga ayá' ankipiáj pan? ¿Mataj amejemen ayá' amomela'confiarowaj ipan nej! ⁹ ¿Ix ay'ya ankejlamikij kuá' tikta-makakej cinco mil tajtaga' gasan cinco pan? ¿Ix ay'ya ankejlamikij ke' chikiwi' ankitemijkej iga tákual yej ay' kikuajkej? ¹⁰ ¿Ix ay'ya no ankejlamikij iga siete pan tiktamakakej cuatro mil tajtaga'? ¿Ix ay'ya ankejlamikij ke' chikiwi' ankitemijkej iga tákual yej ay' kikuajkej? ¹¹ ¿Te iga ayá' ankentenderojkej iga nej ayá' nemi nita-jtowa de pan kuá' nimitzijlijkej iga amo xikuikan ilevadurajmej fariseojmej iwán saduceojmej?

¹² Discipolojmej kimatikej iga Jesús ayá' nemi kijtowa levadura yejpa motaliliá pan, sino que kijtoj iga amo makicredokan ken tamachtíaj fariseojmej iwán saduceojmej.

Pedro kinojma-ijtowa iga Jesúsya nokta in el Cristo

¹³ Kuá' Jesús asito ipan ital altepe' yej itoka' Cesarea Filipo, kitajtan idiscipolojmej:

—In sekin, ¿té kijtowaj de nej yej iPiltzin Taga'?

¹⁴ Discipolojmej kijtojkej:

—Sekin kijtowaj iga tej tiJuan yej tabau-tizarowaya; sekin sej kijtowaj iga tej icyapa-profetaj Elías, iwán sekin sej kijtowaj iga tej icyapaprofetaj Jeremías o agaj profeta.

¹⁵ Jesús tatajtan:

—In amejemen, ¿té ankijtowaj de nej?

¹⁶ Simón yej no itoka' Pedro kijtoj:

—Tej tiCristoj, yej iPiltzin Dios yej isato'.

17 Iwán Jesús kijtoj:

—Xipaki tej Simón yej ipiltzín Jonás[†] iga ayéj taga' mitzmatiltij, noTaj yej ono' ipan cielo mitzmatiltij. 18 Iwán nej, nimitzijliá iga tej motoka' Pedro, iwán ken mochiwa kajli ipan te'ti,[‡] ijkón ipan inín te'ti nikchiwas iga mia' moconfiaroskej pan nej iwán Tzitzimi' ayá' kitānilij. 19 Nia nimitzmakati notájtól yej ken tikita llave iga wel makalakilo ipan cielo kan reinarowa Dios; yej ipan inín tajli tej tikijtoj iga awel mochiwa, Dios yej ono' ipan cielo kijtoj no iga awel. Iwán yej tej tikijtoj iga wel mochiwa ipan inín tajli, Dios yej ono' ipan cielo no kijtoj iga wel.

20 Jesús kijlij idiscipolojmej iga amo agaj makijlikan iga yéj Cristo.

Jesús kijtówaya iga yawi mikiti

21 Íkuá'ya Jesús pe' kijlij idiscipolojmej:

—Nej yej iPiltzín Taga', yawij ne-iknochiwatij poxsan iwán yawij ne-ijiyatij wewetkej yej mandarowaj iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíaj ipan iley Moisés. Yawij nemiktítij iwán ipan eyi día nia ni-ojpa-isati sej.

22 Pedro kiwiga' Jesús kan iyokamej, pe' kijlij iga amo makijto ijkón:

—¡Amo Dios makineki! ¡Ayí' ijkón mamitzchíwilikan!

23 E' Jesús kitachilij Pedro iwán kijlij:

[†] 16:17 16:17 Inín Jonás yej itaj Simón Pedro ayéj inón Jonás yej onoya iyijtiko weyitopoj. [‡] 16:18 16:18 Pedro kijtojneki te'ti.

—ıTzitzimi', xicholo notenoj!, tej tinetzakuiliá. Tej ayá' tikejlamiki ken Dios kejlámiki, sino que tikejlamiki ken tajtaga'.

²⁴ Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Siga agaj kineki manetoka, ay'ya makichıwa yej yéj kineki, iwán manejnemi ipan noojwi malej iga makiknoçhiwakan poxsan este makimiktıkan. ²⁵ Yej ayá' kinekis mamiki, yawi mikiti; e' yej mikis iga nej netoka, nochipa onos nowan. ²⁶ ¿Itejas in taga' iga makipiá inochi yej ono' ipan inın tajli, siga yawi mela'poliwiti iyalmaj? Ayagaj wel kikowa iga amo makipolo iyalmaj. ²⁷ Iga nej yej iPiltzın Taga' niwi' iwán iweyipoder toTaj iwán no iyangelejmej, íkuá'ya sí yawi kipagaroti sejsé kensan iga kichij. ²⁸ Nej nimitznojma-ijliáj iga sekin yej nij onokej ayá' mikiskej este que mane-itakan maniwiki nej yej iPiltzın Taga' iga manirreinaroki.

17

Kén iga Jesús se'pay nesi iga tawía

¹ Kuá' pánoja seis días, Jesús kiwiga' Pedro, Jacobo iwán Juan yej iyíknımpa Jacobo, iwán yejemensan yajkij ipan se tepe' yej wejkan. ² Ompa iyıxtaj inomej idiscipolojmej, Jesús se'pay nesi'. Tawij ixaya' kenya tonati', itzótzol mochij este ichkáti'san, este ta-ıxsewiaya. ³ Iwán íkuá'ya kitakej iga nesikoj ikyapaprofetajmej Elías iwán Moisés, tatapojtokej iwán Jesús. ⁴ Iwán Pedro kijlij Jesús:

—NoTeko, iyekti iga nigaj nonokej! Siga tikneki, manikchiwakan eyi ranchojtztiz̄in, se iga tej, se iga Moisés iwán se' iga Elías.

⁵ Miēj tajtojtoya Pedro w̄alaj se mixti yej t̄awía iwán kitzakuakoj. Iwán ipan inón mixti moká' se tájt̄ol yej kijtoj:

—In̄inwa' nokta in noPiltz̄in yej nikpox-chokiliá, iwán yéj neyolchikajto'. Yéj xikakikan.

⁶ Kuá' inón kikakikej discipolomej, motzojt-zontokkej este talpan, iwán poxsan majmawikej.

⁷ Iwán Jesús kitechoj idiscipolomej iwán kitalij imá' ipan yejemej, iwán kijlijkej:

—Ximoketzakan, amo ximajmawikan.

⁸ Iwán kuá' tachakej, ayo' máj agaj kitakej, iséltisan Jesús.

⁹ Kuá' némiya temowaj ipan tepe', ijk̄in kitekimá' idiscipolomej:

—Amo agaj xikijlikan yej ankitakej, ankipowaskej este iga nej yej iPiltz̄in Taga' mani-ojpa-isa sej.

¹⁰ Iwán discipolomej kitajtankej Jesús:

—¿Te ígataj yej tamachtiáj ipan iley Moisés kijtowaj iga achto w̄i' ikyapaprofetaj Elías?

¹¹ Jesús kijtoj:

—Kena, melá' iga Elías w̄i' achto, iga yéj nochí kiye'talj̄.* ¹² E' nej nimitzijliáj iga Elías w̄alkaya, iwán yejemej ayá' kixmatikej, majwa' kichiwilijkej ken yejemej kinekikej. Ijk̄onsan no nej yej iPiltz̄in Taga' yawij ne-iknochiwatij.

¹³ Iwán idiscipolomej kimatikej iga Jesús nemi tajtowa de Juan yej tabautiz̄arowaya.

* **17:11** 17:11 Mateo 3:3

Jesús kachitialtiá se choochin yej tatapoliwi

¹⁴ Kuá' asitoj kan onolo', se taga' kitechoj Jesús iwán motankuaketza' iyixtaj, kijlij:

¹⁵ —NoTeko, achi xikikneli nopiltzin yej tatapoliwi, poxsan kinkochijto' inin kokolis; wewetzi tiko iwán ipan a'ti. ¹⁶ Nikuiguiljkaya modiscipolojmej, e' yejemen awel kachitaltijkej.

¹⁷ Jesús kijtoj:

—jMataj amejemen ayá' anmo-mela'confiarojtokej nopan iwán ayá' anye'nemij! ¿Este kēmano' máj nia nonoti iwán amejemen? ¿Este kēman nia nimitzijowijtotij? Xinewajliguilikan in chokotzin.

¹⁸ Iwán Jesús kajajwa' inón maļespíritoj, iwán kikixtij ipan inón chokotzin, iwán ikuá'ya achi-tiá'.

¹⁹ Kuá' iyokámeja onokej discipolojmej iwán Jesús, discipolojmej tatajtankej:

—¿Te iga an nokta nejemen awel nikixtilijkej in inón maļespíritoj?

²⁰ Jesús kijtoj:

—Iga amejemen ayá' anmomela'confiarowaj nopan. Siga katka anmoconfiarowaj malej alin ke'pa iyol mostaza, wel ankijliayaj inin tepe': "Xicholo ompa iwán xaj nepa"; iwán inón tepe' choloj. Nochi wel ankichijwayaj siga anmomela'confiarowaj. ²¹ Inimpawa' nokta maļespíritoj ayá' kisa siga ayá' achto xi-oradokan iwán ximayunarokan.

Jesús sej kijtowa iga yawi mikiti

²² Mieļ Jesús iwán idiscipolojmej senemiáj ipan estado de Galilea, Jesús kijtoj:

—Nej yej iPiltz̄in Taga' yawij neḱitzḱitij,
 23 iwán yawij nemikt̄itij, e' ipan eyi día iga
 nimikis, nia sej ni-ojpa-isati.

Kuā' inón kikakikej discipolomej pox mo-
 knomatikej.

Tom̄in yej momaka iga weyitiopan

24 Kuā' Jesús iwán idiscipolomej asitoj altepe'
 Capernaum, yej kicobr̄arowaj impuesto† iga
 weyitiopan yajkij kitatoj Pedro, kitajtankej:

—In yej mitzmacht̄iáj, ¿ix ayá'taj kimaka
 tom̄in iga weyitiopan?

25 Pedro kijtoj:

—Kena, kixt̄awa.

Kuā' Pedro kala' kalijti', Jesús tatajtan:

—¿Kén tikijtowa in tej, Simón? In reyejmej de
 in̄in tajli, ¿ix kicobr̄arowa yej yejpa igentej o yej
 wéjkapa ichamej?

26 Pedro kijtoj:

—Yej wejka ichamej.

Jesús kijtoj:

—Ánkawa' yej yejpa igentej ayá' kicobr̄arowaj.
 27 E' iga amo agaj matikuejkuesok̄an, xaj xi-
 tapiloṭi ne laguna, iwán yej áchtopa tikpiloj,
 ipan iten tia tikasil̄iti se tom̄in yej kimakas iga
 xikixt̄awa no-impuestoj iwán yej de tej, iwán xaj
 xikixt̄awati.

18

¿A'yéj yej máj tayakanto'?

† 17:24 17:24 Xikita glosario "Impuestos".

1 Íkuā' discipolomej kitechojkej Jesús iwán kitajtankej:

—¿A'yéj máj tayakanto' kan Dios reinarowa?

2 Iwán Jesús kinotza' se choochin iwán kiketza' tajkoyan kan onokej idiscipolomej, 3 iwán kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj siga ayá' ankipataskej ken annemij iwán ayá' anmochiwaj ken inin choochin, awel reinarowa Dios ipan amejemen.

4 Yej máj tayakanto' kan reinarowa Dios, yej moalimpamati iwán mochiwa ken inin choochin.

5 Siga agaj komemawia se ken inin choochin iga netoka, ken kuā' nejya yej nemi neqmemawia.

Amo agaj xikchiwalti yej ayekti

6 'Si agaj makichiwalti yej ayekti se de inimej yej netokaj, yej ayá' moweyimatij, máj yekti katka makipipiloltikan se weyite'ti ipan ikech iwán makimotakan lámako iga ompa maamiki.

7 ¡Ipan inin tajli pox ono' yej kiyoltilana se iga makichywa yej ayekti! Inón nochipa onos, e' poxsan kiknochivaskej yej matachiwalti yej ayekti.

8 'Inón iga, siga moma' o mokxi mitzchiwaltia yej ayekti, xikteki iwán xiktajkali wejka, máj yekti xikalaki kan ono' Dios timatájkol o tikx-itájkol, e' ayá' mitzmotaskej ipan tiwelon yej ayí' sewis iwán ome moma' iwán ome mokxi.

9 Siga moyix mitzchiwaltia yej ayekti, xixixti iwán xiktajkali wejka, máj yekti xikalaki kan ono' Dios iga se moyix que xikpia ome iwán mamitzmotakan ipan tiwelon yej ayí' sewis.

Mixkuñtilo ipan se borrego yej polijto'

¹⁰ 'Amo xikalimpamatikan inimej yej netokaj. Nimitzijliáj iga iyangelejmej yej kicuidarowaj, nochipa onokej iyixtaj noTaj ipan cielo. ¹¹ Nej yej iPiltzin Taga' niwalaj nikmanawiko yej pojpoliwika.

¹² '¿Kén ankitaj? Siga se taga' makipiá cien borrego, iwán se makipolo, ¿ix ayá' ómpao' kika-jtewas inón noventa y nueve iwán yaj kitemoti yej poliwi'? ¹³ Iwán siga casis, poxsan pakis. Máj pakis que iga inomej noventa y nueve yej ayá' polijtoyaj. ¹⁴ Ijkonsan no amoTaj yej ono' ipan cielo, akineki mapoliwi nisé de inimej yej netokaj.

Kén iga se makiperdonaro se toknin yej kichiwilij yej ayekti

¹⁵ 'Siga moknin mitzchiwiliá tejté yej ayekti, xitajto wan yéj kan amómensan iwán xikijli iga ayompa yej mitzchiwilij. Siga mitztajtolkulij, tiktánija moknin iga wel sej anmoye'itaj. ¹⁶ E' siga ayá' mitztajtolkuliá, xiknotza se o ome toknin iga no makimatikan yej yawi mojtoti. Itájtol Dios kijtowa iga kuá' agaj kitelwiáj, maonokan ome o máj yej kitztoskej.* ¹⁷ Siga yejemej no ayá' kitajtolkuij, xikmatiltiya inochi toknimej yej netokaj, siga yejemej no ayá' kitajtolkuij, xikitakan ken se yej námol yej ayá' kixmati Dios, o ken se yej kicobrrowa impuesto.†

* **18:16** 18:16 Dt. 17:6; 19:15 † **18:17** 18:17 Judiyojmej kijiyayaj yej kicobrrowaj impuesto iga Roma. Xikita glosario "Impuestos".

18 'Nej nimitzijliáj, yej ipan inín tajli anki-jtoskej iga awel mochiwa, Dios yej ono' ipan cielo kijtoj nō iga awel. Iwán yej ankijoskej iga wel mochiwa ipan inín tajli, Dios yej ono' ipan cielo nō kijtoj iga wel.

19 'Nō nimitzijliáj, siga ome de amejemen ipan inín tajli ankisentajtanij tejté kuá' an-oradowaj, noTaj yej ono ipan cielo yawij mitzmakati. 20 Iga kan omen o eyi tokniwan monechkowaj iga neweyimatiltiáj, nej ompa nono' tatajkoyan.

21 Iwán Pedro kitajtanito Jesús:

—NoTeko, ¿ke' vej wel manikperdonarowili nokniñ yej nechiwiliá yej ayekti? ¿Ix este siete vej?

22 Jesús kijtoj:

—Nej ayá' nimitzijliá iga siete vej, sino que este setenta veces siete.

Se yej ayá' taperdonarowa yej kichiwilijkej yej ayekti

23 'Inón iga kan reinarowa Dios, ken tikita se rey yej kicobrarowa itekipanowanimej yej kideberowaj. 24 Kuá' nemi tacobrarowa, kiwajliguilijkej se itekipanowani yej deberowaya poxsan komati tomín. 25 E' inón tekipanowani ayá' kipiaya tomín iga makikuepa ke' deberowa, el rey tatekimá' iga makinamakakan iga esclavo‡ iwán isiwá' iwán ipilowan iwán inochi yej kipiaya iga wel makikuepa ke' deberowaya. 26 Iwán inón tekipanowani motankuaketza' iyixtaj el rey, iwán kijlij: “NoTeko achō' xinechá, iwán nochí motomín

‡ 18:25 18:25 Xikita glosario “Esclavo”.

nia nimitzkuepeliti.” ²⁷ Iwán el rey kichokilij inón tekipanowani, iwán kijlij iga makelkawayá inón yej kideberowa iwán ay'ya kipresojuw. ²⁸ E' kisa'san inón tekipanowani, masi' iwán se' itekipanowani-iknñin yej kideberowaya alín. Kikechpatzka' iwán némiya kimiktiaya, kijlij: “¡Xinémákayakej yej tinēdeberowa!” ²⁹ Iwán inón itekipanowani-iknñin, motankuaketza' iyixtaj iwán kijlij: “Acho' xinechá, iwán nochi motomñin nia nimitzkuepeliti.” ³⁰ E' yéj ayá' kikneñlij, majwa' kipresojuw iga makikuepa inochi ke' deberowa. ³¹ Kuá' sekin tekipanowanimej kitakej inón, kualo' iyalmajmej, iwán nochi yajkij kipowilitoj el rey. ³² Iwán el rey kinotza' inón yej tapresojuw, iwán kijlij: “¡Titekipanowani yej pox tikchiwa yej ayekti! Nej nimitzelkawilij nochi yej tinēdeberowaya, iga tinēteki'tajtanilij. ³³ Tej no katka xikchokili moknñin yej mitzdeberowa, ken nej nimitzikneñlij.” ³⁴ Iwán el rey poxsan kuejkuesiwi', iwán tatekimá' iga makicastigarokan este que makikuepa nochi ke' deberowa.

³⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Ijkonсан no noTaj yej ono' ipan cielo yawi kichiwati iwán amejemen, siga ayá' ankelkawiliáj iga nochi amoalmaj yej mitzchiwiliáj amoknñin.

19

Jesús tamachtía iga yej namiktito' amo mamokawakan

¹ Kuḗ' Jesús tami' tajtoj, kisa' Galilea, iwán asi' ipan estado de Judea yej ono' iyikampa weya' Jordán. ² Pox komati gente kitoga', iwán ompa Jesús kachitaltij yej wetitokej.

³ Iwán sekin fariseojmej kitechojkej Jesús kansan makimawetziltikan, kitajtankej:

—¿Ix wel se taga' kikajtewa isiwa' iga san tejte-iga?

⁴ Jesús kijtoj:

—¿Ix ayí' ankileerowaj kan ijkulijto' itájtɔl Dios, kijtowa iga kuḗ' pewa' nochi yej ono', Dios “kichij taga' iwán siwa'”?* ⁵ Iwán kijtoj: “Inón iga se taga', kuḗ' monamiktiá, kikajtwas itaj iwán iye' iga mosekantiskeja iwán isiwa', iwán iyomextimej mochiwaskej ken sesan.”† ⁶ Iwán ay'ya onoskej ken omemej, sino que sesan. Inón iga amo agaj makiyokati yej Dios kisetilij.

⁷ Fariseojmej kitajtankej Jesús:

—¿Te ígataj Moisés kijtoj iga se taga' wel kikawa isiwa' siga kichiwiliá se ama' kan kijtowa iga momela'kájkeja?

⁸ Jesús kijtoj:

—Moisés kijtoj iga wel xikawakan amosiwa' iga anyoltakuaktikej, e' desde kuḗ' mochi tajli, Dios ayí' kine' ijkón. ⁹ Nej nikijtowa iga yej kiyokakawa isiwa', ayejpa iga isiwa' nemi yawi wan se', inón taga' yej takajtewa, siga monamiktiá iwán se' siwa', inonwa' nemi taxima iwán yej monamiktij. Iwán taga' yej ma-monamikti iwán se siwa' yej mokajtej, nɔ taxima. Yej taxima kajasi iga mamocastigaro.

* 19:4 19:4 Gn 1:27 † 19:5 19:5 Gn 2:24

10 Idiscipulojmej Jesús kijtojkej:

—Siga ijkonwa' kichíwa se taga' iwán isiwa', máj yekti katka iga ámowa' mamonamiktilo.

11 Jesús kijtoj:

—Inín ayá' nochi wel kentenderowa, petz inomej yejsan Dios kinextiliá. 12 Ono' sese'pa iga taga' amonamiktiá: sekin itekímeja iga amonamiktiáj, e' onokej sekin tajtaga' yej kiyokakaparowaj iga amo masiwayowikan. E' onokej sekin yej ayá' monamiktiáj iga máj wel makipowakan itájtól Dios. Yej kineki ijkón kichíwa, makichíwa.

Jesús ki-omemawíáj kókone'

13 Kiwiguilijkej sekin kókone' Jesús iga makitalili imamej iwán makitajtanili Dios iga maye'onokan; e' discipulojmej, pe'ya kajajwakej yej nemi kajaxitiáj kókone'. 14 E' Jesús, kijtoj:

—Xikawakan in kókone', kama manetechokan, amo xikojtzakuilikan; iga yej mochíwa ken inimej kókone', kajasi iga Dios marreinaro ipan yéj.

15 Iwán Jesús kitálij imamej kókone', iwán kisa' ompa.

Se taga' yej kipoxpiá tomín tatapowa' iwán Jesús

16 Se taga' yajki kitato Jesús, iwán kitajtan:

—Tamachtiani yej tiye'nemi, ¿té nikchíwas yej yekti iga wel nochipa manono iwán Dios?

17 Jesús kijtoj:

—¿Te iga tinetajtaniliá katiá yej yekti iga mamochíwa? Sésanwa' in yej kichíwa yej yekti,

inonwa' Dios. E' siga tonosneki nochipa wan Dios, xikchiwa ken tatekimaka Dios.

¹⁸ Iwan chokotzin kijtoj:

—¿Katiapa yej Dios tatekimaka?

Jesús kijlij:

—Amo xitamikti; yej namiktito' amo mayawi wan se', amo xitachteki wan amo xikijto yej ayéj ijkón; ¹⁹ xikye'ita motaj iwan moye'; iwan xikchokili moknín kensan tej timochokiliá.

²⁰ Chokotzin kijtoj:

—Inochi inón nikchíjto'ya este kuá' aya niyolej; ¿te-o' máj nepolowa?

²¹ Jesús kijtoj:

—Siga tikneki xiye'ono iyixtaj Dios, xiknamaka nochi yej tikpiá, iwan xikmajmaka yej ayá' motapialiáj. Ijkón tia tikpiati yej pox valerowa ipan cielo; wan xiwiki iwan xinetoka.

²² E' kuá' chokotzin kikagui' yej kijlij Jesús, moknomatitíajkiya iga poxsan motapialiaya.

²³ Iwan Jesús kijlij idiscipolomej:

—Nej nimitzijliáj iga se yej moconfiarowa ipan itomín awel motemaka iga Dios marreinaro ipan yéj. ²⁴ Nimitzojpa-ijliáj iga máj wel panowa se camello‡ ipan ixapoyo akoxaj, que se yej motapialiá mamomaka iga Dios marreinaro ipan yéj.

²⁵ Kuá' inón kikakikej idiscipolomej este admiradojkej, iwan motajtankej:

—¿A'taj wel momanawij?

²⁶ Jesús kitachilij idiscipolomej, iwan kijtoj:

‡ **19:24** 19:24 Xikita glosario “Camello”.

—Tajtaga' inín awel kichiwaj, e' Dios kena, wel kichíwa.

²⁷ Iwán Pedro kijtoj:

—NoTeko, nejemen nikajtéjkeja nochi yej nikpiyaj, iwán nimitztokakej. ¿Té nimotañiliskej?

²⁸ Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga inón vej kuá' Dios kichíwas iga tajli maye'ono, kuá' nej yej iPiltzín Taga' nimotalij kan nirreinarowa, amejemen yej annetokakej, anyawij no anmotalitij ipan doce wejweyi asiento kan anmandaroskej iga sejsé de amejemen ankijuzgaroskej sejsé de inón doce tribuŠ yej walkej ipan ipilowan Israel.

²⁹ Nochi yej iga san netokaj kikajtejkej ikalmej, iyokichiknimej, isiwa-iknimej, itajmej, iyemej, ipilowan, o italmej, Dios yawi kimakati cien veces máj de lo que kikajtejkej, iwán yawij onotij nochipa iwán Dios. ³⁰ E' mia' yej inán tayakantokej, yawij kawitij tatepotztaj, iwán yej inán onokej tatepotztaj, yawij tayakantotij.

20

Yej tekipanowaj ipan uvajjoj

¹ Jesús kijtoj:

—Kan reinarowa Dios, ken tikita se taga' yej kipiá weyi uvajjoj,* inín taga' kisa' isájpasan iga kitemoto imonsojmej iga mayakan makitekitij uva. ² Kuá' kási'ya monsojmej, motajtoltijkej ke' yawij kitanitij inón día, iwán kitítanya imilpan

Š **19:28** 19:28 Xikita glosario “Tribu”. * **20:1** 20:1 Xikita dibujo pan Marcos 12:1.

iga matekipanoťij. ³ Iwán iteko mijli kisa' sej ken las nueve de la mañana, iwán kita' sekin yej onokej tajkoaltepe', até kichijtokej. ⁴ Iwán kijlijkej: "Xakan nō xiktekitij uva nomilpan, iwán nimitzixtawaskej ke' nokta motaniá." Iwán yejemen yajkij tekipanotoj.

⁵ 'Iteko mijli kisa' sej ken tajkodía, iwán kisa' sej ken las tres tiotakpan, ijkonsan sej kichij ken achto. ⁶ Iwán ken las cinco tiotakpan sej yajki tajkoaltepe', iwán kasi' sekin yej ayá' te kichijtokej, kijlijkej: "¿Te iga nij amonokej semilwi' wan até ankichijtokej?" ⁷ Kijtojkej: "Iga ayagaj netemowaj iga manitekipanoķan." Iwán kijtoj iteko mijli: "Xakan nō xitekipanoťij nomilpan, iwán nimitzixtawaskej ke' nokta motaniá." ⁸ Kuā' tayówaya, iteko mijli kijlij yej kinentiá tekipanowanimej: "Xiknotzakanya in yej tekipanojkej, iwán xixtawakanya. Xixtawakan achto yej último pejkej iga tekipanowaj, iwán xitamiti ipan yej achto pejkej." ⁹ Iwán asikej yej kalakkej iga tekipanowaj las cinco tiotakpan, iwán sejsé kimakakej ke' nokta motaniá se día. ¹⁰ Kuā' asikej yej achto kalakkej iga tekipanowaj, kijtojkej anka máj komati kitaniskej; e' sejsé kimakakej ke' nokta motaniá se día. ¹¹ E' kuā' an kixtáķeja, tekipanowanimej pewa' mokuesojkej wan yej iteko mijli, ¹² kijtojkej: "Inimej yej tióta'ya kalakkej, tekipanojkej sesan hora, wan tikixtaj achonsan nō ke' nejemej anne-ixtajkej yej niki-yyowijkej tekipánol wan nitonataakej semilwi'." ¹³ Iteko mijli kijlij se de yejemej: "Ej, ayá' nemi

nimitzchiwiliá yej ayekti. ¿Ix aya'taj tikajkej iga tia tiktañiti ke' motaniá se día? ¹⁴ Xikui motomín, iwán xaja. Nej nikneki manikixtawa inín yej últimoja kala', ke'san tej nimitzixtaj. ¹⁵ ¿Ix aya'taj nej nikmati te nikchiwa wan notomín? ¿O tine-ixita iga nite-ijiknín?" ¹⁶ Inón iga yej inán onokej tatepotztaj yawij tayakantotij, iwán yej inán tayakantokej yawij kawitij tatepotztaj; iga mia' yej kinotzaskej, e' ayá' inochín yawij kitapejpenatij.

Jesús kijtowa sej iga yawij kimiktij

¹⁷ Kuá' Jesús némiya yawi Jerusalén, kiwiga' doce idiscipolojmej kan iyokamej iwán kijlijkej:

¹⁸ —Inán ankitaj iga nemi tiawij Jerusalén, ompiga ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiaj ipan iley Moisés yawij nekitzkitij nej yej iPiltzin Taga', iwán yawij kijtotij iga manemiktikan ¹⁹ iwán netitaniskej iyixtaj yej ayéj judiyojmej iga manepinajtikan, manemagakán iwán manemiktikan ipan cruz, e' ipan eyi día ni-ojpa-isas sej.

Yej kitajtan iye' Jacobo iwán Juan

²⁰ Isiwá' Zebedeo iwán ipilowan, yej itoka' Jacobo iwán Juan, kitechotoj Jesús. Teye' iyixtaj Jesús motankuaketza' iga kitajtanilij tejté.

²¹ Iwán Jesús kitajtan:

—¿Te tikneki?

Teye' kijtoj:

—Xikijto iga kan tirreinajoj se de inimej nopilowan mamotali moye'kampá iwán se' mamotali moopochkampá.

²² E' Jesús kijtoj:

—Amejemen ayá' ankimatij te ankitajtani. ¿Ix ankijyowiskej ken nej nikijyowij kuá' neçastigaroskej? ¿Ix wel ampanoskej kan nej nipanoj?

Yejemej kijtojkej:

—Kena, wel.

²³ Jesús kijtoj:

—Kena, ankijyowiskej ken nej nia nikijyowiti kuá' ne-iknoçhiwaskej, iwán ampanoskej kan nej nipanoj, e' iga agaj mamotali noye'kampá o noopochkampá, inón ayéj nej nikmati, yawij kimakatij yejsan noTaj kitapejpen iga yawij motaliti.

²⁴ Kuá' inomej se' diez discipolojmej inón kikakikej, kikuesowilijkej Jacobo iwán Juan.

²⁵ Iwán Jesús kinotza' idiscipolojmej iwán kijtoj:

—Amejemen ankimatija iga yej mandarowaj ipan paismej poxsan kitajtaksa igentej, iwán yej gobernarowaj yolkisaj pan yej até iteki, kansan manesi iga mandarowaj. ²⁶ E' iwán amejemen ayéj ijkón. Majwa' yej kineki matayakanto ipan amejemen, inón achto makipalewi toknimej.

²⁷ Siga agaj de amejemen kineki matayakanto, mamochiwa esclavo iga nochi tokniwan.

²⁸ Ijkón nej yej iPiltzin Taga' ayá' niwalaj iga manepalewikán, sino que iga manitapalewi, iwán iga manimiki iga mia' manikxitoma yej ken ilpitokej iga ayekti kichijtokej.

Jesús kitachaltia ome pachamej

²⁹ Kuá' yejemej nemi kisayaj weyi-altepe' Jericó, Jesús poxsan kitokatiyaj. ³⁰ Ompa onoyaj omen pachamej ejewatoyaj ojtēnoj; kuá'

kikakikej iga ómpaya nemi panowa Jesús, tza-jtzikej:

—iNoTeko, tej iPiltzin David, áchikej xine-iknelikan!

³¹ Yej ompa chapantiyay kajajwakej pachamej iga ayo' máj matzajtzitokan, e' pachamej majya tzajtzikej:

—iNoTeko, tej yej iPiltzin David, áchikej xine-iknelikan!

³² Iwán Jesús moketza', kinotza' pachamej iwán tatajtan:

—¿Te ankinekij manimitzchwilikan?

³³ Pachamej kijtojkej:

—NoTeko, niknekij manitachakan.

³⁴ Iwán Jesús kiknelij inomej pachamej, iwán kijixchijchin, iwán íkuá'san in pachamej welja tachakej, iwán kitokákeja Jesús.

21

Jesús asi weyi-áltepe' Jerusalén

¹ Kuá' asitiáwija Jerusalén, iwán asikej áltepe' Betfagé, itenoy tepe' yej itoká' Olivos, Jesús kititan ome idiscopolojmej, ² iwán kijlijkej:

—Xakan ipan inepa áltepetzin yej ono' to-ixtaj. Ompa anyawij ankasitij se burra ilpito', no ompa ono' se burrojtzin. Xikxitomakan, iwán xinewajliguilikan. ³ Siga agaj tejté mitzijliáj, xikijlikan: “ToTeko kineki, iwán nimanin sej mitzkawilikij.”

⁴ Inon mochij iga mamochiwa ken kijtoj se profeta, kuá' ijkín kijkuiloj:

⁵ Xikijlikan yej chantitokej Jerusalén:

“Xikitakan, amorrey wı' iga amejemej, ayá' moweyimati, tejkatiwı' ipan se burro, yej aya i' moxilajtiá.”*

⁶ Iwán discipolomej yajkij, iwán kichijkej kensan Jesús kitekimakakej. ⁷ Kiwajligakej burra iwán ipiltzın; iwán discipolomej kipechtijkej burrojtzın iga itzotzolmej, iwán Jesús tejkaj. ⁸ Pox onoya mia' gente; yejemej kipatawilijtiajkij itzotzolmej ipan ojti. Sekin sej kitekikej imajma' soya' iga kitalijtiajkij ipan ojti.† ⁹ Yej tapanotıayaj iwán yej yayaj tatzımpan tzajtzıtiayaj, ijkın tatzıkej:

—ıMamoweyimatılti iPiltzın rey David!
ıMamoweyimatılti yej kitıtani toTeko Dios!
ıMamoweyimatılti Dios yej ono' ipan cielo!

¹⁰ Kuá' Jesús ási'ya Jerusalén, nochi gente akojasiáj te nemi mochıwa, iwán mia' tatajtaniáj:

—¿A'yéj an in inın?

¹¹ La gente kijtowaya:

—Inınwa' profeta Jesús, yej moskaltij Nazaret ipan tajlı de Galilea.

Jesús kikijkıxtıá yej tanamakaj weyitiopan

¹² Kuá' Jesús kala' ipan ipatıojyo weyitiopan, kikijkıxtıj inomej yej tanamakatojay iwán yej takojtoyaj. Kitzıjtzınkuepa' mesajmej kan kipatatojay namoltomın iga tiopantomın.‡ Iwán no

* **21:5** 21:5 Zac 9:9 † **21:8** 21:8 Ijkón kichıwayaj iga kilwichıwiliáj se yej gobernarrowa kuá' nemi asi ipan se altepe' iga manesi iga kiye'itakej. ‡ **21:12** 21:12 Tiopantomın se'pa tomın iga kikowaya yej ki-ofrecerowiliayaj Dios weyitiopan. Awel mokowaya iga namoltomın.

kiyajyagatopewilijkej kan motaliayaj yej kinamakatojay jojtoko. ¹³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ijkin ijkulijto' itajtöl toTeko: “Nókal yawi motokawiti kajli kan oradolo”;§ e' amejemen ankikueptokey kan miyanaj yej tachtekij.

¹⁴ Ompa weyitiopan kitechoj Jesús sekin pachamej iwán koxomej, iwán kachitaltij. ¹⁵ E' kuejkuesiwikej ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíaj ipan la ley kuá' kitakej iga Jesús taachitaltij, iwán iga kikakikej kokone' tzajtzitokej iga kijtojtoyaj: “¡Mamoweyimatilti iPiltzin Rey David!” ¹⁶ Iwán kijlijkej Jesús:

—¿Ix tikaki yej inimej kijtojtojkej?

Jesús kijtoj:

—Kena, nikaki. E' amejemen, ¿ix ayí' ankileerowaj itajtöl Dios kan kijtowa?: Tikchij iga kokone' iwán xolomej yej chíchijo', mamitztakuikilikan.*

¹⁷ Iwán Jesús kisa' Jerusalén, iwán yajki altepe' Betania iwán ompiga kochi'.

Jesús kimalijliá higuerajkuawi' yej ayá' takto'

¹⁸ Iwán yowalti' kuá' nemi sej yawi Jerusalén, Jesús mayana'. ¹⁹ Kita' se higuerajkuawi'† yej ojtenoj onoya, iwán kitechoj iga makita siga takto', e' ayá' taktoya, kipiaya petz iyiswáyosan. Iwán ijkín kijlij inón kuawi':

—¡Nikeman nokta amo xitaki!

Iwán imaninsan wagui' in inón kuawi'. ²⁰ Kuá' inón kitakej idiscipolojmej moyolmajtijkej, iwán kitajtankej Jesús:

§ 21:13 21:13 Is. 56:7 * 21:16 21:16 Sal 8:2 † 21:19 21:19
Xikita glosario “Higo”.

—¿Ix ken iga imanınsan waguı' in higueraıkuawi'?

²¹ Iwán Jesús kijtoj:

—Nej nimitzijliáj siga amejemen anmomela'confiarowaj pan Dios ayeısan ijkın wel ankichıwaskej ken nikchıwilij inın higueraıkuawi', amejemen no wel ankijlıskej inın tepe': "Xicholo ompa kan tonon', iwán xaj lámarko", iwán ijkón mochıwas. ²² Nochi yej ankitajtaniłskej Dios kuá' nemi an-oradowaj, siga ankimela'credoskej, mitzmakaskej.

Ken iga mandarowa Jesús

²³ Iwán Jesús kala' weyitiopan, iwán miej tamachtijtoya ompa, kitechoıkej ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, iwán kitajtankej:

—¿Té moteki in tej iga tikchıwa ijkın? ¿A' mitztekimá' iga wel xikchıwa inın?

²⁴ Jesús kijtoj:

—Nej no manimitztajtanikan, siga anne-ijlıskej, nia nimitzijlıtij a'yéj netekimaka iga nikchıwa ijkın. ²⁵ ¿A'yéj kitıtan Juan iga matabautizaroıki? ¿Ix Dios kitıtan o tajtaga'?

E' pe'ya mosepantatapowıkej, mojlıkej:

—Siga tikıjtowaj iga Dios kitıtan, yawi te-ijlıti: "¿Te ígataj ayá' ankitajtolkakıkej?" ²⁶ Siga tikıjtowaj tajtaga' kitıtan, tikmajmawiliáj la gente, nochi kimati iga Juan Dios kitajtolmakaya.

²⁷ Iwán ijkın kijlıkej Jesús:

—Ayá' nikmatij.

Iwán Jesús kijtoj:

—Nej nō ayá' nimitzijliáj a'yéj neṭekimaka iga manikhjwa ijkín.

Kan mamixkuñtilo ipan ome tepilowan

²⁸ Jesús tatajtan:

—¿Amejemen ken ankitaj inín? Se taga' kipiaya ome ipilowan; iwán kijlij se de yejemej: “Nopíj, xaj xitekipanoṭi ipan uvajyoj.”‡

²⁹ Tepiltzín kijtoj: “¡Ayá' nikneki!” E' máj máj moyolpata', yájkisan tekipanoto. ³⁰ Iwán tetaj kitato se' ipiltzín, ijkonsan nō kijlij; wan inón tepiltzín kijtoj: “Kena notaj, niati.” E' ayá' yajki.

³¹ ¿Katiapa de inimej kichij ken kitekimá' itaj?

Yejemen kijtojkej:

—Yej achto kitekimá'.

Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitzijliáj iga inomej yej kicobrrowaj impuesto iga Roma iwán siwatkej yej najnamolnemij, achto kalakiskej kan reinarowa Dios que amejemen. ³² Wálkaya Juan yej tabautizarowa kinextiliko la gente ken iga maye'nemikan, iwán amejemen ayá' ankita-
jtolkakikej; e' yej kicobrrowaj impuestos§ iwán siwatkej yej najnamolnemij, kena kicredojkej. E' amejemen malej ankitakej inín, e' ayá' an-moyolpatakej.

Kan mamixkuñtilo de inomej yej ayá' ye'tekipanowaj

³³ 'Xikakikan inín se' yej nia nikijtōti: Itēko mijli kitoga' uva iwán kicolaltij; iwán kichij se

‡ **21:28** 21:28 Xikita dibujo pan Marcos 12:1. § **21:32** 21:32 Xikita glosario “Impuestos”.

pozo kan mopatzka uva, iwán kichij se torre iga wel matachalo noyan kan ono' uvajyoj.

'Iwán iteko uvajyoj kitakewaltij* sekin tekipanowanimej iwán yajki wejka. ³⁴ Kua' asi' itiempoj iga motékiya uva, kititan sekin imonsojmej iga makitajtanilitij yej kitakewaltijkej uvajyoj ke' kixtawaskej iteko. ³⁵ E' yej kitakewaltijkej uvajyoj, kikitzkijkej iwán kimagakej itatitan iteko uvajyoj, se' itatitan kimiktijkej iwán se' kitewijkej. ³⁶ Iteko uvajyoj, kititan majya mia' imonsojmej; e' yej kitakejtokej uvajyoj, ijkonsan kichiwilijkej ken yej achto tatitanimej.

³⁷ 'Inón kita' iteko mijli, kititan ipiltzin, kijtoj: "Yawij kirrespetarotij nopiltzin." ³⁸ E' kua' kitakej tepiltzin, tekipanowanimej mojlíjkej: "Ininyawa' in yej yawi mochiwati iteko inin tajli yej itajpa kikajtewas, matikmiktikanya nokta iga makawi ital iga tejemej." ³⁹ Kikitzkijkej iwán kikixtijkej ipan uvajyoj, iwán kimiktijkej.

⁴⁰ Iwán Jesús tatajtan:

—Kua' mawiki iteko uvajyoj, ¿te an kichiwilij yej kitakejtoyaj uvajyoj?

⁴¹ Yejemen kijtojkej:

—Inomej yej kitakejtoyaj uvajyoj yawij kimiktij niga kikneliskej. Iwán se' tekipanowanimej kitakewaltij, iwán inomej kua' asis itiempoj iga moteki uva, kimakaskej yej kitocarowa iteko uvajyoj.

⁴² Iwán Jesús kijtoj:

* **21:33** 21:33 Ikuayo uva pox wejka, wel taki 20 años o más, ijkón iga wel kitakewaltij uvajyoj.

—In amejemen, ¿ix ayí' ankileerowaj kan ijkín ijkuijto? Quijtowa:

Te'ti yej kitajkalkej yej kalchijwaj,
inón te'ti inán yej achto motalij.

Inín kichij toTeko

iwán pox monsjaj tikitaj.†

⁴³ Amejemen ankijtowaj iga amonoskej kan Dios reinarowa, e' nimitzijliáj iga ayá' ankalakiskej, se'wa' in yej yawi kalakiti, yej kichijwa ken Dios kineki. ⁴⁴ Yej mawetzi ipan inín te'ti yej kitajkalkej yej kalchijwaj, yawi mopoipostekiti; iwán siga te'ti agaj mawetzi iyakapan, yawi mochiwati pínolsan.

⁴⁵ Kua' ijefejmej sacerdotejmej iwán fariseojmej kikakikej yej Jesús kijtojtoya, imanín kimatikej iga inónwa' iga yejemen nemi tajtowa.

⁴⁶ Íkua'san kinekiáj makikitzkikan Jesús iga makipresojwikan, e' kimajmawiliayaj la gente iga kijtowayaj iga Dios kitajtolmakaya Jesús.

22

Wel mixkuijtilo kan monqmiktilo

¹ Jesús pewa' sej tatatapowij kan wel mamixkuijtilo, kijtoj:

² —Kan reinarowa Dios, ken tikita se rey yej kilwichiwiliá ipiltzín iga monqmiktía.

³ Kititan imonsojmej mata-ijitatij, e' te-ikniwan akinekikej. ⁴ Sej kititan sekin imonsojmej, kijlijkej: “Xikijlikan te-ikniwan iga tákual óno'ya. Nikmiktija notorojmej iwán se'pa noyolkamej yej tojtomakti', óno'ya nochi

† **21:42** 21:42 Sal 118:22-23

yej monekis; mawitzékanya nigaj kan monamiktilo.” ⁵ E' te-ikniwan ayá' nokta kinetikkej. Se de yejemej yajki imilpan, se' yajki tanamakato, ⁶ iwán sekin te-ikniwan kikitkijkej imonsojmej el rey iwán kimagakej poxsan; este kimiktijkej. ⁷ Iwán el rey poxsan kuesiwi', iwán kititan isoldadojmej iga makimijmiktitij inomej yej tamiktijkej iwán iga makitatikan iyaltepe'. ⁸ Iwán inón rey kijlij imonsojmej: “Nochi óno'ya yej monekis iga monamiktilo, inomej te-ikniwan ayá' kajasiáj iga mawitzekan. ⁹ Xakan ipan callejmej yej onokej tajkoaltepe' iwán xikijlikan a'san nesi', makuakij iga aman monamiktiá nopiltzin.” ¹⁰ Monsojmej yajki ipan callejmej iwán kijlijkej yej ye'nemij wan yej ayá' ye'nemij iga makuatij kan monamiktilo, ijkón temi' mesajmej kan motaliayaj te-ikniwan.

¹¹ 'Kua' el rey kitato yej kixnantókeja mesa, kita' se taga' yej ayá' kakijto' itzótzol yej moakiá kuá' monamiktilo. ¹² Iwán el rey kijlij: “Ej, ¿kén nokta tikala' nigaj ayá'pa tikakijto' motzótzol yej moakiá kuá' monamiktilo?” E' taga' ayá' tajtoj. ¹³ Inón rey, kitekimá' yej ompa tapalewiayaj: “Xikijixi-ilpikan iwán xikmajma-ilpikan, iwán xixitikan iwán xikpatanaltikan kan takomichkan, ompa yawi chokati este tajtanguetzekas.”

¹⁴ 'Dios mia' kinotza, e' ayá' nochi kitapejpena.

Motajtani ix mo-ixtqwa impuesto

¹⁵ Iwán fariseojmej yajki iwán motajtoltijkej iga makitentemokan ken iga makimawetziltikan Jesús. ¹⁶ Iwán kititankej sekin yej de yejemempa

iwán sekin yej kitokaj rey Herodes* iga ijkín makijlitij Jesús:

—Tamachtiani, nejemen nikmatij iga yej tik-ijtowa ijkonya nokta, iwán titanextiliá iga makichiwakan ken Dios kineki, iwán ayá' tikchiwiliá caso yej kijtowa la gente iga tej ayá' titajtowa iga san mamitzye'itakan. ¹⁷ Ta' xine-ijlikan: ¿Ix yekti iga manixtawakan impuesto iga rey César† o ayá'?

¹⁸ E' Jesús kimati' iga kitajtankej iga san kitentemowaj, iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen yej antakajkawawaj iga ankitokaj Dios, ¿te iga annetentemowaj? ¹⁹ Xinenextilikan se tomín yej iga mo-ixtawa impuesto.

Iwán kiwiguilijkej in tomín. ²⁰ Kuá' Jesús kita' tomín, tatajtan:

—¿A'yéj ixaya' iwán itoka' yej nigaj ijkuilijto'?

²¹ Yejemen kijtojkej:

—Rey César.

Jesús kijtoj:

—Puej xikmakakan rey César yej yejpa itatki, iwán xikmakakan Dios yej yéjpa itatki.

²² Kuá' inón kikakikej, san tajtachixtikajkej; iwán yájkija, ómpaya kikajtejkej Jesús.

Tatajtaniy siga monamiktilo kuá' ojpa-isalo

²³ Íkuá'san sekin saduceojmej yajkij kitatoj Jesús. Saduceojmej kijtowaj iga yej mikij ayo' ojpa-isaj; inón iga ijkín kitajtankej Jesús:

* **22:16** 22:16 Inimej judiyojmej achi ken monamakakej iga kipałewiayaj rey Herodes yej de los romanos yej tilitkmej yej kitaksayaj judiyojmej. † **22:17** 22:17 Xikita glosario “César”.

24 —Tamachtiani, Moisés kijtoj siga se taga' yej siwayoj miki iwán ayá' kikajteawas nisé ipiltzin, iyiknín taga' yej mi' mamonamikti iwán isiwa' yej mi' iga ken kuá' makipiakan ipilowan yej mi'.
 25 Nij ijkón mochij wan nejemén: onoyaj siete tajtaga' yej sesan itajmej iwán sesan iyemej. Yej tekoko achto monamiktij, iwán migui'. E' iga ayá' kikajtej nisé ipiltzin, siwa' monamiktij iwán iwéjpol. 26 Ijkonsan no mochij iwán se', iwán ijkón nochi mochij, este que masi' siete iwéj.
 27 Iwán migui' no siwa'. 28 In kuá' ojpa-isaskej yej miktokej, ¿katiapa an de inón siete mochiwawas iwéj in inón siwa'? iga namiktitoya iwán in-ochimej.

29 Jesús kijtoj:

—Anejemen ayompa antajlamikij, ayá' anki-matij ken tamachtiá itájtól Dios, niga ayá' ankixmatij ken Dios wel kichiwa. 30 Kuá' yej miktokej ojpa-isaskej, ay'ya monamiktiskej, niga ipilowan ayo' kinamiktiskej, iga mochiwawaskej ken tikita iyangelejmej Dios yej onokej ipan cielo, yej no ayá' monamiktiáj. 31 E' iga ojpa-isaskej yej miktokej, ¿ayá' ankileerojkej yej Dios mitzi-lijkej? Ijkin kijtoj: 32 “Nej iDios Abraham, Isaac iwán Jacob.” † Dios ayéj iDios yej miktokej, sino que iDios yej isatokej.

33 Kuá' la gente inón kikakikej, poxsan madmiradojkej iga ijkón tamachtiá Jesús.

Mandamiento yej máj matikobedecerokan

34 Kuá' fariseojmej kimatikej iga saduceojmej awel kitenkuepiliáj Jesús, monechkojkej iga

† 22:32 22:32 Ex 3:2-6

kisen-itatoj Jesús; ³⁵ iwán se yej tamachtíá ipan iley Moisés kine' makimawetzilti Jesús; ijkín kitajtan:

³⁶ —Tamachtiani, ¿katiapa mandamiento ipan iley Dios yej más achto mamochiwa?

³⁷ Jesús kijlij:

—“Xikchokili noTeko Dios iga inewi moalmaj, iwán iga inochi moespíritoj iwán yéj nochipa xikejlanto.”§ ³⁸ Ininyawa' in yej achto mandamiento yej máj mamochiwa. ³⁹ Iwán el segundo áchisan kensan inín, kijtowa: “Xikchokili moknín kensan tej timochokiliá.”* ⁴⁰ Ipan inín ome mandamiento taksa inochi ley iwán ken iga tamachtíaj profetajmej.

In Cristo, ¿a'yéj ipiltzín?

⁴¹ Mie' fariseojmej nechkatóyajo' iná', ⁴² Jesús tatajtan:

—¿Amejemen, te ankijtowaj iga Cristo? ¿A'yéj ipiltzín?

Kijtojkej:

—Ipiltzín David.†

⁴³ Jesús kijtoj:

—¿Te ígataj an David iga kitajtolmá' IyE-spíritoj Dios, kijlij Cristo “noTeko”? David ijkín kijtoj:

⁴⁴ ToTeko kijlij noTeko:

“Ximotali iladoj noye'ma' kan nimandarowa, este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

§ **22:37** 22:37 Dt. 6:5 * **22:39** 22:39 Lv. 19:18 † **22:42** 22:42 Inín David yej pox ikay mi' yej katka rey de Israel.

45 ¿Kén wel Cristo yej itatitan Dios ma-ipiltzín David, esi David nō kijliá iga iTeko?

46 Iwán ayagaj wel kitenkuepilij, iwán desde íkuá' ayo' máj agaj mixewij iga makitajtani Jesús.

23

Jesús kijtowa iga ayompa kichiwaj fariseojmej iwán yej tamachtíaj ipan la ley

¹ Jesús kijlij la gente iwán idiscipolojmej:

² —Yej tamachtíaj ipan la ley iwán fariseojmej momachíliáj iga yejemensan yej wel tanextiliáj iley Moisés. ³ Inón iga nimitzijliáj, xikchíwakan nochi yej mitzijliáj, e' amo xikchíwakan yej yejemen kichijtokej, iga yejemen kijtowaj iga mamochíwa tejté, e' yejemej ayá' kichíwaj. ⁴ Yejemen tatekimakaj iga mamochíwa yej ayagaj wel kichíwa, iwán tateki'chíwaltiáj, e' yejemejsan akichíwaj ni alín. ⁵ Inochi kichíwaj kansan makitakan. Kitáliáj pan iyixkuá' iwán ipan imamej itájtōl Dios yej ijkuilijto' ipan amatzín yej ono' ipan cajajtzitzín iga san manesi, iwán kakiáj itzotzolmej yej kipiá weweya' ibibilonka.* ⁶ Kan takualo, yejemen motalijnekij ipan ye'asientoj kan motaliáj yej máj tayakantokej, iwán ijkonsan nō kinekij makichíwakan ipan tiqamej. ⁷ Yejemen kinekij inochi gente makisaludarokan tajkoaltepe', iwán makijlikan “tamachtiani”.

⁸ 'E' amejemen amo ximotemakakan iga mamitziplikan “tamachtiani”, iga amejemen

* **23:5** 23:5 Español: Filacterias y flecos.

amonochin anmojliáj “noknin”, iwán ankipiáj sesan Tamachtiani, petz nejsan yej niCristo. ⁹ Iwán ipan inin tajli amo agaj xikijlikan notaj,† iga ankipiáj sesan amoTaj yej ono' ipan cielo. ¹⁰ Iwán amo no ximotemakakan iga mamitz-ijlikan iga antamachtianimej iga noselti yej niCristoj yej nitamachtiani yej nimitzmachtiaj kén iga xinemikan. ¹¹ Yej kipalewia sekin de amejemen inon yej maj tayakanto'. ¹² Yej iganajsan moweyimati yawij kalimpamatitij, e' yej moalimpamati, inon yawij kiweyimatititij.

¹³ '¡Lástima amejemen yej antamachtiaj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, ankitzakuiliáj sekin iga amo makalakikan ipan iyojwi Dios. Niga amejemen ayá' ankalakij wan ankitzakuiliáj iga amo makalakikan yej kalakisnekij ipan iyojwi Dios.

¹⁴ '¡Lástima amejemen yej antamachtiaj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, ankikuiliáj ikalmej yej wewejmikikej iwán iga amo manesi yej ankichijtokej, pox anwejkawaj iga an-oradowaj. Inon iga amejemen maj yawij mitziknochwatiwaj.

¹⁵ '¡Lástima amejemen yej antamachtiaj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen poxsan wejka annejnemij ipan tajli iwán ipan lámaw iga ankitemojtinemij yej wel ankiyolyamanaj iga makichiwakan no ken amejemen ankichiwaj, e' kuá' ankiyolyamankeja inon toknin majya kajasi

† **23:9** 23:9 Ayéj iga awel mojliá ijkín se imela'taj, sino que amo makijli se' ijkón.

iga mayawi kan tawewelkato', majya sej que amejemen.

¹⁶ '¡Lástima amejemen, momati iga antaye'ojkuiltiáj ipan iyojwi Dios, e' ayá' ankixmatij! Ankj towaj: "Siga agaj kjtowa iga kichiwás tejté iwán kikui iga testigo weyitiopan, até kichij siga ayá' kichiwás; e' siga kikui iga testigo i-orojyo weyitiopan, inón sí ayekti siga akichíwa." ¹⁷ ¡Anxetoktikej iwán ken ampachamej! ¿Katiapa máj yekti: ix oro o weyitiopan yej kichíwa iga mamoye'ita oro iga ono' tiopan-ijti'? ¹⁸ Iwán no ankj towaj amejemen: "Si agaj kjtowa iga kichiwás tejté iwán kikui iga testigo altar yej ono' weyitiopan, até kichij siga ayá' kichiwás; e' siga kikui iga testigo ofrenda yej ono' iyixko altar, inón sí ayekti siga akichíwa." ¹⁹ ¡Anxetoktikej iwán ampachamej! ¿Katiapa máj yekti: ofrenda o altar? Yej máj yéktiwa' altar iga kichíwa iga mavalero ofrenda iyixtaj Dios. ²⁰ Yej kitalij iga testigo altar, ayéj testigo petz altar, no yej ono' iyixko. ²¹ Yej kitalij testigo weyitiopan, ayéj testigo petz weyitiopan, no Dios, iga ompa ichan. ²² Yej kikui testigo cielo iga kjtowa iga kichiwás tejté, no nemi kitaliá Dios de testigo iga ompa ewato' kan reinarowa.

²³ '¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen ankimakaj Dios amodiezmoj nochi yej ankipiáj este yej máj alimpa íyol wan iyiswayo yej yawi ipan especia,‡

‡ **23:23** 23:23 En español kjtowa: menta, aniz iwán comino.

e' ayá' ankichiwaj yej máj yekti yej kijtowa iley Moisés, iga xiye'nemikan, xita-iknelikan iwán iga ximoconfiarokan ipan Dios. Inonwa' in xikchiwakan, e' amo xikajtewakán iga ankitaliáj amodiezmoj. ²⁴ ¡Amejemen momati iga antaye'ojkuiltiáj ipan iyojwi Dios, e' ayá' ankixmatij. Amejemen kua' ankoniáj tejté, ankikixtiliáj se asastzin, e' ayá' ankítaj iga ankimela'tolowaj se camello!§

²⁵ '¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan iley Moisés iwán anfariseojmej, nésiki' anye'nemij siempa ayá!', kenkua' ankipajpakaj plato iwán posillo fuerájbapa, e' amejemen ipan amoalmajmej ankejlantokej iga antachtekiw iwán anmopoxtapialijnekij. ²⁶ Amejemen anfariseojmej yej ken ampachamej: achto xikpakakan iyijtiko vaso iwán plato,* ijkón nō ejtos fuerájbapa.

²⁷ '¡Anlástimajmej yej antamachtiáj ipan iley Moisés iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, amejemen ken tikita se animajxapo yej este ijístā'san iyíxkopa, este ye'nesi, e' ta-ijti'tento' iwán animajomimej iwán kuajkuantas yej palanto'. ²⁸ Ijkón in amejemen; mitzítajki' pox anye'nemij; e' san anmopajpantiáj iga anye'nemij iwán poxsan ankichiwaj yej ayekti.

²⁹ '¡Anlástimajmej yej antamachtiáj ipan la ley iwán amejemen anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen yej ankichiwiliáj ikalyotzitzin kan toktokej profetajmej, iwán

§ 23:24 23:24 Xikita glosario "Camello". * 23:26 23:26 Anka kijtojneki iga maejto iyalmaj.

poxsan ankimonsajtiliáj ikalyotzitzin kan motokaj yej ye'nemij. ³⁰ Iwán ankijtowaj: “Siga katka tonóyaja kuá' to-ikyapatajwan kimiktijkej profetajmej, tejemen ayá' tikpalewiayaj kuá' kimiktijkej profetajmej.” ³¹ Iga ijkón ankijtowaj, anmokuítíáj iga amejemen ipilowan yej kimiktijkej profetajmej. ³² Inán, ¡xiktamikan yej amo-ikyapatajwan kitzintijkej!

³³ '¡Ankowamej! ¡Kowamej amokniwan! ¿Kénya anmomanawiskej kan ta-iknochíwas tiwelon? ³⁴ Inón iga nia nimitztitanilitij profetajmej, yej kimatij ken iga wel maye'nemilo, iwán yej mitzmachtiáj ipan iley Moisés. E' amejemen anyawij ankimiktítij iwán sekin an-kiclavároskej ipan cruz iwán ono' yej ipan tiopamej anyawij ankimagatij, ipan sejsé altepe' anyawij ankitalochtítij. ³⁵ Inón iga yawij mitzcastigarotij iga nochi yej ikya amotajwewetkej kimiktijkej inomej tajtaga' yej ye'nemiáj, desde Abel yej ye'nemiá, iwán este Zacarías yej ipíltzimpa Berequías, yej amejemen ankimiktijkej iyixtaj weyitiopan, itenoj altar. ³⁶ Nej nimitzijliáj iga yawij mitzcastigarotij amonochin iga inin yej ankichijkej.

Choka Jesús iga Jerusalén

³⁷ Jesús kijtoj:

—¡Amejemen, amejemen yej anchantitokej Jerusalén, yej ankimiktiáj profetajmej iwán ankitejtemiktiáj tatitanimej yej Dios mitztitaniliáj! ¡Mia' vej nikne' manimitznechkokan ken pio-ilamaj kinechkowa

ipilowantzitzin iyastakapaltampa, e' ayá' ank-inekikej! ³⁸ Ta' xikitakan, inán amoweyitiopan† yawi kawiti iselti; ³⁹ iwán nimitzijliáj iga ayá' máj anyawij anne-itatij este kuá' antajtoskej de nej ijkín: “Matikweyimatiltikan yej wí', yej toTeko Dios kititani.”

24

Jesús kijtowa iga weyitiopan yawi moxitinati

¹ Jesús kisa' weyitiopan iwán némiya yaya, íkuá' idiscipolomej kitechojkej iwán pewa' iga kitajtachilijkej ken iga chijto' weyitiopan. ² E' Jesús kijtoj:

—¿Ankitaj inimej kalwewetkej? Nigaj ayá' yawi kawiti nisé te'ti yej manenekpanijto. Nochi yawij moxixitinatij.

Yej mo-itas kuá' na' iga Dios tajuzgaroki

³ Iwán yajkij ipan tepe' yej itoka' Olivos. Kuá' Jesús ómpaya ewato', idiscipolomej kichtakatajtankej ijkín:

—¿Kémanya nokta yawi mochiwati on yej tikijtoj? ¿Té mo-itas kuá' tíwí'ya, iwán iga poliwiłojya nokta?

⁴ Iwán Jesús kijtoj:

—Amo agaj mitzkajkayawaskej, ⁵ iga mia' yawij witzetij iwán mopajpantiskej iga nej, siempa ayéj. Ijkín kijtoskej: “Nejya el Cristo”; iwán mia' yawij kikajkayawatij. ⁶ Kuá' ankikakiskej iga nijnijiga némiya momijmiktilo,

† **23:38** 23:38 Jesús kijtoj “amókal”, yej nij kijtojneki “amoweyitiopan”. Jer 22:5

iwán ankikakiskej iga se' tajli nō némiya momimiktilo, amo ximomajtikan, inón nochi nokta yawi mochiwati, e' aya yej iga poliwiilo. ⁷ Se país momijmiktij iwán sewo', iwán se nación momijmiktij iwán se'; iwán poxsan apistajtiás, poxsan nō onos kokolis iwán onos talolín nijni-
jiga. ⁸ Nochi inín aya yéj iga poliwiilo, péwao' iga moknochiwalo.

⁹ 'Amejemen yawij mitzkizkitij iga mitzmagaskej iwán mitzmiktiskej. Nochi mitzi-
jijaskej iga annetokaj. ¹⁰ Íkuá' mia' yawij kikajtewatij iga netokaj, iwán yawij mo-ijiyatij. Onos yej kimiktijnekiskej yej netokaj wan sekin kinextiskej kan onokej yej mīyantokej. ¹¹ Yawij witzetij mia' yej takajkawawaj, kijoskej iga yejemej profetajmej, siempa ayéj, iwán mia' yawij kikajkawawatij. ¹² Poxsan mochiwas yej ayékti, iwán mia' kikajtewaskej iga te-ijiknimej. ¹³ E' yej moconfiarojto' nochipa ipan nej, inón momanawij. ¹⁴ Inín ye'noticiaj yej kijtowa ken iga reinarowa Dios, yawi mopowati noyan ipan inín tajli, iga nochi gente makimati. Íkuá'ya sí yáwiya tamiti nochi kuá' Dios tajuzgaroki.

¹⁵ 'El profeta Daniel kijkuiloj* iga mochiwas yej pox ayékti weyitiopan-ijti'; kuá' ankitaskej iga inón óno'ya kan moweyimatiltiá Dios —yej kileerowa, makentendero—, ¹⁶ yej onoskej ipan estado de Judea mayákanya ipan tepeyoj. ¹⁷ Yej onos iyixko kajli ipan ipetayo, amo matemo iga makixti tejté kalijti'; ¹⁸ iwán yej nemis mijijti', ayo' mayawi ichan iga makikuiti itzótzol.

* **24:15** 24:15 Dn 9:27; 11:31; 12:11

19 ¡Lástima siwatkej inón día iga yej tatalaxwij-tokej iwán yej tachichitijtokej! ²⁰ Xiktajtaniłikan Dios iga kuá' ancholoskej amo kuá' tasektaj, niga ipan día kuá' mosewilo.† ²¹ Poxsan nokta moknochiwaloj, ayí' ijkón mo-ita' este kuá' pewa' mochij inín tajli. Niga mochíwaso' sej ijkón. ²² Siga toTęko ayá' kixeloj inomej días, ayagaj momanawj; e' kixeloj iga kichokiliá inomej yej yéj kitapejpen.

²³ 'Siga agaj mitzijliskej: "Ta' xikitakan nigaj ono' Cristo", o "Xikitakan nepa ono'", amejemen amo xiktajtolkakikan. ²⁴ Iga yawij wıtzetij iwán mopajpantiskej iga nej, sięmpa ayéj, kijtoskej "Nejya niCristo", iwán kijtoskej iga yejemen profetajmej iga Dios kitajtılmakaj, sięmpa takajkayawaj. Yawij kichiwatij milagrojmej yej ayí'pa mo-ita iga matakajkayawakan, este wel anka kikajkayawaskej yej Dios kitapejpen. ²⁵ Nej inín nochi nimitzmatiltıjkeja malej aya mochıwa. ²⁶ Inón iga, siga mitzijliáj: "Ta' xikitakan, nepa ono' ipan desierto", amo xakan; o si agaj mitzijliskej "Neki' ono' kalijti'", amo xiktajtolkakikan. ²⁷ Ijkón ken ankitaj kuá' tapetani iwán tawiá este ikısayan tonatı' iwán este ikalakiyan, ijkón kuá' nia niwıtzeti nej yej iPiltzın Taga'. ²⁸ Kan ono' yej mıktı'ya, ompa monechkowaj moximej.

† **24:20** 24:20 Ipan italmej israelıtajmej kuá' pox tasektaj, wel wetzi hıelo o pox tiawataj, inón iga pox moknochiwayaj siga wejka macholokan. Nı ıley Moısés tatekimakaya iga awel manejnemılo máj de se kilómetro ipan día kuá' mosewılo. Inón iga, awel poxsan cholowayaj siga iyenemıgojmej maasıkan kuá' tasektaj, o ipan día kuá' mosewılo.

Ken yawi witzeti iPiltzin Taga'

²⁹ Jesús kijtoj:

—Kua' pánojya inomej días iga moknochiwaloj, yawi takomitiati iga ay'ya tawij tonati', niga ay'ya tametztonas; sitalimej yej onokej ipan cielo wejwetziskej. Nochi yej onokej ipan cielo mojolinaskej. ³⁰ Iwán mo-itas ipan cielo iga ninesíkiya nej yej iPiltzin Taga', iwán nochi gente yawij chokatij iga majmawiskej, iwán ne-itaskej nej yej iPiltzin Taga' iga niwi' ipan mixti, nitawijtiwi' iga noweyipoder. ³¹ Iwán niktekimakas noangelejmej iga recio matapitzakan iga trompeta iga makinechkokan yej niktapejpen, yej nijnijiga onokej noyan ipan tajli.

³² 'Ximixkujtikan ipan higuerajkuawi': Kua' ankitaj némiya kisa iseliska iwán némiya isway-owij, ankimatij iga wi'ya tonalis. ³³ Ijkonsan no, kua' ankitaskej iga némiya mochiwa nochi yej nimitzijlijkej, xikmatikan iga aké' poliwi iga nej níwi'ya sej. ³⁴ Nimitzijliáj iga nochi inin yawi mochiwati kua' aya mikij yej inan onokej. ³⁵ Cielo iwán tajli poliwisej, e' yej nikijtoj, nochi yawi mochiwati.

³⁶ 'E' ayagaj nokta kimati te día o te hora, ayagaj kimati, niga angelejmej yej onokej ipan cielo, niga nej yej iPiltzin Dios, iseltisan noTaj Dios, kimati.

³⁷ 'Ijkonsan ken mochij kua' onoya Noé, ‡ ijkonsan no kua' niwi' nej yej iPiltzin Taga'. ³⁸ Kua' aya apoliwilo iga tiawa', nemi

‡ 24:37 24:37 Gn 6 y 7

takualowaya iwán nemi atilowaya iwán nemi monamiktiayaj iwán sekin nemi kinamiktiayaj isiwapilowan, ijkón kichijtoyaj este iga Noé kala' ipan weyi ákal. ³⁹ Iwán ayagaj kimatiá, este que wálaw tiawá' yej pox recio iwán nochi amikikej. Ijkonsan no kuá' niwí' nej yej iPiltzín Taga'. ⁴⁰ Inón vej ome taga' onoskej mǎlijti'; se kiwigaskej iwán se' kikajtewaskej. ⁴¹ Ome siwatkej tapayantoskej; se kiwigaskej, iwán se' kikajtewaskej.

⁴² 'Inón iga xisatokan iga ayá' ankimatij te keman nia niwitzeti nej yej amoTeko. ⁴³ E' xikmatikan inín, siga iteko kajli kimatiá te hora wí' tayowakan yej tachteki, ayá' kochá iwán ayá' motemakas iga makikaltapokan iga makitachtekan. ⁴⁴ Inón iga amejemen xisatokan iga xinechixtokan; nej yej iPiltzín Taga' niwí' kuá' ayá' ankimatitokej.

Tekipanowani yej ayá' kichíwa ken kijtowa iteko

⁴⁵ Kijtoj Jesús:

—Nimitzijliáj iga ye'tekipanowani nochipa kichíwa ken kijtowa iteko, iwán kimati yej mamochíwa; inónpa tekipanowani iteko kitapejpena iga makita nochi ikalijti', wan este matatamaka kuá' nokta takualo. ⁴⁶ Pakto' inón tekipanowani iga kuá' wí' iteko kasiki kichijto' ken kitekimakakej. ⁴⁷ Nimitzijliáj iga inón tekipanowani yawij kitalítij iga maki-mandaro inochi yej itátkipa iteko. ⁴⁸ E' siga inón tekipanowani kichíwas yej ayekti, iwán makijto ipan iyalmaj: “Noteko wejkwáwaso' iga

asis”, ⁴⁹ iwán p̄ewas iga kiknoçhiwas sekin tekipanowanimej, iwán p̄ewas iga takua, iwán sentawana iwán sekin, ⁵⁰ iteko yawi w̄itzeti kuá' inón tekipanowani ayá' kichixto'. ⁵¹ Iwán poxsan yawi kicastigarotij; kensan inomej yej mopajpantiáj iga ye'nemij. Yawi chokati iwán este tangueguezkas.

25

Kan mamixkuñtilo ipan diez takomej

¹ Jesús kijtoj:

—Kan reinarowa Dios ken tikita diez takomej yej kikuikkej icandilmej de aceite iwán yajkij kan monamiktulo iga kixnamikitoj chokotzin. ² Cinco de yejemej moxeto'tilijkej, iwán se' cinco ye'tajlantokej. ³ Yej xetoktikej kikuikkej icandilmej, e' ayá' kiwigakej aceite iga sej makatalilikan. ⁴ Yej ye'tajlantokej, kinentiayaj máj aceite ipan ibotellajmej, iyoka yej kinentiayaj ipan icandilmej. ⁵ Chokotzin poxsan wejka, iwán takomej inochimej kochisnekikej iwán kochikej. ⁶ Wán tajkoyówal tzajtzilo': “¡Wí'ya chokotzin, xixnamikítija!” ⁷ Nochi inomej takomej mopejpentiketzkej kan kochtoyaj, iwán p̄ewakej iga kataliliáj icandilmej. ⁸ Iwán inomej cinco takomej yej moxeto'tilijkej, kijlijkej inomej yej ye'tajlantokej: “Achi xinemakakan amoaceitej, iga némiya sewi nocandilmej.” ⁹ E' takomej yej ye'tajlantokej, kijtojkej: “Ayá', akimakas iga tonochimej. Máj yekti xakan xikowatij kan monamaka iga nō xikpiakan amoaceitej.” ¹⁰ Mij inomej cinco takomej yej moxeto'tilijkej

nemi yayaj kikowatij aceite, asi' chokotz̄in. Takomej yej kipiáyaja aceite kalakkej iwán chokotz̄in kan monamikt̄ilo iwán tzakui' kalten. ¹¹ Iwán asikoj takomej yej takowatojay, kijtojkej: “¡Juu, juu, achi xinekaltaṓowilikan!” ¹² E' chokotz̄in kijtoj: “Nimitznojma-ijliáj iga ayá' nokta nimitzixmatij.”

¹³ Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Xisatokan, iga ayá' ankimatij keman niwejasiki, nej yej iPiltz̄in Taga'.

Mixkuñtilo ipan eyi tekipanowanimej

¹⁴ 'Kan reinarowa Dios ken tikita se taga' yej motapialíá yej yátiya wejka ipan se' país, kinotza' itekipanowanimej iga kikajtewilij tom̄in iga makitekipanoṓkan.

¹⁵ 'Se de yejemej kimá' cinco tawaxan tom̄in,* se' kimá' ome tawaxan tom̄in, iwán se' kimá' sesan, ijkón nochi kimajmá' ke'san wel kitekipanoṓtiá. Iwán yákiya wejka ipan se' tajli.

¹⁶ Iwán inón tekipanowani yej kimakakej cinco tawaxan tom̄in, kitekipanoj iwán kitānilij se' cinco. ¹⁷ Ijkonsan no yej kimakakej ome tawaxan tom̄in, kitānilij se' ome. ¹⁸ E' yej kimakakej sesan, yajki kiyānato itom̄in iteko, kichkua' tajli iwán kitoga' inón tom̄in yej kimakakaj.

¹⁹ 'Kua' pox wejkaj, iteko inomej tekipanowanimej walaṓ sej, ikuá'ya kichij cuenta iwán yejemen. ²⁰ Achto asiko yej kimakakej cinco tawaxan tom̄in, iwán kimá' se' máj

* **25:15** 25:15 Tawaxan tom̄in o bolsa de dinero: Griego “talento” yej valerowa ke' se kitāniá ipan veinte años.

cinco yej yéjpaya kitanilij, kijtoj: “Noteko, tinemaga' cinco tawaxan tomín, inán nigaj ono' se' cinco yej nejya niktanilij.” ²¹ Iteko kijtoj: “Ómpaya ken tikchij, tej sí tiye'tekipanowani iga tikchij ken nimitzijlij; como tikpiwij yej alín nimitzmakaka, inán nia nimitzmakati iga xitekipano ipan yej máj komati. Xikalákiya iga matisempakikan.” ²² Máj máj asiko inón tekipanowani yej kimakakaj ome tawaxan tomín, iwán kijtoj: “Noteko, tinemakaka ome tawaxan tomín, inán nikuajli' nawi, niktanilij se' ome.” ²³ Iteko kijtoj: “Ómpaya ken tikchij, tej sí tiye'tekipanowani iga tikchij ken nimitzijlij; iga tikpiwij yej alín nimitzmakaka, inán nia nimitzmakati iga xitekipano ipan yej máj komati. Xikalákiya iga matisempakikan.” ²⁴ E' kuá' asi' inón tekipanowani yej kimakakaj sesan tawaxan tomín, kijlij ipatrón: “Noteko, nej nikmatía iga tipoxyoltakuakti' iwán titapixka kan ayá' titoga.” ²⁵ Inón iga nimitzimakasi', iwán niktoga' motomín, e' nigaj ono' yej motatki.” ²⁶ Iteko kijlij: “Ayéj tiye'tekipanowani, atikyolmaka iga titekipanowa, tikmatiaya iga nej nitapixka kan ayá' nitoga”; ²⁷ maséj tikawato in notomín ipan banco, ijkón kuá' nimokuepaya tinemakaya notomín wan se' alín yej kitanij.” ²⁸ Iwán kijlij yej ompa onoyaj: “Xikuilikan inón tawaxantomín yej kipiaya, iwán xikmakakan inón yej kipiá diez. ²⁹ Iga yej kipiá, máj yawij kimakatij, este popóxsanya sej yawi kipiati; e' yej ayá' kipiá, este yej alín kipiá yawij kikuilitij. ³⁰ Iwán inín taga' yej atekipanojneki, xikixtikán

iga maono kan takomi iga ompa machokato este magueguetzeka itan.”

Kua' yawij kijuzgarotij nochi gente

³¹ 'Kua' nej yej iPiltzin Taga' niwí' ken se rey, neyawalotiwitzej noangelejmej, iwán nimotalij ipan weyi asientoj kan nirreinaroj. ³² Iwán nochi gente yej ono' ipan inín tajli yawij monechkotij no-ixtaj, iwán nej nia nikyoyokatiij, ken tikita yej kicuidarowa yolkamej kiyoyokatiá borrejojmej iwán chivojmej.† ³³ Iwán borrejojmej yawij kawitij noye'kampa, iwán chivojmej yawij kawitij noopochkampa. ³⁴ Wan nej yej Rey nia nikijliti yej kawitij noye'kampa: “Xiwikíkanya yej mitzpalawijkej noTaj iga xiye'onokan; xikalakikan kan Dios reinarowa. Ijkón kine' Dios desde iga mochij inín tajli. ³⁵ Nimayana' iwán amejemen annetamakakej; kua' ni-atanekiá, aneamakakej; kua' ninemiá kan ayéj nochán, annekochtijkej amochán. ³⁶ Kua' anikpiaya notzótzol, annetzotzolyotijkej; kua' niwetitoya, anneomemawijkej; kua' nonoya preso, annepaxalowilitoj.” ³⁷ Iwán yej kichiwaj ken Dios kineki, kijtoskej: “NoTeko, ¿kémán nimitzitatej iga timayantinemiá iwán nimitztamakakej? ¿O kémán nimitzitatej iga tatanektinemiá iwán nimitzamakakej? ³⁸ ¿Kémán nimitzitatej iga tinemiá kan ayéj mochan iwán nimitzkochtijkej nochamej? ¿O kémán mitzpoloj motzótzol iwán nimitztotzolyotijkej? ³⁹ ¿O kémán nimitzitatej tiwetitoya, o tonoya ipan cárcel iwán

† 25:32 25:32 Xikita glosario “Chivo”.

nimitzpaxalowilijtoj?" ⁴⁰ El Rey kijtoj: "Nej nimitzijliáj, kua' tejté ankichiwilijkej yej yekti inimej nokniwan yej moalimpamatij, inonwa' nej anechiwilijkej."

⁴¹ 'Iwán el Rey kijlij yej onokej iyopochkampa: "Xicholokan no-ixtaj amejemen yej amonókeja iga anyawij ampoliwitij; xakan ipan tiwelon yej ayí' sewi yej ono' iga Tzitzimi' iwán iga iyangelejmej. ⁴² Nimayana', iwán ayá' annetamakakej, ni-atanegui' iwán ayá' annetamakakej. ⁴³ Ninemiá kan ayéj nochan, iwán ayá' annekochtijkej amochan. Anikpiaya notzótzol, amejemen ayá' annetzotzolyotijkej; kua' niwetitoya iwán nonoya preso, ayá' annepaxalowilijtoj." ⁴⁴ Iwán yejemej kijtoskej: "NoTeko, ¿kémán nimitzitatej timayantinemi, o ti-atanektinemi, o tiwejkachanej, atikpiaya motzótzol, o tiwetitoya, o tonoya ipan cárcel, iwán ayá' nimitzpalewijkej?" ⁴⁵ Iwán inón Rey kijtoj: "Nimitzijliáj iga kua' ayá' ankichiwilijkej yej yekti inimej nokniwan yej moalimpamatij, nej nō ayá' anechiwilijkej." ⁴⁶ Inimej yatij kan ayí' tamis iga kinkochiwaskej, e' yej kichiwaj ken Dios kineki, yawij onotij nochipa wan Dios, ayí' mikiskej.

26

Kitemowaj kén iga makikitzkikan Jesús

¹ Kua' Jesús tami' nochi kijtoj inín, kijlij idiscipolojmej:

2 —Amejemen ankimátija iga mošta se día ásisya iyilwiyo la Pascua;* nej yej iPiltzın Taga' yawij nekıtzkıtij iwán yawij nemiktıtij ipan cruz.

3 Iwán ijefejmej sacerdotejmej, wan yej tamachtiáj ipan la ley iwán wewetkej yej kimandarowaj judiyojmej, monejnechkojkej çan Caifás, yej ijefej ijeféjmejpa sacerdotejmej.

4 Ompa motatapowijkej iga makikıtzkıkın Jesús, e' matakajkawákampa iga makimiktıkan.

5 Kijtowayaj:

—Ayá' tikçiwaskej kuá' nento' ilwi', iga amo makuesiwilo.

Se siwa' kitoyawa yej ajwiya' ipan itzontekon Jesús

6 Kuá' Jesús onoya altepe' Betania çan Simón yej kipiaya lepra, 7 se siwa' yajki kan ono' Jesús, kiwajli' se iboteyajtzin yej kipiaya aceite yej poxsan ajwiya' iwán pox valerowa, iwán kitoyawilij ipan itzontekon Jesús kan kixnantoya mesa. 8 Kuá' discipolójmej inón kitakej, kuesiwikej, mojlijkej:

—¿Te iga in inın aceite kiyokatoyajkej? 9 Inın wel katka mamonamaka iga komati tomın, iwán inón tomın tikmajmakayaj yej ayá' motapialiáj.

10 Jesús kikagui' yej kijtojkej discipolójmej, kijtoj:

—¿Te iga nemi ankikuejkuesowaj inın siwa'? Inón yej nechıwılij poxsan nikye'ita. 11 Yej ayá' motapialiáj, nochipa onoskej amowan, e' nej ayá' nochipa nij annepiaskej. 12 Iga inın siwa' kitoyaj inın yej ajwiya' noyakapan, tanextiliá iga ijkın

* 26:2 26:2 Xikita glosario "Pascua".

nech̄iwil̄iskej kua' neṭokaskej. ¹³ Nimitzijliáj iga nóyansan kan mopowas ipan inewi in̄in tajli, kén iga Dios tamanawíá, yawi no mopowati yej kichij in̄in siwá', iwán ijkón moejlamikis yej kichij.

Judas motajtoltiáj wan sacerdotejmej

¹⁴ Se de inomej doce idiscípoloj yej itoka' Judas Iscariote, yajki kitato ijefejmej sacerdotejmej, ¹⁵ iwán kijlij:

—Siga nimitzpalēwiáj iga xikitzkikan Jesús, ¿ké' tom̄in annemakaskej?

Iwán yejemej kipagarojkej treinta tom̄in de plata. ¹⁶ Iwán íkuá'ya Judas kitejoj keman wel makitzkikan Jesús.

Cenarowa Jesús iwán idiscipolojmej

¹⁷ Inón día kua' pēwa' iyilwiyo la Pascua, kua' mokua pan yej ayá' kipiá levadura, discipolojmej kitechojkej Jesús, kitajtankej:

—¿Kan tikneki manimitzch̄iwilitij tákual iga tikilwich̄iwil̄iskej la Pascua?

¹⁸ Jesús kijtoj:

—Xakan Jerusalén, ichan inón taga' yej ankixmatij iwán xikijlikan: “ToTamachtiani kijtowa ijk̄in: Nej al̄insan poliwi iga yáwija nemikt̄itij, mochan nikpanolt̄ijneki iyilwiyo la Pascua iwán nodiscipolojmej.”

¹⁹ Discipolojmej kichijkej ken kijtoj Jesús, iwán kichijkej tákual iga kilwich̄iwiliáj la Pascua.

²⁰ Kua' tayowáti'ya, Jesús kixnan mesa iwán doce idiscipolojmej. ²¹ M̄iej takuajtoyaj, kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga se de amejemen yawi nenext̄iti iga manekitzkikan.

²² Discipolomej poxsan mokno_{matikej}; iwán sejsé pe' kitajtankej Jesús;

—¿NoTeko, ix nej?

²³ Iwán Jesús kijtoj:

—Se de amejemen yej iwán nemi nisen-takua ipansan inín plato, yawi ne-ichtakanextiti iga manemiktikan. ²⁴ Nimitzijliáj iga nej yej iPiltzín Taga' yawij nemiktítij ken ijkuilijto', e' lástima inón taga' yej yawi nenextiti iga manekitzkikan. ¡Máj yekti katka iga inón taga' amo maki-onoltikan!

²⁵ Iwán Judas, yej yawi tanextiti, kijtoj:

—Tamachtiani, ¿ix nejya an?

Jesús kijlij:

—Kena, tejsya nokta.

²⁶ Mij takuajtoyaj, Jesús kikui' pan, kimá' gracias Dios, iwán kuá' kitatajkóloja, kimajmá' idiscipolomej, kijtoj:

—Xikuakan inín pan, ininwa' nocuerpoj.

²⁷ Iwán kikui' se vaso yej kipiá vino, kimá' gracias Dios iwán sejsé sejsé kimakatiajkij idiscipolomej, kijlijkej:

—Xikonikan amonochin, ²⁸ iga ininwa' noesyo yej kijtojneki iga nikchiwa se'ya pacto, iga nia niktoyawati noesyo iga mia' mamoperdonaro yej kichijkej yej ayekti. ²⁹ E' nimitzijliáj iga ayo' máj nikonij inímbapa uva iyayo este kuá' tiksen-oniskej nuevo vino kan Dios reinarowa.

Jesús kijtowa iga Pedro yawi kijtoti iga ayá' kixmati

³⁰ Kuá' tami' kitakuikilijkej Dios, yajkij ipan se tepe' yej itoka' Olivos. ³¹ Iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen amonochin inin yówal ankika-jtewaskej iga anmoconfiarowaj ipan nej; iga ijkín ijkuijto': "Nikmiktij iteko borregojmej iwán borregojmej papayiniskej."† ³² E' kuá' ni-ojpa-isas sej, kuá' anyaskej Galilea, nej achto niati.

³³ Iwán Pedro kijtoj:

—Malej iga inochin mamitzsenkokajtewakan, e' nej ayá'.

³⁴ Jesús kijlij:

—Nej nimitzijliá iga inin yówal kuá' aya takujka kayo, tia tikijtoti eyi vej iga ayá' tine-ixmati.

³⁵ Pedro kijtoj:

—Malej iga matisenmikikan, nej ayá' nikitoj iga ayá' nimitzixmati.

Iwán nochi idiscipolojmej ijkonsan no kijtojkej.

Jesús oradowa Getsemaní

³⁶ Iwán Jesús asito iwán idiscipolojmej kan kijliáj Getsemaní. Ompa kijlij idiscipolojmej:

—Nijo' ximotalikan, nej maniao' nepa, manita-jtoti wan Dios.

³⁷ Jesús kikutewa' Pedro iwán iyomexti ipi-lowan Zebedeo. Jesús pewa' iga poxsan mo-knomati' iwán moyolmiktij. ³⁸ Iwán kijtoj:

—Poxsan nimoknomati este ken nimik-isnékiya. Nijo' xikawikan, xisatokan nowan.

³⁹ Jesús yajki achi máj wejkatzin, iwán kitenewij Dios este motzontoga' talpan, ijkín kijtoj:

† **26:31** 26:31 Zac 13:7

—NoTaj, siga wel mochiwas, xinemanawi iga amo manemiktikan; e' amo mamochiwa ken nej nikneki, mamochiwa ken tej tikneki.

⁴⁰ Jesús yajki sej kan ono' idiscipolomej iwán kasitoj kojkochokej; iwán kijlij Pedro:

—¿Ix ni alin awel an-isatoj nowan malej se hora? ⁴¹ Xijisatokan iwán xi-oradokan iga amo mamitztanilikan Tzitzimi'. Ipan amoalmajmej ankiyolmakatokej iga ankichiwaj yej yekti, e' amogánajsan awel ankichiwaj.

⁴² Jesús sej oradoto, iwán ijkín kitajtanilij Dios:

—NoTaj, siga ay' wel tejte-o' mochiwa iga amo manemiktikan, mamochiwa ken tej tikneki.

⁴³ Kuá' mokuépa' sej Jesús, kasikoj idiscipolomej kojkochokej iga poxsan kochisnekiáj. ⁴⁴ Iwán kikajtej sej idiscipolomej iga yajki sej oradoto, inón vejwa' eyi veja iga yawi oradoti, iwán ijkonsan sej kijtoj. ⁴⁵ Iwán yajki sej kan ono' idiscipolomej, iwán kijlijkej:

—¿Ix ankojkochokejo'? ¿Nemi anmosewiáj? Wítzeja yej kitekichijtokej yej ayekti iga yawij nekitzkitij, nej yej iPiltzin Taga'.

⁴⁶ Ximoketzákanya, tiákanya; wi'ya yej nenextiá.

Kikitzkiáj Jesús

⁴⁷ Jesús tatapojtóyao' iwán idiscipolomej, kuá' asiko Judas, se de inomej doce idiscipolomej Jesús. Asiko iwán mia' yej kitokatiwítziáj. Kiwajligayaj espada[‡] iwán kuawi', inimej kititan sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej. ⁴⁸ Ijkín kijtoj Judas kuá' aya kinextiá katiá in Jesús:

[‡] **26:47** 26:47 Xikita glosario “Espada”.

—Yeĵ ankitaskej nikpipitzoj, inonya nokta xikĩtzkĩkan.

⁴⁹ Iwán Judas kitechoj Jesús, iwán kijlij:

—¿Kén tikmati, noTamachtĩani?

Iwán kipipitzoj. ⁵⁰ Jesús kijlij:

—Eĵ, in teĵ ¿té tikuiko?

Iwán kisempolójkeĵa in Jesús iga kikĩtzkijkej, iwán kiwigákeĵa preso.

⁵¹ E' se yeĵ nemiá iwán Jesús, kikixtij iyepadaj, iwán kinagastegui' se yeĵ imónsoĵpa iĵeĵej sacerdotejmej. ⁵² Iwán Jesús kijtoj:

—Xikena moepadaj ipan ikajlo', iga nochi yeĵ tamiktiáj iga espada, yawij no kimiktĩtij iga espada. ⁵³ ¿Ix atikmati iga nej wel katka niktajtaniá noTaj más de setenta y dos mil angelejmej iga manemanawĩkan? ⁵⁴ E' siga ijkón, ¿kéntaj mochĩwas ken ijkulijto'? Inón iga yeĵti mamochĩwa kensan kijtowa itájtol Dios.

⁵⁵ Iwán Jesús kijlij inomeĵ gente:

—¿Ix anwałkej aneĵkuikoj ken kuá' se yeĵ tachte'? ¿Ix inón iga ankiwajligakeĵ espada iwán kuawi'? Nej nochipa nimotáliaya amowan iga nitamachtijtoya weyitiopan, iwán ayí' aneĵkĩtzkijkej. ⁵⁶ Nochi inin nemi panowa iga mamochĩwa ken kijkuiloĵkej profetajmej ipan itájtol Dios.

Iwán nochi discipoloĵmej kikajteĵkej iselti Jesús, iwán choĵcholoĵkej.

Jesús kijuzgarowaj chan Caifás

⁵⁷ Iwán kiwigakeĵ Jesús iyixtaj Caifás yeĵ iĵeĵej sacerdotejmej. Ompa no onoyaj yeĵ tamachtĩáj ipan la ley iwán yeĵ kimandarowaj judiyoĵmej.

⁵⁸ E' Pedro kiwejkatokatiajki Jesús este que asi' ipan ipatioj ijefej sacerdotejmej, ompa kala' iwán motalij wán policiyajmej[§] iga makita té kichiwiliskej Jesús.

⁵⁹ Iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán nochi yej kimandarowaj judiyojmej, kitemowiliayaj Jesús tejté yej ayekti kichij kansan makipantikán iga wel makimiktikan. ⁶⁰ E' akasilijkej nité yej ayekti, malej iga mia' kiyokapantiayaj Jesús. Iwán walkej omen yej tayokapantiáj, ⁶¹ kijtojkej:

—Inín taga' kijtoj: “Nej wel nikxixitina iweyitiopan Dios, iwán eyi día newiguiliá iga sej manikojpachiwa.”

⁶² Iwán ijefej sacerdotejmej, moketza', iwán kijlij Jesús:

—¿Aya'taj titajtowa achi? ¿Ix ayá' tikaki iga nemi mitztelwiáj?

⁶³ E' Jesús atajtoj. Iwán ijefej sacerdotejmej, kijtoj:

—Nej nimitztajtani ipan itoka' Dios yej isato' iga xinenojma-ijlikán siga tejya nokta Cristo yej iPiltzín Dios.

⁶⁴ Jesús kijtoj:

—Ijkón ken tej tikitoj. Iwán nimitzijliáj iga anyawij anne-itatij iga nej yej iPiltzín Taga' ni-ewatos iladoj iye'ma' Dios yej nochi wel kichíwa, iwán anne-itaskej kuá' nemi niwi' ipan mixti cielojkbapa.

⁶⁵ Íkuá'ya ijefej sacerdotejmej, kitzatzayan itzótzol iga kuejkuesiwi', iwán kijtoj:

§ 26:58 26:58 Xikita glosario “Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan”.

—Inín taga' kimaľijlij Dios. Ay'ya tiknekiť máj agaj tejté makijto icontrať Jesús, némiya tikakij iga kimaľijliá Dios. ⁶⁶ ¿Kén ankijtowaj amejemen?

Yejemej kijtójkej:

—¡Kichij yeť ayekti, kajasi iga mamomikti!

⁶⁷ Íkua'ya kixaygachijchakeť iwán kimagakeť. Sekin kixaygatatzinakeť Jesús. ⁶⁸ Kijľiayaj:

—Teť Cristo, ¡siga tiprofetať, ta' xikijto a'yéť mitzmaga'!

Pedro kijtowa iga ayá' kixmati Jesús

⁶⁹ Mieť Pedro ewatoya fuera ipan patio, se isirvientaj Caifás kitechoť iwán kijľij:

—¡Teť noť tinemiá iwán Jesús yeť de Galilea!

⁷⁰ E' Pedro iyixtaj nochi yeť ompa onoyaj kijtój iga ayá' kixmati Jesús, kijtój:

—Ayá' nikmati de teť nemi titajtowa.

⁷¹ Pedro kixtiaya ipan ipuertajyo patio iwán se' sirvienta kita', kijľij yeť ompa onoyaj:

—Inín taga' noť nemiá iwán Jesús yeť de Nazaret.

⁷² Iwán Pedro seť kijtój iga akixmati, este kitokawij Dios iga ijkón nokta, kijtój:

—Ayá' nikixmati in inón taga'.

⁷³ E' aya wejkatí', yeť ompa onoyaj kitechoťkej Pedro iwán kijľijkej:

—Matať teťwa' noť de yeťemempa iga tikakij ipan sanmotáťtol.

⁷⁴ Pedro kijtójteťwa':

—Ayá' nikixmati in inón Taga'. ¡Dios mane-iknochiwa siga nemi nimitzkajkayawaj!

Iwán íkuá'ya takuiktíkisa' se kayo. ⁷⁵ Iwán Pedro kejlan yej kijtoj Jesús: “Kuá' aya takuika kayo, tia tikijtoti eyi vej iga ayá' tine-ixmati.” Iwán Pedro kisa' ompa iwán poxsan choga' este kualo' iyalmaj.

27

Jesús kiwigaj iyixtaj Pilato

¹ Kuá' tanési'ya, nochi ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, motajtoltijkej ken iga yawij kimiktítij Jesús. ² Iwán kilpitiajkij iga kikawatoj iyixtaj Pilato yej gobernador romano.*

Ken iga migui' Judas

³ Kuá' Judas kinéxtija Jesús iga makikitzkikan, iwán Jesús yáwija kimiktítij, Judas kimachilij iga pox ayekti kichij iwán kikuepiltoj sej in inón treinta tomín de plata ijefej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej. ⁴ Kijtoj Judas:

—Nej nikchij yej ayekti iga niknamá' Jesús yej ayá' nemi kichíwa yej ayekti iga makimiktikan.

Yejemej kijtojkej:

—Inón nejemen ayo' nikmatij, inonwa' tej tikmati.

⁵ Iwán Judas kitajtájkal in inón tomín weyitiopan-ijti', kistewa' iwán yajki mopipiloto.

⁶ Ijefejmej sacerdotejmej, kipejpejpenkej inón tomín, iwán kijtojkej:

* **27:2** 27:2 Xikita glosario “Romano”.

—Inín tomìn awel matikakìkan kan tiknechkowaj ofrendajmej, iga inín ipatì' iyesyó Jesús iga yawi mikiti.

⁷ Iwán motajtołtijkej iga inón tomìn, makikuìkan iga mamokowa tajli yej itòka', Ítal yej Tekipanowa iga Soki', kan motokaskej yej wejkachanejkej. ⁸ Inón tajli este inán itòka' Estajli iga mokowa' iga tomìn yej iga kimiktijkej Jesús. ⁹ Ijkón mochij ken kijtoj el profeta Jeremías, kuà' kijtoj: “Kikuìkej inón treinta tomìn de plata, achón ipatì' kitalilijkej israelitajmej, ¹⁰ iwán iga inón tomìn mokowa' tajli yej itòka', Ítal yej Tekipanowa iga Soki', ijkón ken netekimá' toTeko.”†

Jesús iyixtaj Pilato

¹¹ Jesús kiwigakej iyixtaj el gobernador, iwán kitajtan:

—¿Ix tejya in iRrey judiyojmej?

Jesús kijtoj:

—Ijkonya ken tej tikjowa.

¹² Kuà' ijefejmej sacerdotejmej iwán yej ki-mandarowaj judiyojmej kitelwiayaj Jesús, Jesús até kijtoj. ¹³ Iwán Pilato kijlij Jesús:

—¿Ix atikaki nochi yej nemi mitztelwiáj?

¹⁴ E' Jesús ayá' kijtoj nité nokta iwán in gobernador poxsan madmiradoj.

Jesús óno'ya nokta iga yawi mikiti

¹⁵ Ipan iyilwiyo la Pascua el gobernador kiteki-majkawaya se preso, san katiá kijoskej la gente.

¹⁶ Ompa onoya se preso yej inochi kixmatiá iga

† 27:10 27:10 Zac 11:12-13

kich̄iwa yej ayēkti, itōk̄a' Barrabás. ¹⁷ Kuā' la gente nechkatōkej, Pilato kijlij la gente:

—¿A'yéj ankinekij manikmajk̄awa? ¿Ix Barrabás o Jesús yej kijliáj el Cristo?

¹⁸ Iga Pilato kimatiá iga kik̄itzkijkej Jesús iga k̄ixitayaj.

¹⁹ Mieḡ Pilato ewartoya ipan iweyi-asientoj kan mandarowa, isiwa' kitat̄itanilij iga kijlij: “Amo tē xikch̄iwili in̄in taga', yéj ayá' nemi kich̄iwa yej ayēkti. Nej yowan niktēmi' poxsan yej ajayēkti iga yéj.”

²⁰ E' ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kiman̄darowaj judiyojmej, kijlijkej la gente iga makijtok̄an iga makimajk̄awakan Barrabás iwán Jesús makimikt̄ikan. ²¹ Gobernador sej tatajtan:

—¿A'yéj de in̄in omen ankinekij manikmajk̄awa?

Yejemej kijtojkej:

—Xikmajk̄awa Barrabás.

²² Pilato kitajtan la gente:

—¿Tē ankinekij manikch̄iwili Jesús yej kitōk̄awíáj el Cristo?

Inochimej kijtojkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

²³ Pilato kijtoj:

—¿Ix tē kichij yej ayēkti?

E' majya tzajtzikej iga kijtojkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

24 Kuá' Pilato kita' iga ayo' tē wel kichīwa iga la gente mājya tzajtzikej, tatekimá' iga makikuḷitij a'ti iga mamomapāka‡ iyixtaj la gente, kijtoj:

—Ayéj notechko iga mamiki inḡn taga', yéj ayá' kichij yej ayēkti, ompa amejemen xikitakan.

25 Iwán nochi gente kijtoj:

—Nejēmenyawa' iwán nopilowan manimokuḷitikan iga mamiki.

26 Iwán Pilato kimajkaj Barrabás, iwán tatekimá' iga makimagakan Jesús iwán kimá' la gente iga makimiktikan ipan cruz.

27 Iwán isoldadojmej Pilato kiwigakej Jesús al palacio, iwán kipoloj komati soldadojmej.

28 Iwán kipejpetzojkej Jesús iwán kajakiltijkej tzótzol yej este chḷti'san. 29 Iwán kitālilijkej ipan itzontekon se corona§ de witzti yej kiyawalchijkej, iwán kikḷtzkiltijkej nō se kuawi' ipan iye'mā'. Iwán motankuāketzayaj iyixtaj iga kajawilmatikej; kijliayaj:

—¡Xiye'ono iRrey judiyojmej!

30 Nō kichijchayaj, iwán iga kuawi' kikua-jkuawḷitekkej. 31 Kuá' támi'ya kajawilmatikej, kikixtilijkej sej inḡn tzótzol yej chḷti' iwán kajakiltijkej sej yej itzótzolpa nokta. Iwán kiwigákeja iga kimiktitoj ipan cruz.

Jesús kiclavarowaj ipan cruz

32 Kuá' kḷstiáyaja ipan palacio, kasikej se taga' yej ichan altepe' Cirene yej itōka' Simón; yéjya kitekimakakej iga makiwiguili Jesús icruz.

‡ 27:24 27:24 Iga ijkḡn momapá', yej kitakej kimatikej iga kijtojneki iga Pilato akiye'ita yej mochij, ayéj itechko iga mamiki Jesús. § 27:29 27:29 Xikita glosario "Corona".

³³ Kuḗ' asikej kan kitokawíaj Gólgota, yej kijtojneki Kan ono' Kuaomi', ³⁴ ompa kimakakej Jesús iga makoni vino yej nenelijto' iwán yej pox chichí' iga amo mapoxkualo; e' kuḗ' Jesús, kimachilij, akine' konij.

³⁵ Kuḗ' kiclavarójkejya ipan cruz, soldadojmej kikuikkej itzótzol Jesús iga kirrifarojkej iga makimatikan aja'yéj kikuis. Ijkón kichijkej iga mamochiwa ken kijtoj se profeta: “Kirrifarojkej notzótzol iga makimatikan aja'yéj kikuis.” ³⁶ Iwán ómpaya motajtalkej iga kitztoyaj Jesús. ³⁷ Iwán ikuapan kijuilojkej yej kijtowa te iga kimiktijkej ipan cruz. Ijkin ijuilijtoya: “INÍN JESÚS YEJ IRREY JUDIYOJMEJ.”

³⁸ Iwán na' kan kiclavarojkej Jesús pan cruz, no kiclavarojkej ome yej tachtekij, ipan se sé icruz, se iladoj iye'ma', se' iyopochkampa. ³⁹ Iwán yej panowayaj itenoj Jesús, kipinajtiayaj, este kikuatzejzelowiliayaj ⁴⁰ iga kijliayaj:

—Tej tikijtoj iga tikxitinas weyitiopan, iwán ipan eyi día wel sej tikojpachiwa, moganaj ximomanawi. Siga tej iPiltzin Dios, xitemo ipan cruz.

⁴¹ Ijkonsan no ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíaj ipan la ley iwán fariseojmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, kipinajtiayaj Jesús, iwán mojliayaj:

⁴² —Sekin kimanawij, igánajsan awel momanawiá, siga yéj iRrey Israel, matemo ipan cruz iga maticredokan ipan yéj. ⁴³ Yéj moconfiaroj ipan Dios; inán Dios makimanawi,

sigá melá' iga kineki, porque yéj kijtoj: “Nej iPiltzin Dios.”

⁴⁴ Ijkonсан nо yej tachtekkej, yej nо ki-clavarojkej ipan sejsé cruz, kipinajtijkej Jesús.

Miki Jesús

⁴⁵ Kuá' asi' tajkodía, noyan ipan tajli takomitiá', ijkón takomititoya este las tres tiotakpan. ⁴⁶ Iwán íkuá'ya Jesús tzajtzi' iga inochi itájpál, kijtoj:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —yej kijtojneki: TinoDios, tinoDios, ¿te iga tinekájteja?

⁴⁷ Sekin yej ompa onoyaj kikakikej iwán kijtojkej:

—Ta' xikakikan, nemi kinotza ikyapa profeta Elías.

⁴⁸ Iwán se de yejemej motaloj iga kikuito tejté yej ken ichka', iwán kapachoj iga xoko'vinoj, kitálij ipan se weya'ojta' iga kitecholtijkej iga makichichina. ⁴⁹ E' sekin kijtojkej:

—Xikajtewa, matikitakan siga wi' in Elías iga kimānawjki.

⁵⁰ Jesús sej tzájtzi'pa iga tajtoj, iwán mígui'ya.

⁵¹ Íkuá'ya tzótzol* yej iga tajkotchaktoya weyitiopan, tajkotchayani', pewa' ajko iwán tzayantiwalaj este tani. Mojolin tajli iwán este xaxamani' temej. ⁵² Iwán animajxapomej tajtapowikej; iwán mia' yej miktokej, yej kicredojkej Dios, ojojpa-isakej. ⁵³ Inimej kijkiskej animajxapoko kuá' Jesús ojpa-ísa'ya, iwán yajkij ipan weyi-áltepe' Jerusalén, iwán ompa mia' kitakej.

* **27:51** 27:51 Xikita glosario “Cortina”.

54 Ijefej soldadojmej iwán yej iwán kicuidaroytoyaj Jesús, kuá' kitakej molin tajli iwán nochi yej mochi, poxsan majmawikej iwán kijtojkej:

—Mataj melá' inín taga' iPiltzin Dios.

55 Ompa onoyaj mia' siwatkej yej wéjkan tajtachixtoyaj yej kipalewijnemiáj Jesús iwán kitokakej desde Galilea. 56 No ompa onoya María Magdalena, María yej iye'pa Jacobo iwán José, iwán iye' yej ipilówampa Zebedeo.

Motoka Jesús

57 Kuá' némiya tayowati, walaj se taga' yej motapialiá yej itoka' José, yej ichan altepe' Arimatea, yéj no idiscipoloj katka Jesús. 58 Inín taga' yajki kitato Pilato iwán kitajtanilij icuerpoj Jesús iga makitoka; iwán Pilato tatekimá' iga makimakakan. 59 José kikui' icuerpoj Jesús, kikikimiloj iga se sábana yej ejto'. 60 Iwán kitokato ipan se animajtexapo'† yej kichiwilíjkejo' José. Kuá' kitentzákua'ya animajxapo' iga se weyiyawalte'ti, yáikiya. 61 Ompa onoya María Magdalena iwán se' María, ejewatoyaj itennoj animajxapo'.

Kicuidarowaj Jesús kan motoga'

62 Ipan se'ya día, día kuá' mosewilo, ijefejmej sacerdotejmej iwán fariseojmej monechkojkej iga yajkij kitatoj Pilato, 63 kijlitoj:

† 27:60 27:60 Sekin judiyojmej kichijkej ken cuarto ipan te'ti iga kitokaj yej mi'. Kitzakkej iten xapo' iga weyiyawalte'ti yej wel momimilowa.

—Tekiwaj, nejemen nikelamikij iga inón yej takajkayawa, kuá' aya miki, kijtoj iga kuá' kipi-aya eyi días iga mikto', yawi sej ojpa-isati. ⁶⁴ Inón iga xitatekimaka iga makicuidarotij kan motoga' eyi día, amo santá' yaskej idiscipolomej iwán kikixtiskej icuerpoj iwán kijtoskej: “Ojpa-ísa'ya kan miktoya.” Ijkón majya sej takajkayawaskej que achto.

⁶⁵ Pilato kijtoj:

—Nigaj ono' soldadojmej iga matacuidarotij. Xakan iwán xikitakan iga maye'tzakto animajxapo'.

⁶⁶ Iwán yajkij iwán kiye'tzakkej animajxapo', kitəlilijkej se sello inón te'ti yej kitentzaktó' animajxapo', iwán ompa kikajtekej soldadojmej iga matacuidarokan.

28

Ojpa-isa' Jesús kan miktoya

¹ Kuá' pánoja día iga mosewilo, kuá' tanestíwi'ya sej ipan domingo, María Magdalena iwán se' María, yajkij kitatoj kan motoga' Jesús.

² Iwán poxsan molin tajli iga walaj ipan cielo se iyánel Dios este kan tokto' Jesús. Iwán kena' weyite'ti yej iga tentzaktóya animajtexapo', iwán motəlij ipan inón weyite'ti. ³ Inón ánel petaniá ken tikita kuá' tapetani, iwán itzótzol este ichkati'. ⁴ Kuá' soldadojmej inón kitakej kuekuechkakej iga majmawikej iwán wetzikej, kajkej ken tikita yej miktokej.

⁵ El ánel kijlij siwatkej:

—Amo ximajmawikan. Nej nikmati iga ankitemowaj Jesús, yej kimiktijkej ipan cruz. ⁶ Ayá' nigaj ono', yejwa' ojpa-ísa'ya, kensan kijtoj. Inán xikitakij kan kitalkaj. ⁷ Iwán xákanya semi, xikmatiltikan idiscipolojmej: “Yéj miktoyay, e' ojpa-ísa'ya sej, iwán yéj yawi asiti achto Galilea que amejemen, iwán ompígaya ankitaskej.” Inón yej niwalaj nimitzmatiltikoj.

⁸ Iwán siwatkej kiskej animajtexapoko, malej majmawikej, e' yejemej paktiayaj iga kijlitoj idiscipolojmej nochi yej kitakej. ⁹ Iwán Jesús mixnextij iyixtajmej siwatkej iwán kisaludarojkej. Yejemen kitechojkej Jesús, iwán kiweyimatiltijkej este kijikxinapalojkej. ¹⁰ Jesús kijtoj:

—Amo ximajmawikan. Xakan xikijlitij noknimej iga mayakan Galilea, iwán ompígaya ne-itaskej.

Yej kijtojkej soldadojmej

¹¹ Mie j inimej siwatkej nemi yawij, sekin soldadojmej yej tacuidaroyaj, yajkij ipan altepe', iwán kipowilijkej ijefejmej sacerdotejmej nochi yej mochij. ¹² Inimej ijefej sacerdotejmej yajkij tajtotoj wan yej kimandarowaj judiyojmej iga motajtoltijkkej iwán kimakakej komati tomín soldadojmej, ¹³ kijlijkej ijkín:

—Amejemen xikijtukan iga tayowakan, miej ankochtoyaj, walkej idiscipolojmej Jesús iwán kichtekkej icuerpoj. ¹⁴ Siga el gobernador makimati nochi inín, nejemen niawij nikyolyamanatij, iwán até mitzchiwiliskej.

¹⁵ Iwán soldadojmej kikuikej inón tomín, iwán kichijkej ken kijlijkej. Iwán ijkón kipowaj judiy-
ojmej este inán.

Jesús kijtowa te makichiwakan iyapostolejmej

¹⁶ Ijkón iga inón once apostolejmej* yajkij Galilea, ipan tepe' kan Jesús kijtoj iga mayakan.

¹⁷ Kuá' kitakej Jesús, kiweyimatiltijkej; malej iga sekin ayá' kitawelcredowayaj. ¹⁸ Jesús kitechoj idiscipolorejmej, iwán kijtoj:

—Inán Dios kichij iga wel manirreinao ipan cielo iwán nigaj ipan tajli. ¹⁹ Xakan noyan kajkan onolo' ipan nochi paismej iwán xiknextilikan inomej gente iga manetokakan; xikbautizarokan ipan itoka' toTaj, ipan itoka' tePiltzin iwán ipan itoka' el Espíritu Santo, ²⁰ iwán xiknextilikanya iga makichiwakan nochi yej nimitzijlijkej. Iwán xikmatikan iga nej nono' amowan nochipa, este kuá' tamis inin tajli. Ijkonyawa'.

* **28:16** 28:16 Xikita glosario “Apóstol”.

**Itájtōl toTēko ipan mela'tájtōl
Nahuatl, Isthmus-Mecayapan: Itájtōl toTēko ipan
mela'tájtōl New Testament**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nahuatl, Isthmus-Mecayapan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

8d5b6a33-8846-5c0f-ae8f-62c94f894f7b